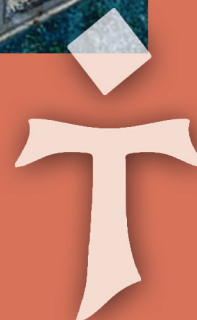

VJESNIK

FRANJEVAČKE PROVINCIJE
PRESVETOG OTKUPITELJA

GODINA LXXIV.
BROJ 5-6
SPLIT, 2025.

USTANOVE

Provincijska stranica: franjevci-split.hr
 Franjevačko sjemenište: www.sjemeniste.com
 Franjevačka gimnazija: fra-gimnazija-sinj.com
 Franjevački klerikat - Split: franjevci-st.com

SAMOSTANI - ŽUPE - MISIJE

Berlin: hkmberlin.de
 Bilice: zupabilice.wordpress.com
 Bitigheim-Bissingen: hkz-bi-bi.de
 Danilo: zupa-danilo.com
 Darmstadt: kkg-darmstadt.de
 Drašnice: zupe-igrane-drasnice.com
 Drniš: gospa-od-ruzarija.hr
 Düsseldorf: hkm-duesseldorf.de
 Esslingen: hkz-es.de
 Frankfurt: hrzupa-frankfurt.de
 Freising: hkm-freising.de
 Igrane: zupe-igrane-drasnice.com
 Imotski: samostan-imotski.hr
 Kljaci: petrovopolje.com
 Knin: svetianteknin.com
 Köln: hkm-koeln.de
 London: hkm london.org
 Ludwigsburg: hkz-ludwigsburg.de
 Main-Taunus: hkz-mth.de
 Mainz: kroatische-kath-gemeinde.de
 Metković: sv-ilija-metkovic.com
 Miljevci: zupa-miljevci.com
 München: hkz-muenchen.de
 Offenbach: misija-offenbach.homepage.t-online.de
 Plina-Stablina: zupastablina.com
 Podbablje: podbablje.com
 Prgomet: zupaprgometlabin.wordpress.com
 Promina: zupapromina.com
 Rosenheim: hkmrosenheim.de
 San Jose: croatianparish.com
 Sindelfingen: kkg-sifi.de
 Sinj: gospa-sinjska.hr
 Split-Dobri: gospa-od-zdravlja.com
 Stutt.-Bad Can.: hkz-badcannstatt-feuerbach.drs.de
 Stuttgart-Zentrum: kkg.de
 Šibenik-Sv. Lovre: lovre-sibenik.com
 Šibenik-Šubičevac: subicevac.hr
 Šibenik-Varoš: zupagospavangrada.hr
 Vancouver: heartofmary.ca
 Vinjani: vinjani.hr
 Visovac: visovac.hr
 Vrljka: zupa-vrljka.com
 Waiblingen: hkz-wn.de
 Wuppertal: hkm-wuppertal.de
 Zagreb: gospa-lurdaska.hr
 Zaostrog: samostan-zaostrog.com

OSOBNJE ADRESE

Ajdučić, fra Nikica: nikica.ajducic@gmail.com
 Akrap, fra Ante: ante.akrap@st.t-com.hr
 Ančić, fra Božo: ancicbozo@gmail.com
 Ančić, fra Miroslav: prznja@yahoo.com
 Babić, fra Ante: ante.babicfra@gmail.com
 Babić, fra Marko: babic.marko947@gmail.com
 Balajić, fra Siniša: otocicfr@gmail.com
 Bebić, fra Josip: josip.bebicfra@gmail.com
 Bešlić, fra Ante: antebeslic1@gmail.com
 Bešlić, fra Stipe: beslicstipe10@gmail.com
 Bilić, fra Ante: fra.ante@bilic-studenci.eu
 Bilić, fra Bone: frama.brist@gmail.com
 Bilokapić, fra Ante: bilokapinagrada@gmail.com
 Bilokapić, fra Šimun: simun.bilokapic@st.t-com.hr
 Bitanga, fra Marko Karlo: marko.bitanga62@gmail.com
 Boban, fra Dujo: fradujo@heartofmary.ca
 Bošnjak, fra Dinko: dinko.bosnjak1955@gmail.com
 Botica, fra Frano: mojifratr@gmail.com
 Brandejs, fra Josip: brandejs100@gmail.com
 Brečić, fra Nediljko: nediljkob@web.de
 Brekalo, fra Tomislav: fratomic54@gmail.com
 Brkan, fra Jure: jubkran@gmail.com
 Brnas, fra Branko: branko.brnas@gmail.com
 Budić, fra Filip: fbudic1969@gmail.com
 Buljan, fra Ante: antebuljandobro@gmail.com
 Buljan, fra Stipe: stipe.buljan4@gmail.com
 Buljan, fra Vuk: vuk3110@gmail.com
 Bustruc, fra Miroslav: mbustruc3@gmail.com
 Crnčević, fra Ante: ante.crncevic@gmail.com
 Cvitković, fra Josip: frajosipc@gmail.com
 Čarapić, fra Nedjeljko: nenoofm@gmail.com
 Čarić, fra Boris: caricboris@gmail.com
 Čavka, fra Ante: ante.cavka@gmail.com
 Čeko, fra Slaven: slaven.tr@gmail.com
 Čikara, fra Damir Čiro: damir.cikara@gmail.com
 Čikara, fra Ivan: ciki.ivan@yahoo.com
 Čirko, fra Petar: ppc64@gmx.de
 Čogelja, fra Filip: filipcogelja10@gmail.com
 Čovo, fra Ante: f.a.covo@gmail.com
 Čovo, fra Stjepan: ante.stjepan.covo@gmail.com
 Čovo, fra Šimun: simun.covo@st.t-com.hr
 Čugura, fra Frano: fr-cugura@t-online.de
 Čugura, fra Ivan: ivan.cugura@googlemail.com
 Čurčija, fra Božo: bozo.curcija@si.t-com.hr
 Čurčija, fra Nikola: nikola.curcija@si.t-com.hr
 Čurković, fra Željko: zeljko_curkovic@web.de
 Damjanović, fra Stojan: frastojandamjanovic@gmail.com
 Doljanin, fra Frano: franodoljanin@gmail.com
 Domazet, fra Anđelko: andjelko.domazet119@gmail.com
 Domazet Lošo, fra Marko: mdloso33@gmail.com
 Dotur, fra Stanko: stankodotur01@gmail.com
 Dukić, fra Tomislav: tomislav-dukic@gmx.de
 Duran, fra Marko: marko-duran@a1net.hr
 Džimbeg, fra Dušan: dusan.dzimbeg@gmail.com
 Derek, fra Marko: marko.spalato99@gmail.com
 Đuzel, fra Ivan Marija: ivanmarijaduzel@gmail.com
 Erceg, fra Ivica: ivi74@gmx.de
 Gotovac, fra Josip: jolegotovac@gmail.com
 Grbavac, fra Josip: jozo.grbavac@gmail.com
 Grčić, fra Dalibor: daliboric@gmail.com
 Grgat, fra Stipica: srggat50@gmail.com
 Grgić, fra Josip: grgicgolgubic50@gmail.com
 Grubišić, fra Ivan: dalmacija777@proton.me
 Gudelj, fra Vinko: vinko.gudelj@gmail.com
 Gulić, fra Bože: gulicboze0@gmail.com
 Gverić, fra Drago: dragofm@yahoo.fr
 Hrgović, fra Jure: jure.hrgovic@gmail.com
 Jakovljević, fra Ivan: ivanja008@gmail.com
 Jonjić, fra Zoran: slabijona@gmail.com
 Jukić, fra Dujo: dujo.jukic@gmail.com
 Jukić, fra Ferdo: jukic.ferdo@gmail.com
 Jukić, fra Josip: frajozojukic@gmail.com
 Jukić, fra Nedjeljko: nedjeljkojukic@gmail.com
 Jurić, fra Ante: fra.antejuric@gmail.com
 Jurić, fra Ivica: ivicajurich@gmail.com
 Jurić Šimunović, fra Jure: j.simunovic45@gmail.com
 Jurišić, fra Gabrijel: hgiuric@gmail.com
 Klapčević, fra Petar: pklapcz@gmail.com
 Klarić, fra Josip: josip.klaric.jolic@gmail.com
 Klarić, fra Petar: petarklaric027@gmail.com
 Kodžoman, fra Joško: jkodzoman23@gmail.com
 Kolovrat, fra Jerko: jerko.kolovrat@yahoo.com
 Komljenović, fra Petar: petar.komljenovic@gmail.com
 Kovačević, fra Mladen: framladen@outlook.com
 Krizhanović, fra Ivan: ivan.krizhanovic48@gmail.com
 Kulović, fra Josip: j.kulovic31@gmail.com
 Kutleša, fra Zoran: kutlesazoran@gmail.com
 Labrović, fra Tino: tinolabrovic@gmail.com
 Laco, fra Frano: franolaco@gmail.com
 Lemo, fra Mario: mariolemo@yahoo.com
 Lukač, fra Ivan: ilukac7@gmail.com
 Macut, fra Ivan: ivanmacut@libero.it
 Maleš, fra Ante: ujac@gmx.net
 Maletić, fra Ivan: ivan.maletic@st.t-com.hr
 Mandarić, fra Božo: bozoboc@gmail.com
 Mandarić, fra Josip Žarko: greda.rebrna@gmail.com
 Marčinković, fra Oliver: oliver.marcinkovic@gmail.com
 Maretić, fra Žarko: zmaretic1@gmail.com
 Marić, fra Mirko: mirkomarić47@gmail.com
 Marić, fra Mladen: mmladen129@gmail.com
 Marković, fra Ante: amjojo@gmx.de
 Markulin, fra Šimun: simunmarkulin@gmail.com
 Maslač, fra Perica: pericamaslac@gmail.com
 Matić, fra Mate: framatematic@gmail.com
 Medugorac, fra Dejan: d_medjugorac@yahoo.com
 Medugorac, fra Dragan: dragan.medugorac@gmail.com
 Mikelić, fra Krešimir: kresimirmikelic@gmail.com
 Mikulić, fra Ilija: ilijamk@gmail.com
 Milanović Litre Frano: frafraus@yahoo.com
 Milanović Litre Slaven: slaven.litre@yahoo.ca
 Milanović Trapo, fra Filip: filipmilano@st.t-com.hr
 Milanović Trapo, fra Petar: petarmilanovic49@yahoo.it
 Mimica, fra Filip: filmmim@yahoo.com
 Modrić, fra Miroslav: miro.modric48@gmail.com
 Moro, fra Dušan: dusan.moro1@gmail.com
 Mravak, fra Antonio: antoniomravak@gmail.com
 Mrše, fra Marko: marko.mrse1@gmail.com
 Nimac, fra Ivan: fra.ivan.nimac@gmail.com
 Nimac, fra Marko: marko.nimac10@gmail.com
 Nimac, fra Stipe: stipe.nimac@st.t-com.hr
 Norac Kevo, fra Luka: luka.norackevo64@gmail.com
 Norac Kljajo, fra Božo: nkboze@st.t-com.hr
 Odrlić, fra Miljenko: miljenko.odrljin1@st.t-com.hr
 Omazić, fra Ivica: ivica.om@gmail.com
 Pavlinušić, fra Neven: neven.pavlinusic2@gmail.com
 Perica, fra Lazar: lazar.perica@gmail.com
 Periša, fra Ante Branko: abe.perisa@gmail.com
 Perković, fra Kristijan: kristianperkovic@net.hr
 Pisac, fra Kristijan: kristijanpisac@gmail.com
 Plejić, fra Marko: marko.plejic1@gmail.com
 Poljak, fra Eugen: eugenpoljak41@gmail.com
 Prcela, fra Jakob: jakovprcela0@gmail.com
 Prolić, fra Mladen: mprolic2@gmail.com
 Prološić, fra Ante: antoniooprolosic@gmail.com
 Prpa, fra Marko: markoprpa@gmail.com
 Pudar, fra Marko: pudar1996@gmail.com
 Puda, fra Mate: matepuda@gmail.com
 Radas, fra Kristian: kristian.rds@gmail.com
 Radaš, fra Valentino: valentinoradas@gmail.com
 Radman, fra Mario: marioradman25@gmail.com
 Raić, fra Stjepan: stjepan.raicgradnja.hr
 Rastočić, fra Ivo: ivorastocic@gmail.com
 Repša, fra Josip: frajosipc@gmail.com
 Režić, fra Ivan: tisina.1978@gmail.com
 Rozić, fra Ivan Ante: anteivanrozic@gmail.com
 Runje, fra Domagoj: domagojrunje@yahoo.it
 Samardžić, fra Krešo: segecanin@googlemail.com
 Sinković, fra Darijo: sinkovicdarijo@gmail.com
 Sladoja, fra Ignacije Milan: ignacije.sladoja@gmail.com
 Stipanović, fra Kristian: kristian.stipanovic@gmail.com
 Stipanović, fra Kristian: prodromosua1@gmail.com
 Sušić, fra Josip: josip.susic@gmail.com
 Suton, fra Šimun: simonetramonto1995@gmail.com
 Šabić, fra Mijo: mijosabic30@gmail.com
 Šabić, fra Nediljko: pnasabic@web.de
 Šakić, fra Mate: sakic.mate@gmail.com
 Šegota, fra Branimir: branesegi@gmail.com
 Šilić, fra Kristijan: kristijansilic@yahoo.com
 Šimić, fra Josip: josip.simic53@gmail.com
 Šimunac, fra Ivan: ivan.simunac@gmail.com
 Šimunović, fra Denis: sinedsimun@gmail.com
 Šimunović, fra Ljubomir: ljubomirsimunovic@gmail.com
 Škopljanac Mačina, fra Ivan: macina1805@gmail.com
 Štrbac, fra Željko: fratar144@gmail.com
 Šušnjara, fra Stipe: stipe1711@gmail.com
 Tadić, fra Teo: ttadic12@gmail.com
 Tolić, fra Rade: radoslavlolic@gmail.com
 Tolić, fra Zvonko: ztolic@gmail.com
 Toplak, fra Blaž: blaz.toplak@gmail.com
 Udovičić, fra Ante: ante.udovicic007@gmail.com
 Udovičić, fra Ivan: ivan.udovicic@gmail.com
 Vojković, fra Lukica: lukica.vojkovic7@gmail.com
 Volarević, fra Domagoj: domagoj.volarevic@du.t-com.hr
 Vučković, fra Ante: antevuc@gmail.com
 Vučković, fra Pavao: pavao.vuckovic1@gmail.com
 Vugdelija, fra Ante: vugdelija.ante@gmail.com
 Vugdelija, fra Marijan: mvugdeli@gmail.com
 Vukman, fra Marinko: framarinkovukman@gmail.com
 Vukušić, fra Ante: antebrale.vukusic@gmail.com
 Vuleta, fra Bože: fbvuleta@gmail.com
 Vuletić, fra Ivan: ivanvuletic23@yahoo.com
 Zebić, fra Jure: jure.zebic@bistum-mainz.de
 Žulj, fra Nikola: nikolaazulj10@gmail.com
 Župić, fra Jozo: frajozo@gmx.de
 Župić, fra Jure: zborgospesinjske@gmail.com

VJESNIK FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOG OTKUPITELJA

ISSN: 1334-8248

Osniavač i izdavač:

Provincijalat Franjevačke provincije
Presvetog Otkupitelja

Trg Gaje Bulata 3, 21000 SPLIT

Tel: 021/ 348-182;

el. pošta: provincijalat.franjevaca@gmail.com

Odgovorni urednik:

fra Siniša Balajić, provincijal

Glavni urednik:

fra Ivan Udovičić, tajnik Provincije

Lektura: Jelena Lojić Pokrovac

Tisak: Jafra-print d.o.o. Solin

List izlazi dvomjesečno

Naslovna stranica: Karin - Gospa s Isusom i
Ivan Krstitelj

KAZALO

IZ PROVINCIJALATA

Provincijalova riječ	183
----------------------------	-----

IZ GENERALNE KURIJE

Pismo fra Massima Fusarellija, OFM - Generalnog ministra	185
--	-----

IZ TAJNIŠTVA

Održani sastanci provincijskog definitorija	189
Diplomirali fra Josip Brandejs i fra Mate Šakić	192
Fra Siniša Balajić izabran za predsjednika Unije franjevaca Europe	192
Rim: Magistrirao fra Filip Čogelja	193
U Rami održan susret Franjevačke konferencije sv. Jeronima	193
Doktorirao fra Željko Ćurković	194

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE

Proslava uočnice Naše Gospe u Biskupiji kod Knina	195
Proslava Naše Gospe u Biskupiji	195
Hrvace: Gospa Žalosna	196
Sinj: Svečani zavjeti	197
Održani 41. Redovnički dani	198
Katolički bogoslovni fakultet svečano započeo novu akademsku godinu	199
Provincijalova propovijed na misi na početku ak. god. 2025./26.	201
Sinj: Dan mučenika Provincije	203
Omiš: Obnova privremenih zavjeta	204
Proslava sv. Mihovila Arkandela u Promini	205
Svetkovina sv. Franje	206
Imotski	206
Sinj	207
Split (Trstenik)	208
Metković (Klada)	209
Grab (Velić): Gospa Rožarica	210
Vrlika: Proslava Gospe Rožarice	210
Sinj: Proslava prve godišnjice proglašenja bazilike	211
Zagreb (Župa MBL): Biskup Šaško krstio peto dijete u obitelji Butigan	213
Otok: Proslavljena svetkovina sv. Luke	213
Imotski: Ulazak u postulaturu	214
Metković: Obilježen dan sluge Božjeg o. Ante Gabrića	215
Trogir: Đakonsko ređenje	216
Dan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu	217
Zagreb: Misa za studente Cetinske krajine	219
Zmijavci: Proslava Svih svetih	219
Split (Dobri): Započela devetnica Gospi od Zdravlja	220
Sitno Donje: Proslava sv. Nikole Tavelića	221
Split (Dobri): Predstavljena knjiga o dr. fra Ivanu Glibotiću	221
Održani jesenski susreti trajne formacije	221
Sinj: "Putevima bl. Miroslava Bulešića"	222
Sinj: Predstavljena knjiga "Moje uspomene na Hrvatsku"	223
Gospa od Zdravlja	225
Split (Dobri)	225

Bajagić (Bakovići)	225
Vrgorac	226
Proslavljen blagdan sv. Kate u Vukšiću	226
Makarska: Koncert ženskog zbora	227
Bajagić: Proslavljen sv. Nikola, biskup	227
Split (Trstenik): Proslava sv. Nikole	228
Božićni koncert Ansambla Lado u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske	228
Makarska: Koncert muškog zbora franjevačke crkve	229
Bogoslovi u Otoku	230
U Vukšiću održan 10. božićni koncert "Vukšiću na dar"	230
Božić u zagrebačkoj župi Majke Božje Lurdske	231
INOZEMNA PASTVA	
Primopredaja u HKŽ München	232
Frankfurt: Duhovna obnova s fra Josipom Vlašićem - "Sveti Franjo učitelj života"	234
Köln: Internacionalno misno slavlje	234
Predavanje dr. Tomislava Đurasovića u HKŽ München	235
Suttgart: Obred preminuća sv. Franje i primanje kandidata u Franjevački svjetovni red	236
Hodočašće krizmanika HKŽ München u Hrvatsku	237
Proslava svetkovine sv. Franje Asiškog u HKŽ Frankfurt na Majni	238
1100. obljetnica Hrvatskog kraljevstva svečano obilježana u HKM London	239
HKM Köln: Službeni posjet pomoćnog biskupa dr. Dominikusa Schwaderlappa	240
München: Predstavljanje knjige	241
Poing: Trostruko slavlje u crkvi bl. Ruperta Mayera	242
HKM Köln: Obilježen Dan sjećanja	244
München: Vukovar i Škabrnja u srcima hrvatskih katolika	245
Ludwigsburg: Smotra zborova hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj	246
Hrvatski Dan sjećanja u HKM u Londonu	248
Svečana proslava jubileja 60 godina Hrvatske katoličke župe Frankfurt	248
OFS i FRAMA	
Imotski: Primanja u Frami	250
Izabrano novo Nacionalnog vijeće Franjevačkog svjetovnog reda	250
"Treći petak u Imotskom"	251
listopad - studeni	251
prosinac	252
Konjevrate: Obljetnica posvete župne crkve i svečani zavjeti u MB-u OFS-a	252
Mirlović Zagora: Izborni kapitul OFS-a "Sv. Ivan Pavao II."	253
Split: OFS proslavio blagdan sv. Elizabete	254
Knin: Izborni kapitul u OFS-u "Sv. Ante Padovanski"	255
RAZNO	
Fra Frano Doljanin: Slijedeći Franju, slijedimo Kristna	258
Fra Nikica Ajdučić: Vjera uklesana u vrijeme	259
Stipica Grgat - Vito Balić: Ivan Glibotić	260
Drniš: 13. festival zbarske duhovne glazbe "Jubilata Deo"	263
Pitanje autorstva pjesama <i>Do nebesa</i> i <i>Zdravo, Djevo</i>	265
O. fra Mijo Kotaraš	267
NAŠI POKOJNICI	
† Stoja Kulović	272

PROVINCIJALOVA RIJEČ

Draga braćo,
kada Toma Čelanski opisuje Franjino slavljenje Božića u Grecciu, piše ovako:

Kad bi spominjao betlehemske Djetesce ili izgovarao ime Isus, sve bi oblizivao usne, jer je sretnim nepcem kušao i gutao slatkoću ove riječi. Množe se ondje darovi Svemogućega, a neki kreposni čovjek imao je viđenje. Vidio je, naime, kako u jaslama leži prestrašeno Djetesce i Božjeg sveca koji Djetetu pristupa kao da ga hoće oda sna probuditi. To viđenje nije bilo neumjesno, jer je Dijete Isus bilo zaboravljeno u srcima mnogih u kojima je djelovanjem milosti po njegovu služi Franji bilo probuđeno i duboko utisnuto u vjerno pamćenje. (1Čel 86)

Vjerujem da ne postoji bolji trenutak od Isusovog rođenja da nam, poput svetog Franje, ponovno zaigra srce, ispunjeno svjetlom i nadom. Evanđeoski tekstovi koji govore o rođenju Djeteta, o nebeskom svjetlu i anđelima koji silaze i uzlaze na nebo slaveći Boga, o zadivljenim pastirima i kraljevima, bude u nama duboki osjećaj nade – nade da će život iznova procvjetati. Čitajući te tekstove, otkrivamo da doista ima nade za čovjeka i svijet, jer sami Bog, po Blaženoj Djevici Mariji, ulazi u svijet.

A budući da Bog dolazi na svijet, sve u svijetu i u životu postaje mjesto mogućeg susreta s Njim: svaki trenutak, bio dobar ili loš, svaki događaj, zdravlje ili bolest... Zato naša nada i svjetlo izviru iz srca pogleda koji u svakodnevnicima zna prepoznati znakove prisutnosti novorođenog Djeteta, Boga s nama.

Svijest da je Bog s nama u svim trenucima našega zemaljskog postojanja – čak i u mračnim kutovima srca, ondje gdje osjećamo da ne možemo sami ili gdje ponekad izgubimo nadu; da je prisutan s nama kada stvari ne idu dobro, u životnim sumnjama i tamama – najradosnija je vijest Božića. A to može otkriti pogled koji u životu zna prepoznati znakove prisutnog Boga, znakove dobra, i koji ih zna povezivati i usklađivati sa svojim životom, unatoč tamama, grijesima, ratovima i patnjama. Taj pogled – jer smo franjevci – ima duboku povezanost s vjerom.

Sveti Franjo rekao bi: *pogled koji je u stanju vidjeti i vjerovati*. Vjera je ona koja našu svakodnevnu stvarnost čini mjestom na kojem je moguće prepoznati znakove Božje prisutnosti, znakove Kraljevstva.

Zato naš redovnički život ponajprije ima veze s vjerom. Vjera u prisutnog Boga potiče nas da promatramo drugačijim pogledom i na drugačiji način najprije sebe same, vlastitu životnu priču i svoj poziv, a potom i vrijeme u kojem živimo, svijet i druge ljude. Doista, razlika ne leži toliko u stvarnosti koju gledamo, koliko u našem pogledu.

Zbog toga je potrebno imati drukčiji pogled – onaj koji zna iz svakodnevne izvući dobro običnih trenutaka. To je ujedno poziv da u sebi gajimo sposobnost prepoznavanja dara vjere u vlastitoj povijesti. Vrlo je važan ovaj vid zrelosti vjernika i franjevca: kada netko može reći da je odgojen vjerom i da vjeruje u Boga jer Ga je u vlastitoj životnoj povijesti i u povijesti svijeta vidio, dotaknuo i čuo.

Kako ne bismo zaboravili one za nas povijesno važne događaje u kojima prepoznamo Božju prisutnost, slavili smo i nastavljamo slaviti naše franjevačke 800. obljetnice. Godine 2026. slavimo obljetnicu preminuća svetog oca Franje. Tom će prigodom naša Provincija i Konferencija sv. Jeronima organizirati razna slavlja, susrete i simpozije: susret gvardijana Konferencije u Zadru, svefranjevački susret u Međugorju, susret *Under 10* u Sarajevu i druge događaje. Tako Franjin ulazak u nebo postaje poticaj za slavlje, za molitvu i radost susreta te za promišljanje naše karizme i prisutnosti u današnjem svijetu.

Vrijeme prije Franjinog odlaska u nebesku Domovinu Čelanski opisuje ovim riječima:

A jer je uvijek po izvanrednoj ljubavi u svom srcu nosio i čuvao Isusa Krista i to Propetoga, zato bijaše više nego ostali njegovim znakom čudesno obilježen. Njega je zanesen izvan sebe promatrao u neizrecivoj i neshvatljivoj slavi kako sjedi o desnu Oca, s kojim on kao Sin Svevišnjega u jedinstvu Duha Svetoga živi i kra-

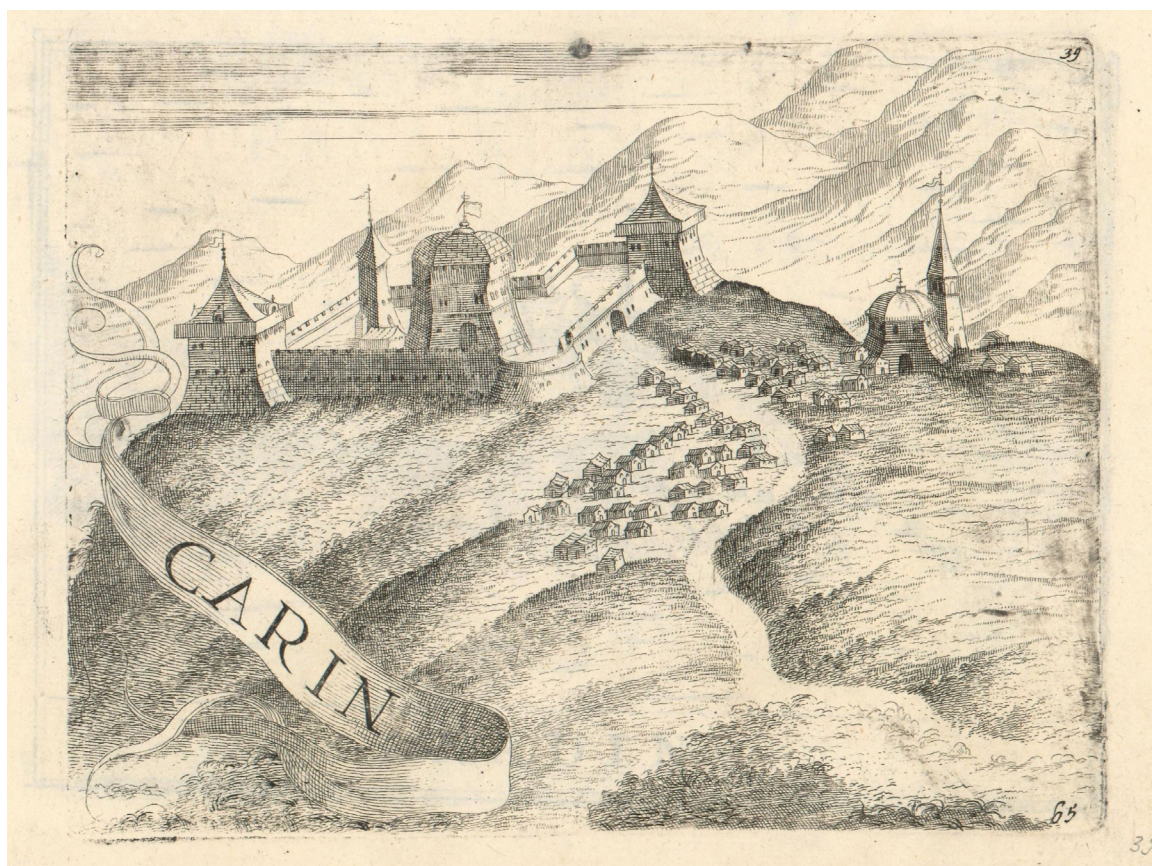
ljuje, pobjeđuje i vlada Bog uvijek slavan po sve vijeka vjekova. Amen. (1Čel 115)

Sv. Franjo svjedok je Novorođenog, ali i Raspetog Krista. On, koji je imao duboko iskustvo Krista Djeteta i Krista Raspetog, bio je istinski očevidac i svjedok. Franjo nam, stoga, predlože isti životni sadržaj: Novorođenog i Raspetog Gospodina Isusa i Njegovo evanđelje. Naime, govoriti o objektivnim sadržajima – onima kojima se bavi znanost, matematika ili fizika – sasvim je drugačije od govora o Onome koga volimo, kome smo povjerali svoj život i koga svjedočimo. Stoga mi, manja braća, kao svjedoci, govoreći o Isusu, otkrivamo i nešto o sebi, ako o Njemu govorimo s ljubavlju i žarom. A

govoreći o sebi, neizbježno govorimo o Isusu koji je u središtu našeg života. Naš život ima oblik svjedočenja, odnosno dijeljenja s drugima onoga što nam je uistinu važno. Doista, ako je Krist središte našeg života, tada ćemo svjedočiti Njega i svjetlo nade koje Njegovim rođenjem ulazi u ovaj svijet.

Draga braćo, neka nas Novorođeni Bog obasja svojim svjetlom kako bismo bili svjedoci toga istog svjetla koje raspršuje svaku tamu ovog svijeta. I neka nas u našem svjedočenju uvijek prati zagovor srafskog oca Franje.

*fra Siniša Balajić,
provincijal*

PISMO FRA MASSIMA FUSARELLIJA, OFM GENERALNOG MINISTRA

Svoj braći Provincije Presvetog Otkupitelja u Hrvatskoj

Draga braćo!

Gospodin vam dao mir!

Obraćam vam se, braćo Provincije Presvetog Otkupitelja, na dan preminuća svetog oca Franje, sa srcem punim zahvalnosti za gotovo tri stoljeća franjevačkog svjedočanstva koje pronosite u srcu Dalmacije.

Osnovana 1735. godine, vaša Provincija nosi sa sobom dugu i plodnu povijest svjedočenja franjevačkog života u Hrvatskoj. Za nekoliko godina proslavit ćete 300. obljetnicu njezina osnutka, što će biti velika prigoda zahvalnog sjećanja i obnovljene predanosti. Upravo na tom putu, posljednji provincijski kapitul, koji ste slavili u travnju pod geslom *Biti svjedoci nade u svijetu promjena*, bio je – prema Općim konstitucijama našeg Reda – povlašteni trenutak za promišljanje o sadašnjem stanju i djelovanju braće u Provinciji te za zajedničko, bratsko razlučivanje o novim pothvatima i važnijim djelima (usp. GK 215). Kapitul vas, u toj istoj perspektivi, poziva da sa zahvalnošću promatrate prošlost, da vjerno živite sadašnjost i da se s nadom otvorite budućnosti.

U tom duhu zahvalnosti želim zahvaliti prije svega fra Marku Mrši, provincijalu na odlasku, za njegovu velikodušnu i vjernu službu proteklih godina, te čestitati fra Siniši Balajiću, novoizabranom provincijalu, i njegovu definitorijsku koji su spremno preuzeli odgovornost vođenja Provincije u nadolazećem razdoblju. Zahvaljujem i fra Ivanu Sesaru koji je brižno obavio generalnu vizitaciju u moje ime.

Sve vas nosim u srcu, draga braćo, i zahvaljujem Gospodinu za vaš franjevački život i poziv, za poslanje koje s predanošću živite Gospodinu i Božjem narodu u svojoj domovini, a i šire.

Znam da ste velikodušna srca, zauzeti i s ljubavlju predani služenju u brojnim župama i posebnim mjestima naviještanja, gdje s vjernošću i strašću služite ljudima, ponajprije dijeleći sakramente. Vaše djelovanje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu, kao i odgojno

i evangelizacijsko poslanje, dragocjen su dar za cijelu Provinciju. Zahvaljujem vam na bratskom zajedništvu koje živite, jer ono vjernicima očituje Gospodinovu prisutnost i blizinu u našoj sredini.

Provincijski kapitul živjeli ste s iskrenom željom da budete svjedoci nade u svijetu koji se mijenja. Doista, danas živimo u vremenu stalnih promjena, u kojem nas znakovi vremena pozivaju da budemo vjerodostojni svjedoci evanđelja. Ne možemo ostati postrani, nego trebamo biti raspoloživi za obnovu i otvoreni preobrazbama koje su nužne kako bismo vjerno odgovorili svom pozivu. Promjene nisu prijatne, nego poziv Crkve, Reda i samih znakova vremena u kojima živimo, da bi naš franjevački život bio doista znakovit i plodonosan.

Možemo uistinu hodati kao hodočasnici nade u ovom vremenu, usidreni na stijeni koja je Krist. On je, naime, naša nada i s Njim možemo proći kroz ovo vrijeme, umnogome mračno i prijeteće, s povjerenjem i pogledom u budućnost koju Bog tka upravo kroz ovu povijest.

Na tom putu pozivam vas da svoju snagu i energiju usmjerite na neka temeljna područja koja će nas voditi i pomoći nam da potpunije živimo našu franjevačku karizmu:

1. Živi odnos s Kristom

Sveti Franjo nas podsjeća: „Brat koji malo moli i puno radi, nije mali brat“ (FI 1542). Snaga za življenje vlastitog poziva, za suočavanje s poteškoćama i za naviještanje evanđelja rađa se iz svakodnevnog susreta s Gospodinom. Generalne konstitucije ističu da se „... braća trebaju posvetiti molitvi, osobnoj i zajedničkoj, u kojoj slušaju Boga koji govori i odgovaraju hvalom i zagovorom“ (GK 45 § 2). Generalni statuti ponavljaju da se „... braća svakodnevno hrane Riječju i vjerno sudjeluju u liturgiji Časova i euharistijskom slavlju“ (GS 16 § 1).

Stoga vas pozivam da s većim žarom njegujete osobnu i zajedničku molitvu, slavlje

Liturgije časova te mjesečne i godišnje duhovne vježbe. Posebno potičem braću koja žive u kućama formacije i u većim bratstvima da budu primjer vjernosti zajedničkoj molitvi, pazeći da pastoralne ili akademske obveze ne postanu izgovor za izostanak sa slavljenja liturgije časova ili bratske euharistijske koncelebracije. U formaciji više od riječi vrijedi ono što prenosimo svojim životom. Iz molitve se, naposljetku, rađa istinska evangelizacija: ona koja je živa i dinamična, a ne puka rutina.

2. Bratski život

Generalne konstitucije podsjećaju nas da je „... naše bratstvo znak i svjedočanstvo crkvenog zajedništva“ (GK 39). Pravi bratski život zahtijeva stalno zalaganje: iskren dijalog, suživot, suodgovornost. Sveti Franjo opominje: „Blago služi koji bi toliko ljubio i poštovao brata svoga kad je daleko od njega, koliko da je s njim“ (Opomene, 25). Generalni statuti nas upozoravaju: „Braća neka izbjegavaju svaki oblik individualizma koji je u suprotnosti s bratskim životom i neka nastoje živjeti zajedno, u zajednici“ (GS 38).

Znam da mnoga bratstva žive radosno i skladno zajedništvo, dok se u nekima osjeća određen umor ili rutina. Potičem vas da se ne pomirite s tim: mjesni su kapituli redovito sredstvo bratskog života i poslanja. U vizitaciji se pokazalo da u mnogim bratstvima nije postignut očekivani broj od šest godišnjih susreta. Molim vas da vjerno obnovite tu praksu, brižno pripremajući svaki kapitul kao povlašteni prostor susreta, u kojem ćete obnavljati radost bratstva. Razmotrite također mogućnost organiziranja uzajamnih posjeta među bratstvima i neformalnih trenutaka druženja koji jačaju veze i pomažu u prevladavanju podjela i napetosti s ciljem općeg dobra.

Posebnu pozornost treba posvetiti braći koja iz pastoralnih razloga žive sami ili u manjim bratstvima. Molim provincijala da ih redovito posjećuje, jamčeći im bratsku blizinu i duhovnu potporu. Nijedan brat ne bi smio osjećati da ga je njegova Provincija napustila ili zaboravila.

Potičem vas da prepoznate i prevladate različite oblike individualizma i, gdje god je to mo-

guće, izbjegavate samački život, birajući umjesto toga bratski suživot koji hrani karizmu. U vremenu kada čovječanstvo trpi pravu „epidemiju samoće“, franjevački bratski život postaje alternativno i proročko svjedočanstvo. U središtu našeg života uvijek će biti svaki brat sa svim svojim talentima, svojim darovima, ali i svojim poteškoćama. Primat karizme upućuje nas također na veće poštovanje i promicanje laičkog poziva koji je konstitutivan za naš Red, kao što nas je podsjetio nedavni Međunarodni susret braće laika u Asizu. Prevladajmo viziju koja je previše usredotočena na kleričku dimenziju, a ne na cjelokupni poziv bratstva i malenosti.

3. Formacija kao prioritet

Da bi bratski život ostao živ i plodan, potrebno ga je stalno njegovati trajnom formacijom, koja je posljednjih godina, zbog posljedica pandemije i različitih okolnosti, bila pogođena mnogim poteškoćama. Svako bratstvo treba postati formativno okruženje, s gvardijanom kao prvim animatorom (usp. GK 137 §2). Pisma o formaciji koja Red redovito upućuje zaslužuju da ih se pažljivo prouči i o njima raspravlja na mjesnim kapitulima te na planiranim provincijskim susretima.

Što se tiče početne formacije, potrebno je zajednički razmotriti kako malom broju kandidata osigurati bogato i poticajno okruženje. Cijenim odluku Kapitula o osnivanju međuprovincijske postulature i novicijata, kao i o izradi plana praćenja braće u prvih deset godina nakon svećanih zavjeta.

Ove odluke svjedoče realizam i hrabrost. Što se tiče malog sjemeništa, potrebna je dublja prosudba njegove formativne održivosti u svjetlu trenutnih okolnosti, dok postulatura danas zaslužuje veće ulaganje energije i kreativnosti.

Međuprovincijska suradnja, posebno s drugim hrvatskim i slovenskom provincijom, više nije samo mogućnost, već nužnost. Potičem vas da pojačate formativne razmjene, zajedničke evangelizacijske inicijative i, gdje je to moguće, razmišljate o zajedničkim projektima za mladu braću. Bogatstvo franjevačke tradicije u našim krajevima može se bolje vrednovati ako naučimo zajedno koračati. Nitko se ne spašava

sam, a to osobito vrijedi na ovom području, životno važnom za budućnost.

4. Bratska ekonomija

Znam da u vašoj Provinciji postoji transparentnost u upravljanju ekonomskim poslovima. Istodobno smo svjesni da u pojedinim bratstvima, ali i među pojedinom braćom, još postoje administrativne prakse koje su previše individualne. Stoga vas molim da jasno razlikujete račune redovničke kuće od računa župa, da uredno vodite knjige i da ih redovito podnosite bratstvu. Transparentnost nije samo kanonska obveza, već svjedočanstvo našega evanđeoskog siromaštva. Podsjećam vas da sve što steknemo pripada bratstvu (usp. GK 79 §2). Iskrena provjera i zajednička administracija učinit će naše svjedočanstvo *bez vlasništva* vjerodostojnijim i oslobodit će energiju za misiju.

Raduje me što u Provinciji postoje lijepi primjeri solidarnosti sa siromašnima i potrebitima. Vijeće za karitativnu djelatnost „Panis Vitae“, koje je u prošlosti donijelo mnogo dobrih plodova, zaslužuje da bude ponovno pokrenuto kao provincijsko sredstvo organizirane ljubavi. Osim toga, tamo gdje samostani imaju prazne prostore, razmotrimo kako ih osposobiti za prihvatanje studenata, mladih koji traže svoj put ili obitelji u teškoćama. Naše građevine nisu baština koju treba ljubomorno čuvati, već oruđa misije i evanđeoskog svjedočenja.

5. Razlučivanje u misiji

Prema Općim konstitucijama, „... braća trebaju biti spremna prihvatiti nove oblike evangelizacije i poslanja, prema znakovima vremena“ (GK 111). U vašem kontekstu, obilježenom obalnim turizmom koji duboko mijenja lokalne zajednice, rastućom sekularizacijom u gradovima i duhovnim traganjem mnogih mladih koji se udaljavaju od tradicionalnih oblika, pozvani ste pronaći nove izričaje. Ljepota vaših svetišta i samostana može postati ulaz u vjeru za one koji traže Boga, ako smo sposobni za istinsku dobrodošlicu i svjedočanstvo koje rasvjetljuje njihov put.

Vaš provincijski kapitul i kapitulski kongres već su hrabro započeli proces smanjenja župa, kako bi oslobodili snage za nove oblike evangelizacije i djela milosrđa. Taj je korak u skladu

s franjevačkim duhom: bratstvo je prvo mjesto evangelizacije. Pozivam vas da nastavite tim putem, jačajući osobito pastoral mladih, obitelji i zvanja, koji mora biti u središtu srca svakog brata, a ne prepušten samo onima koji su za to izravno zaduženi..

Suradnja s franjevačkom obitelji, posebno s Franjevačkim svjetovnim redom i Franjevačkom mladeži, zahtijeva više pozornosti. U nekim područjima Provincije te su stvarnosti oslabjele ili su gotovo nestale. Pozivam vas da im posvetite veću važnost, ne samo radi promicanja zvanja, nego i radi šire franjevačke prisutnosti te dublje suodgovornosti s laicima u poslanju Crkve.

Rad s mladima, osobito kroz Framu, zaslužuje ulaganje vremena, energije i kreativnosti, jer je to povlašten prostor za susrete i promociju zvanja.

Nedavni Međunarodni kapitul na rogožinama podsjetio nas je na izbor koji se više ne može odgađati: potrebno je učiti sve zreliju suodgovornost u zajedničkom djelovanju s laicima i redovnicima, u Crkvi koja želi zajedno hoditi u služenju evanđelju. Suradnja s Katoličkim bogoslovnim fakultetom ostaje velik dar i važna obveza, koja zahtijeva pažljivo razlučivanje o budućnosti, osobito u svjetlu pada zvanja i novih akademskih izazova. Sve je potrebniji iskren dijalog s različitim tijelima koja ga čine kako bi se zajamčila šira suradnja, dostojna vremena u kojem živimo i njegovih izazova našem današnjem razmišljanju o Bogu i navještaju evanđelja.

Iako smo svjesni ograničenih brojčanih mogućnosti Provincije, ne smijemo zatvoriti vrata misiji *ad gentes*: znam da su neka braća izrazila zanimanje za tu dimenziju našeg poziva. Čak i kraća misionarska iskustva ili suradnja na daljinu s projektima Reda mogu obnoviti naš evangelizacijski žar i proširiti horizonte mladoj braći.

6. Zaštita maloljetnika i odraslih ranjivih osoba

Područje zaštite maloljetnika i odraslih ranjivih osoba sastavni je dio naše formacije i poslanja. Kao što sam podsjetio sve provincije i kustodije, Generalni kapitul 2021. naredio je izradu provincijskog protokola za zaštitu. Potičem vas da dovršite taj posao u suradnji s

Uredom za zaštitu Generalne kurije, osiguravajući odgovarajuću formaciju za sve fratre i stvarajući istinski sigurna okruženja u našem pastoralnom i odgojnom radu.

Živimo ovu Godinu nade prisjećajući se riječi Benedikta XVI.: „Otkupljenje nam je, naime, dano u smislu da nam je dana nada, pouzdana nada, zahvaljujući kojoj se možemo lakše nositi sa sadašnjošću“ (Spe salvi, 1). Idimo, dakle, s pouzdanjem u budućnost, sigurni u Kristovu prisutnost među nama. Ne zaboravimo svoju slavnu prošlost, nego se s oduševljenjem otvorimo obnovi koju donosi Duh Sveti, kako bismo se dobro pripremili za proslavu tristote obljetnice Provincije.

Draga braćo, nosim vas u svom srcu i u svojim molitvama. Znam da put nije lak i da su izazovi brojni, ali siguran sam da Duh Gospodnji nastavlja djelovati među vama. Vizitacija je pokazala potrebu da novi provincijal i defintorij budu češće prisutni u bratstvima, osobito onima najizoliranijima. Bratski pohod nije samo kanonska obveza, već izraz pastoralne

brige. Istodobno vas molim za hrabrost za odluke potrebne za restrukturiranje Provincije, bez odgađanja koje bi ih u budućnosti mogle učiniti bolnijima.

Dok se približavate tristotoj godišnjici Provincije, koračajte s pouzdanjem onih koji znaju da Gospodin ide prije nas i ostaje s nama. Neka vas prati Presveti Otkupitelj i Djevica Marija, Majka nade. Dok vam želim mirno i plodonosno slavlje uspomene na našeg Oca svetog Franju, neka njegov blagoslov podupire svaki vaš korak.

S bratskom ljubavlju i u duhu malenosti pozdravljam svakoga od vas.

Vaš brat i sluga

fra Massimo Fusarelli, OFM

Generalni ministar

Prot. 114632/MG-182-2025

ODRŽANI SASTANCI PROVINCIJSKOG DEFINITORIJA

Provincijski definatorij održan je u Samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu 16. rujna 2025. godine s početkom u 9.30 sati. Na sastanku su sudjelovali fra Siniša Balajić, provincijal, fra Ivan Udovičić, provincijski vikar i tajnik i definatori: fra Ante Akrap, fra Ivan Čikara, fra Tomislav Dukić, fra Marko Đerek i fra Domagoj Volarević.

Na sastanku su formirana provincijska radna tijela:

Povjerenstvo za primanje u odgojne zavode

Fra Siniša Balajić, pročelnik
Fra Anđelko Domazet
Fra Ivan Čikara
Fra Joško Kodžoman
Fra Zoran Kutleša
Fra Perica Maslač

Vijeće za duhovni život

Fra Domagoj Volarević, pročelnik
Fra Ivan Marija Đuzel
Fra Tino Labrović
Fra Kristian Stipanović
Fra Ante Vučković

Tajništvo za formaciju i studije

Fra Ante Akrap, pročelnik
Fra Anđelko Domazet
Fra Ivica Jurić
Fra Joško Kodžoman
Fra Ivan Vuletić

Vijeće za misije i evangelizaciju

Fra Josip Cvitković, pročelnik
Fra Tomislav Dukić
Fra Antonio Mravak
Fra Kristian Radas
Fra Mario Radman

Vijeće za karitativnu djelatnost

Fra Marko Đerek, pročelnik
Fra Vuk Buljan
Fra Petar Komljenović
Fra Lazar Perica
Fra Marinko Vukman

Vijeće za kulturnu baštinu

Fra Ante Akrap, pročelnik
Fra Boris Čarić
Fra Frano Doljanin
Fra Nedjeljko Jukić
Fra Šimun Markulin
Fra Ante Branko Periša

Vijeće za duhovna zvanja

Fra Perica Maslač, pročelnik
Fra Stipe Buljan
Fra Ivan Čikara
Fra Anđelko Domazet
Fra Joško Kodžoman
Fra Zoran Kutleša

Vijeće za izdavačku djelatnost

Fra Domagoj Volarević, pročelnik
Fra Frano Doljanin
Fra Jerko Kolovrat
Fra Ivan Macut
Fra Domagoj Runje

Vijeće za OFS i Framu

Fra Ivan Čikara, pročelnik
Fra Marko Đerek
Fra Perica Maslač
Fra Stipe Nimac
Fra Mario Radman
Fra Ivo Rastočić

Ekonomsko vijeće

Fra Boris Čarić, pročelnik
 Fra Ante Akrap
 Fra Nedjeljko Čarapić
 Fra Ante Čovo
 Fra Denis Šimunović

Komisija za pravdu, mir i očuvanje svega stvorenoga

Fra Josip Repesa, pročelnik
 Fra Mladen Marić
 Fra Marko Pudar
 Fra Valentino Radaš
 Fra Mijo Šabić

Povjerenstvo za zaštitu maloljetnika i ranjivih odraslih osoba

Fra Šimun Markulin, pročelnik
 Fra Jerko Kolovrat
 Fra Antonio Mravak

Povjerenstvo za arhive i knjižnice

Fra Frano Doljanin, pročelnik
 Fra Šimun Markulin
 Fra Boris Čarić

Imenovani su i članovi zbora odgojitelja za odgojne zavode:

- **Zbor odgojitelja – Imotski:** fra Zoran Kutleša, fra Frano Laco, fra Ivo Rastočić
- **Zbor odgojitelja – Sinj:** fra Ivan Čikara, fra Jurica Hrgović, fra Joško Kodžoman
- **Zbor odgojitelja – Split:** fra Anđelko Domazet, fra Ivan Vuletić, fra Ivica Jurić, fra Domagoj Runje, fra Domagoj Volarević.

Ostala imenovanja:

- Fra Perica Maslač, duhovni asistent Frame za splitsko-dubrovačko područno bratstvo.
- Fra Mario Radman, duhovni asistent Frame za šibensko-zadarsko područno bratstvo.

Provincijski definitorijski održan je u Samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu 6. studenog 2025. godine s početkom u 9.30 sati. Na sastanku su sudjelovali fra Siniša Balajić, provincijal, fra Ivan Udovičić, provincijski vikar i tajnik i definitori: fra Ante Akrap, fra Ivan Čikara, fra Marko Đerek i fra Domagoj Volarević, a izostanak je opravdao fra Tomislav Dukić.

Imenovana su braća za samostanske službe:

Imotski:

- fra Nedjeljko Šabić – diskret
- fra Josip Sušić – diskret
- fra Zoran Kutleša – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a, kustos samostanske zbirke, knjižničar i arhivar
- fra Ivo Rastočić – duhovni asistent Frame, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Karin

- fra Ivan Marija Đuzel – animator liturgijskog života, ljetopisac, kustos samostanske zbir-

ke, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice.

- fra Petar Klarić – duhovni asistent OFS-a, arhivar i knjižničar

Knin

- fra Josip Žarko Mandarić – diskret
- fra Jakov Dževrnja Viro – diskret
- fra Marko Đerek – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a
- fra Ante Čavka – arhivar, knjižničar
- fra Stipe Buljan – duhovni asistent Frame, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Makarska

- fra Ante Babić – kustos samostanske zbirke
- fra Josip Bebić – diskret, knjižničar, arhivar
- fra Filip Budić – diskret
- fra Luka Norac-Kevo – diskret
- fra Ante Čovo – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Omiš

- fra Frano Doljanin – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a, kustos samostanske zbirke, knjižničar, arhivar, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Sinj

- fra Nikica Ajdučić – diskret
- fra Dalibor Grčić – diskret
- fra Jure Hrgović – diskret
- fra Ivan Norac Kljajo – diskret
- fra Marinko Vukman – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a, kustos samostanske zbirke, knjižničar, arhivar.
- fra Antonio Mravak – dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice
- fra Marko Pudar – duhovni asistent Frame

Split (Dobri)

- fra Ante Vugdelija – diskret
- fra Mijo Šabić – diskret
- fra Josip Cvitković – animator liturgijskog života, ljetopisac, duhovni asistent OFS-a i Frame
- fra Stipica Grgat – knjižničar, arhivar
- fra Ante Branko Periša – kustos samostanske zbirke
- fra Kristian Stipanović - dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice, administrator samostanske mrežne stranice

Split (Trstenik)

- fra Anđelko Domazet – diskret
- fra Jerko Kolovrat – diskret
- fra Stjepan Raić – diskret
- fra Domagoj Volarević – animator liturgijskog života, arhivar
- fra Domagoj Runje – knjižničar
- fra Ivan Vuletić – ljetopisac
- fra Ivica Jurić – dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Šibenik

- fra Jakov Begonja – diskret
- fra Josip Klarić – diskret
- fra Žarko Maretić – diskret, arhivar, knjižničar i kustos samostanske zbirke
- fra Mario Lemo – animator liturgijskog života, duhovni asistent OFS-a i Frame, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice

Visovac

- fra Tino Labrović – animator liturgijskog života, ljetopisac, kustos samostanske zbirke, knjižničar, arhivar
- fra Ivan Macut – dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice
- fra Lukica Vojković – duhovni asistent OFS-a
- fra Mario Radman – duhovni asistent Frame

Zagreb

- fra Ante Crnčević – diskret
- fra Ante Bešlić – animator liturgijskog života, ljetopisac, arhivar, duhovni asistent OFS-a
- fra Marko Plejić – duhovni asistent Frame, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice
- fra Šimun Suton – knjižničar

Zaostrog

- fra Nedjeljko Čarapić – diskret
- fra Niko Glavinić – diskret
- fra Miroslav Bustruc – animator liturgijskog života, dopisnik Vjesnika Provincije i provincijske mrežne stranice
- fra Branko Brnas – ljetopisac, kustos samostanske zbirke, knjižničar, arhivar
- fra Denis Šimunović – duhovni asistent OFS-a
- fra Valentino Radaš – duhovni asistent Frame

DIPLOMIRALI FRA JOSIP BRANDEJS I FRA MATE ŠAKIĆ

23. i 24. rujna 2025. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu diplomirali su fra Josip Brandejs i fra Mate Šakić.

Fra Josip Brandejs obranio je diplomski rad 23. rujna 2025. na temu "Bogoslovne kreposti u životu oca Ante Antića, prema pismima svećenicima" pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. don

Edvarda Punde. Fra Mate Šakić obranio je diplomski rad 24. rujna 2025. na temu "Zbjegovni imotskih franjevaca s Prološkog blata" pod mentorstvom dr. sc. fra Ivana Vuletića.

Fra Josipu i fra Mati čestitamo i želimo Božji blagoslov!

FRA SINIŠA BALAJIĆ IZABRAN ZA PREDSJEDNIKA UNIJE FRANJEVACA EUROPE

U sklopu 16. plenarne skupštine Unije franjevac Europe (UFME) Reda manje braće, koja se od ponedjeljka 27. do petka 31. listopada održava u Svetišu Majke Božje Žalosne u Kalvariji Zebrzydowskoj u Poljskoj, za novoga predsjednika Unije izabran je provincijalni ministar Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić, izvijestili su iz Reda manje braće.

Uz predsjednika fra Sinišu, novo predsjedništvo UFME-a čine i potpredsjednik fra Antonio Scabio (Italija) te članovi fra Benedykt Svidersky (Ukrajina) i fra Pius Berhida (Mađarska). Susret je okupio provincijale i kustode 36 provincija i triju kustodije Reda manje braće u Europi, zajedno s generalnim definatorima zaduženima za europske konferencije.

Na susretu su, u ime Konferencije sv. Jeronima, sudjelovali provincijalni ministar Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda (Zagreb) fra Milan Krišto, provincijalni ministar Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (Split) fra Siniša Balajić, kustod Franjevačke kustodije sv. Jeronima (Zadar) fra Tomislav Šanko, provincijalni ministar Hercegovačke fra-

njevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije (Mostar) fra Jozo Grbeš, provincijalni ministar Franjevačke provincije sv. Križa – Bosna Srebrena (Sarajevo) fra Zdravko Dadić i provincijalni ministar Franjevačke provincije sv. Križa (Ljubljana) fra Christian Gostečnik.

Generalni ministar Reda fra Massimo Fusarelli uputio je poruku sudionicima, koju je pročitao generalni definator Reda manje braće za slavenske zemlje fra Konrad Cholewa. Tijekom susreta, franjevci su raspravljali o izazovima života i poslanja u Europi: smanjenju broja zvanja, potrebnim strukturnim promjenama u provincijama i konferencijama, ulozi Plenarnog vijeća Reda, iskustvima Kapitula na rogožinama i suradnji s laicima. Posebna je pozornost posvećena identitetu i bratskom životu braće laika, kao i praćenju mladih franjevaca na putu prema doživotnim zavjetima. Predstavljena je i inicijativa uključivanja mladih u susret „GO! Franciscan Youth Meeting“ u Asizu u kolovozu 2026. Euharistijska slavlja predvodili su generalni definatori Reda fra Cesare Vaiani, fra Albert Schmucki i fra Konrad Cholewa.

Promišljalo se i o prijedlozima i iskustvima s nedavnih susreta Reda kao što su susret privremeno zavjetovane braće u Asizu, Kapitul na rogožinama, susret braće laika te Plenarno vijeće Reda. Svjedočanstvo o franjevačkom životu iz perspektive laika dala je laikinja iz Poljske. Sljedeća plenarna skupština UFME-a predviđena je za proljeće 2028. Plenarna skupština završila je zahvalnim slavljem i pohodom Krakovu s posjetom kraljevskom dvorcu na Wawelu, izvijestili su iz Reda manje braće.

Izvor: IKA

RIM: MAGISTRIRAO FRA FILIP ČOGELJA

U utorak, 4. studenog 2025., na Papinskom sveučilištu Antonianum u Rimu, fra Filip Čogelja uspješno je položio završni ispit iz kanonskog prava *De Universo Codice*. Ovim završnim ispitom, kojim završava trogodišnji studij licencijata iz kanonskog prava, fra Filip je postigao stupanj magistra znanosti iz kanonskog prava. Završni ispit obuhvaća sinteznu provjeru poznavanja cjelokupnog Zakonika kanonskog prava, njegove strukture, hermeneutike i konkretne primjene u pastoralnim, upravnim i sudskim slučajevima Crkve. Pod vodstvom

prof. Michele Sardella, OFM, fra Filip je izradio magistarski rad pod naslovom: *Il concetto della scomunica nell'opera Speculum Clericorum di Giovanni da Capestrano* (Pojam ekskomunikacije u djelu *Speculum Clericorum* Ivana Kapistranskog).

Završni ispit održan je pred ispitnom komisijom u sastavu: Josip Sedlar, OFM, Maia Luisi, FFB, Michele Sardella, OFM, Alexis Roland Akouété Lawson, OFM i Marco Viktor Gongalo, OFM.

U RAMI ODRŽAN SUSRET FRANJEVAČKE KONFERENCIJE SV. JERONIMA

U franjevačkom samostanu na Šćitu u Rami od ponedjeljka 3. do srijede 5. studenog 2025. godine održan je susret Franjevačke konferencije sv. Jeronima Reda manje braće. Misno slavlje prvog dana susreta, u utorak 4. studenog, predvodio je predsjednik Konferencije fra Jozo Grbeš.

Prvi dio radnog susreta započeo je razgovorom o pripremama za proslavu završetka 800. obljetnice sv. Franje. Predloženo je da se središnje obilježavanje održi 2026. godine u Međugorju. Sudionici su promišljali o važnosti sudjelovanja na međunarodnim susretima Reda te o značaju formacije i odgoja budućih generacija. Razmatrana je i mogućnost otvaranja zajedničkih odgojnih kuća na razini Konferencije.

Nadalje, istaknuta je važnost trajne formacije i uloge gvardijana te je predložena izrada dokumenta s temeljnim smjernicama za jedinstven pristup formaciji na razini Konferencije.

Na drugom dijelu susreta promišljalo se o temi zaštite maloljetnika i ranjivih osoba. Među ostalim, predstavljen je izvještaj iz Rima o provedbi smjernica koje je Red zaprimio posljednjih godina, kao i iskustva iz prakse. U skladu s nalogom Kurije Reda, predloženo je osnivanje ureda, odnosno imenovanje osobe zadužene za provedbu smjernica i praćenje edukacija za svu braću na razini svih provincija, do svibnja sljedeće godine.

U trećoj tematskoj cjelini podnesena su izvješća s ovogodišnjega Plenarnog vijeća Reda

i ovogodišnjeg Kapitula na Rogožinama gdje je predstavljena Konferencija sv. Jeronima. Prenesene su glavne smjernice i promišljanja o budućnosti franjevačkih zajednica, osobito u europskom kontekstu, gdje je primjetno smanjenje broja članova. Istaknuta je potreba za novim oblicima poslanja s većim uključivanjem laika i mladih. Razgovaralo se i o mogućim temama za sljedeći Generalni kapitul, među kojima su istaknute reorganizacija konferencija Reda te moguća nova raspodjela službi generalnih definitora.

Završna tema susreta odnosila se na upravljanje dobrima i ekonomsku održivost franjevačkih zajednica. Istaknuta je važnost tran-

sparentnog upravljanja aktivnostima s ciljem ekonomske samoodrživosti entiteta, koja daje stabilnost sveobuhvatnom djelovanju i podržava zajedničku misiju.

Među prijedlozima istaknuta je ideja o osnivanju kuće, odnosno terapijske zajednice, kao zajedničkog projekta Konferencije, te obilježavanje spomena na istaknute franjevce Konferencije. Razmatrana je i prisutnost franjevacu u Srebrenici kao projekt Konferencije s ciljem razvijanja ekumenskog i međureligijskog dijaloga. Susret je okupio sve članove uprava franjevačkih provincija i kustodije s područja Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Slovenije.

fra Tomislav Šanko

DOKTORIRAO FRA ŽELJKO ĆURKOVIĆ

Fra Željko Ćurković, dušobrižnik u Njemačkoj (Ludwigsburg, Bietingheim-Bissingen), doktorirao je 3. prosinca 2025. na fakultetu St. Georgen u Fraknfurtu na Majni. Doktorsku disertaciju obranio je pod naslovom: *Die Theologie des Matthias Flacius Illyricus und das Tridentinische Konzil*. (Teologija Matije Vlačića Ilirika i Tridentski sabor.)

Pojmovi pred naslovom „dosljednost“ i „putokaz“ opisuju Flacijevu osobnost i karakteristiku njegova poslanja. Pojam „dosljednost“ označuje njegovu neustrašivost i hrabrost, dok „putokaz“ upućuje na njegovu pronicljivost i prodornu snagu misli.

Flacius, iako rođen u Hrvatskoj (Labin, 3. ožujka 1520. – Frankfurt na Majni, 15. ožujka 1575.), cijeli je svoj teološki rad ostvario u Njemačkoj, u zemlji Reformacije. Rođen i odgojen u katoličkoj vjeri, po savjetu svoga franjevačkog ujaka Balda Lupetine, počeo je intenzivno proučavati učenja Martina Luthera. Težio je kršćanskoj teologiji temeljenoj isključivo na Svetom pismu. Postao je izvanredan teolog koji

je proučavao i katolička i protestantska učenja te razvio neovisnu teologiju.

U Flacijevim spisima dogmatika je implicitno prepoznatljiva. Stoga je cilj doktorskog rada fra Željka Ćurkovića bio sustavno prikazati Flacijeve dogmatske stavove te ih usporediti s naukom Rimokatoličke Crkve s naglaskom na Tridentski koncil i njegove dokumente i Rimski katekizam, koji sadrži njegov nauk. U radu su objedinjena Flacijeva teološka učenja i njegova dogmatika, koja se potom uspoređuje s katoličkom doktrinom (dogmatikom), osobito u kontekstu vremena u kojem je Flacius djelovao i u kojem je svoju teološku misao dosljedno i do kraja snažno branio.

Na obrani su bili prisutni sljedeći profesori: mentor dr. sc. Dirk Ansorge zatim prorektor dr. sc. Bernhard Emunds, dr. sc. Oliver Wiertz, dr. sc. Johannes Arnold, dr. sc. Dieter Böhler, dr. sc. Andreas Bieringer i dr. sc. Bernhard Knorn.

Fra Željku Ćurkoviću iskreno čestitamo i želimo obilje uspjeha u daljnjem djelovanju!

PROSLAVA UOČNICE NAŠE GOSPE U BISKUPIJI KOD KNINA

U subotu, 13. rujna 2025., proslavljena je uočnica svetkovine Naše Gospe u Biskupiji. Večernje euharistijsko slavlje predvodio je novoimenovani gvardijan i župnik Župe sv. Ante u Kninu fra Marko Đerek, a koncelebrirao je fra Zoran Jonjić, samostanski vikar i župnik Promine.

U svojoj homiliji fra Marko se osvrnuo na povijest ovoga svetog mjesta i hrvatskog naroda, na Božju providnost koja ga prati kroz stoljeća i ufanje u zagovor Blažene Djevice Marije, koja iznova pokazuje kako stoji uz svoj narod.

Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom koje je predmolio župni vikar fra Stipe Buljan. Euharistijsko slavlje i klanjanje pjesmom je popratilo VIS *David* Župe sv. Ante u Kninu.

Ova večernja duhovna priprava bila je uvod u proslavu svetkovine Naše Gospe, zaštitnice mjesta Biskupija, u kojem je pronađen najstariji lik Blažene Djevice Marije u hrvatskoj povijesti, danas poznat kao Gospa Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta.

PROSLAVA NAŠE GOSPE U BISKUPIJI

U Biskupiji pokraj Knina, jednom od četiri marijanska svetišta Šibenske biskupije, u nedjelju 14. rujna 2025. proslavljen je blagdan Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta.

Središnji događaj bila je svečana misa i procesija s Marijinim pralikom, koju je predvodio šibenski biskup Tomislav Rogić. Misa se održala na ostacima starohrvatske bazilike Svete Marije, a u koncelebraciji su sudjelovali župnik i gvardijan u Kninu fra Marko Đerek te vojni kapelan fra Božo Ančić.

Biskup Rogić u propovijedi je istaknuo povijesnu i duhovnu važnost ovog okupljanja na temeljima hrvatske povijesti, vjere i kulture. Podsjetio je kako je upravo ovdje pronađen najstariji Gospin lik u hrvatskoj umjetnosti – Pralik, poznat i kao Gospa od Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta – koji potječe iz druge polovice 11. stoljeća. Taj lik, istaknuo je biskup, simbolizira neprekinuti pobožni duh hrvatskog naroda. Upravo pod tim Gospinim likom, u prijelomnim vremenima prije četrdesetak godina, došlo do duhovne obnove naroda koji je klečao i molio s krunicom u ruci. Ruke Marijina pralika otvorene su, što simbolizira primanje Božje objave spasenja i trajno posredovanje za sve koji se utječu Njeginu zagovoru.

U nastavku biskup je vjernicima uputio snažnu poruku o važnosti očuvanja vjere i njezina prenošenja na mlađe generacije. Upozorio je na nove izazove današnjeg vremena, ističući da je ključno sačuvati vjeru u Krista Spasitelja, ustrajati u molitvi i čuvati temeljne vrijednosti: obitelj, za-

jedništvo, poštenje, domoljublje i čovjekoljublje. Pozvao je vjernike da s vjerom gledaju u budućnost, ispunjeni nadom, pouzdanjem i zalaganjem.

Biskup se osvrnuo i na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, istaknuvši da je Bog upravo na križu očitovao svoju svemoć. Križ, nekoć simbol sramote i smrti, pretvoren je u znak ljubavi i spasenja. Poručio je da Bog ne može biti pobijeđen, čak ni ljudskim grijehom, jer i od sramote stvara svoju slavu, a od smrti život. Probodeno Isusovo srce, dodao je, ostaje trajni znak nesebične ljubavi koja se darovala do kraja.

Biskup Rogić homiliju je zaključio pozivom na preobrazbu i obraćenje, pojasnivši „da nas je Krist na križu nanovo rodio“. Dodao je da će se pripadnost novome Božjem narodu, koji iščekuje Spasitelja, osjetiti kroz misli, riječi i djela proizašla iz vjere.

Izvor: Šibenska biskupija

HRVACE: GOSPA ŽALOSNA

U ponedjeljak, 15. rujna 2025., zajednica vjernika u Hrvacama svečano je proslavila blagdan Gospe Žalosne, nebeske zaštitnice mjesta i župe.

Euharistijsko slavlje predvodio je mons. Zdenko Križić, splitsko-makarski nadbiskup, u zajedništvu s domaćim župnikom te svećenicima iz dekanata i samostanskog okružja. U nadahnutoj homiliji okupljenim vjernicima uputio je poticajne riječi.

Istaknuo je da blagdan Gospe Žalosne, unatoč svom nazivu, nije žalostan blagdan: „Radujemo se što je i Marija iznijela svoj križ do kraja, ostala Bogu vjerna i živjela veliko pouzdanje u Njega i onda kad je tama prekrila sve. Križ joj je pribavio naslov Majke Crkve i majke svih kršćana. Marija je bila pripravljena za svoju patnju, jer je trebala postati majkom svih Isusovih vjernika. Za to joj je bilo neophodno iskustvo patnje. Bez patnje nema izgradnje autentične ljubavi, nema dovoljno sposobnosti razumijevanja patnje drugih, a bez toga se ne može biti prava majka. Majka se postaje rađanjem djeteta, a dijete se rađa u patnji – upravo zato da ga majka još više voli. Tako ni duhovnog majčinstva nema bez patnje.”

Nadbiskup je zatim naglasio da patnja pomaže u izgradnji duhovnog bića svakog čovjeka, podsjetivši da Bog nikada ne ostavlja čovjeka samog u patnji, osim ako se on sam od Njega udalji: „Patnja nameće i pitanja koja u drugim okolnostima možda nikada ne bismo sebi posta-

vili ili bismo od njih stalno bježali. Prije svega, ona nas dovodi do temeljnih pitanja smisla našeg života, smisla života kakvog živimo i, zapravo, kamo nas taj život vodi. U patnji čovjek najbolje otkriva što je u životu doista važno, a što nije, do čega treba držati, a što treba ostaviti po strani. Patnja se može shvatiti kao granična situacija u čovjekovu životu – prisiljava ga na velike i radikalne odluke koje se u životu ne donose često. Ona ima posebnu moć dovesti osobu do izravnog razgovora s Bogom. Ne razgovora o Bogu, nego razgovora s Bogom. Zato se upravo u patnji često događa istinsko otkriće Boga i poseban susret s Njim. Koliki su upravo u bolesti ili drugim kušnjama otkrili Boga!“

Misno slavlje i procesiju animirao je župni zbor skladnim pjevanjem marijanskih pjesama. Gospinu sliku u procesiji nosili su alkari i alkarški momci, vatrogasci, nogometaši NK Hrvaca te skupine angažiranih vjernika. Ispred slike hodili su mladi i djeca u narodnim nošnjama.

Na kraju misnog slavlja okupljenima se obratio župnik fra Perica Maslač zahvalivši nadbiskupu Zdenku Križiću na predvođenju euharistijskog slavlja i ohrabrujućim riječima. Zahvalio je i svim svećenicima u koncelebraciji, časnim sestrama i bogoslovima, naglašavajući da njihova prisutnost pokazuje „jedinstvo i bratstvu ljubav“. Posebnu zahvalu uputio je predstavnicima društvenog, kulturnog i sportskog života, kao i svim župljanima koji su pomogli da proslava protekne dostojanstveno: „Hvala svima koji su na vidljiv ili skriven način pridonijeli ljepoti i dostojanstvu ovog slavlja.“

Za proslavu Gospe Žalosne vjernici su se pripremali trodnevnom duhovnom obnovom koju je predvodio don Luka Klarica.

Na završetku slavlja ispred crkve članovi KUD-a *Peruća* u narodnim nošnjama zapjevali su i zaplesali, a okupljeni vjernici, predvođeni nadbiskupom, s velikim su oduševljenjem njihov nastup nagradili pljeskom.

SINJ: SVEČANI ZAVJETI

U nedjelju, 14. rujna 2025. godine, na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske trojica bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – fra Teo Tadić (Župa Čudotvorne Gospe Sinjske – Sinj), fra Kristian Pisac (Župa svetog Jeronima – Kaštel Gomilica) i fra Stjepan Raić (Župa svetog Franje Asiškog – Crivac) – položili su svečane zavjete u Redu manje braće.

Svečano euharistijsko slavlje započelo je u 19 sati, a predvodio ga je mnp. o. provincijal fra Siniša Balajić.

U koncelebraciji su sudjelovali fra Ivica Udovičić, vikar i tajnik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Marinko Vukman, gvardijan i upravitelj Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, fra Domagoj Volarević, gvardijan Samostana o. Ante Antića na Trsteniku, fra Anđelko Domazet, magistar bogoslova, fra Ivan Vuletić, domagistar bogoslova, fra Antonio Mravak, župnik Župe Gospe Sinjske, uz još tridesetak svećenika.

Na misi su sudjelovali i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, bogoslovi iz drugih franjevačkih provincija iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, braća karmelićani, postu-

lanti, sjemeništarci, časne sestre te obitelji, rodbina i prijatelji svečano zavjetovanih franjevac.

Misno slavlje animirali su franjevački bogoslovi čitanjem i ministriranjem, dok je Zbor Župe Gospe Sinjske, pod ravnanjem maestra fra Jure Župića i uz orguljašku pratnju s. Jelene Marije Mijić, pjesmom i sviranjem uzveličao misno slavlje.

Nakon homilije trojica kandidata za doživotno zavjetovanje evanđeoskih savjeta siromaštva, čistoće i poslušnosti svojim su odgovorima potvrdili spremnost na posvećeni život i predanost Bogu.

Tijekom pjevanih litanija svih svetih prostrli su se pred oltarom kao znak potpune predanosti Bogu. Svoje su zavjete potom položili u ruke mnp. o. provincijala, a zatim se upisali u knjigu svečano zavjetovane braće koja se vodi još od 1749. godine.

Nakon završnog zahvalnog govora i čestitki župnika fra Antonia te svečanog provincijalova blagoslova na kraju mise, slavlje se nastavilo u radosnom ozračju u samostanskoj dvorani gdje su okupljeni u razgovoru i objedu posvjedočili kako je lijepo kao braća zajedno živjeti i Bogu služiti.

fra Tomislav Kiridžija

ODRŽANI 41. REDOVNIČKI DANI U SPLITU

Četrdeset i prvi Redovnički dani o temi „Krepost nade u posvećenom životu: poziv, znak i svjedočanstvo“ sa svojim su održavanjem započeli u petak, 19. rujna, u prostorijama samostana o. Ante Antića na Trsteniku u Splitu. Oko 140 okupljenih redovnica i redovnika prvi dan rada započeli su zajedničkom molitvom Trećeg časa, a nakon molitvenog početka okupljenima se obratio splitsko-makarski nadbiskup i predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života Zdenko Križić. Otac nadbiskup u prvom je redu prisutnima uputio pozdrav, naglasivši kako je tema ovih dana posebno važna u vremenu neizvjesnosti i krize zvanja. Podsjetio je da „budućnost jest u Božjim rukama, a naša briga je vjernost Bogu u sadašnjosti“, istaknuvši kako se nada ne može odvojiti od vjere i ljubavi. Nadbiskup je potaknuo redovnike i redovnice da u tamama života ne postavljaju granice vjeri i nadi, nego da budu znak i svjedočanstvo nade za druge.

Prvim radnim danom moderirao je fra Milan Krišto, provincijal Hrvatske franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda, a prvo predavanje naslovljeno „Nada u sinoptičkim evanđeljima: između utopije i realnosti“ održao je izv. prof. dr. sc. fra Stipo Kljajić OFM, član Franjevačke provincije Bosne Srebrene i profesor biblijskih znanosti. U svome je izlaganju pokazao kako je Isusova nada istodobno ukorijenjena u stvarnosti i otvorena prema budućnosti, jer „Božje

kraljevstvo nije nikakav izvanjski događaj izvan oblaka, nego Božji plan s ljudskom poviješću koji se postupno ostvaruje“. Naglasio je kako se kršćanska nada ne iscrpljuje u pukom optimizmu, nego postaje temeljna snaga koja nadilazi životne tame i nesigurnosti. Time je otvorio prostor daljnjoj raspravi o tome kako življena nada u evanđeoskom smislu oblikuje i posvećeni ži-

vot danas. Drugo predavanje nosilo je naslov „Redovnički život: znak i svjedočanstvo nade“ a za njega je zadužena bila izv. prof. dr. sc. s. Valerija Kovač (Franjevke od Bezgrješne), profesorica dogmatske teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U svome izlaganju istaknula je kako se nada ne može promatrati samo kao osobni nutarnji stav, nego prije svega kao poziv na zajedničko svjedočenje u Crkvi i svijetu. „Redovnički život je znak nade upravo onda kada se živi u jednostavnosti i vjernosti, bez potrebe za stalnim dokazivanjem pred svijetom“, poručila je s. Valerija. Upozorila je da se budućnost redovničkog života ne gradi na brojnosti ili društvenoj moći, nego na snazi vjernosti evanđelju, što redovnike i redovnice čini proročkim znakom nade za druge.

Središnji dio prvoga dana bilo je svečano misno slavlje koje je predvodio nadbiskup mons. Zdenko Križić, a u koncelebraciji je bilo desetak svećenika predvođenih provincijalima Hrvatskih franjevačkih provincija fra Sinišom Balajićem i fra Milanom Krištom. Nadbiskup je u homiliji istaknuo kako su liturgijska čitanja gotovo nametnula temu zavjeta siromaštva koji je u najužoj vezi s krepošću nade. Govorio je o opasnosti navezanosti na bogatstvo, podsjetivši da se sigurnost života ne može graditi na materijalnim dobrima, nego na Bogu. „Ni jedan drugi zavjet ne očituje tako jasno duhovno stanje neke posvećene osobe ili nekog redovničkog Instituta

kao zavjet siromaštva“, naglasio je nadbiskup, upozorivši da slabljenje siromaštva nužno dovodi i do slabljenja zajedništva, molitve i misi-onarskog duha. Posebno se osvrnuo na problem razlučivanja zvanja i opasnost olakog primanja kandidata. „Možda je danas u tom smislu velika opasnost da zbog naše tjeskobe i zabrinutosti radi pomanjkanja zvanja dajemo kandidatima nerealna obećanja i ne govori im se o žrtvama koje su nužne da bi se ostvario poziv“, rekao je. Podsjetio je da ulazak u posvećeni život uvijek uključuje odricanje i cijenu koja se mora platiti, što stvara određenu krizu, ali i omogućuje rast u vjeri i povjerenju u Boga. Govoreći o svakodnevnici redovničkih zajednica, nadbiskup je pozvao na iskrenost: „Možemo li mi redovnici za sebe reći da smo siromašni? Mnoge stvari i mogućnosti koje mi imamo, većina ljudi nema.“ Time je potaknuo na provjeru kako se zavjet živi u konkretnim prilikama, od odnosa prema hrani i radu do iskustva pouzdanja u Božju providnost. Na kraju je poručio da siromaštvo ne znači samo „ne imati“, nego i „znati dati“ jer se u njemu otkriva smisao nasljedovanja Krista. „Siromaštvo, ili duhovno siromaštvo, ostaje uvijek najsigurniji znak duhovne i vjerničke razine jedne re-

dovničke zajednice, odnosno jednog redovničkog Instituta“, zaključio je nadbiskup Križić.

Popodnevni dio predavanja započeo je predavanjem doc. dr. sc. s. Kriste Mijatović SCSC pod naslovom: „U nadi protiv svake nade“: sociodemografska obilježja ženskih redovničkih zajednica sa sjedištem uprave u Hrvatskoj”. Posljednje predavanje prvog dana prije zajedničke molitve Večernje održala je dr. sc. Stjepanka Stanić MVZ pod naslovom: „Zaborav kreposti u suvremenom društvu“.

Drugi dan četrdeset i prvih Redovničkih dana u Splitu započeo je zajedničkom molitvom Trećeg časa, poslije čega je uslijedilo predavanje prof. dr. sc. s. Nela Gašpar FDC, pod naslovom: Gdje je, smrti, žalac tvoj?“ Nada u sjeni smrti“. Drugo predavanje održao je dr. sc. fra Zlatko Vlahek OFMConv, pod naslovom: „Liturgija i nada: zalag buduću slave“ nakon čega je uslijedila završna diskusija. Susret je zaključen svetom misom koju je, u koncelecijaciji s drugim svećenicima, predslavio fra Kristijan Stipanović, povjerenik za redovnike i redovnice u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

Danijela Musulin

Izvor: www.smn.hr

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEČANO ZAPOČEO NOVU AKADEMSKU GODINU

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu svečano je započeo novu, 2025./2026. akademsku godinu u ponedjeljak, 29. rujna na svetkovinu svetih arkanđela Mihaela, Gabriela i Rafaela. Svečanost je započela misnim slavljem kojega je predvodio Veliki vicekancelar KBF-a u Splitu fra Siniša Balajić u zajedništvu još 16 svećenika predvođenih don Ivanom Bodrožićem, prodekanima te odgojiteljima bogoslova. Liturgijsko pjevanje predvodio je udruženi Zbor bogoslova i studenata KBF-a pod

ravanjem s. Lidije Bernardice Matijević.

Veliki vicekancelar propovijed je započeo promišljanjem o evanđelju koje u kršćanima budi osjećaj nade i novog početka. Ali naglasio

je kako „Isusove riječi zapravo nisu obećanja za budućnost, već On govori o mogućnostima u sadašnjosti“. Radosna vijest zato nije tek projekcija u sutra, nego poziv da već danas živimo iz snage uskrsnuća u svakodnevici. Iz tog „sada i ovdje“ proizlazi dinamika djelovanja. Kršćanin ne čeka pasivno da Bog učini sve umjesto njega, nego prihvaća suradnju s Bogom. Ta se suradnja zove vjera, „a bez vjere Riječ se ne ispunja, ostaje бесплодна“. Vicekancelar je upozorio da se i oni koji se nazivaju kršćanima mogu naći daleko od Isusa ako izostane stvarni odnos s Njim i s Njegovom riječju. Dotaknuo se i kušnje traženja znakova, odnosno činjenica da ljudi često žele vidjeti čudo kako bi povjerovali. No, redosljed je obrnut i u vjeri je najprije nužno povjerenje, a potom dolaze i plodovi. „Znak ne vodi čovjeka do vjere, naprotiv vjera proizvodi znak“, ustvrdio je fra Siniša. Vjera se oslanja na ono što smo iskusili kao istinito i sigurno, ali ne ukida nadu, naprotiv, ona je i pogled prema onome što još ne vidimo. Govoreći o nutarnjoj sigurnosti, pojasnio je da kršćanska sigurnost ne nastaje iz vanjskih oslonaca ni iz naših konstrukcija, nego iz nutarnjeg odnosa s Bogom. Kad sigurnost tražimo samo izvan sebe, to je znak da nismo ukorijenjeni u povjerenju kojim Bog ispunja srce. U biblijskim likovima vidimo da put vjere nije linija bez pogrešaka: proroci, patrijarsi i apostoli nisu bili besprijeekorni. Put prema zrelosti, tako vidimo, prolazi kroz padove i početke iznova, a kada se bojimo priznati slabosti, gušimo istinu o sebi i gubimo snagu rasta. Vjera je, rekao je vicekancelar, kretanje iz sigurnog u nepoznato, iz kontrole u predanje: „Vjera je povjerenje.“ To povjerenje oblikuje i molitvu na način da se manje bavi traženjem neposrednih odgovora, a više prepuštanjem Ocu koji ljubi do kraja. Tako Isus vodi Natanaela, a s njim i nas, na put sazrijevanja od prvih uvida prema dubljem predanju. Fra Siniša je zaključio pozivom da žed za pravednošću održavamo živom. Razlika između onih koji samo „odrade“ religiozne obveze i onih kojima vjera stvarno daje snagu vidi se u životu: „Pravila i sakramenti bez povjerenja lako ostanu bez žara, dok vjera koja se predaje Bogu pokreće čovjeka, osposobljuje za pravednost i otvara pogled za Božje djelovanje u svakodnevnicu“.

Nakon mise uslijedio je svečani akademski

čin na čijem se početku obratio vršitelj dužnosti dekana prof. dr. sc. Ivan Bodrožić. U svojem pozdravu srdačno je zaželio dobrodošlicu studentima, profesorima i djelatnicima, zahvalivši pritom na zajedništvu koje Fakultet čini prepoznatljivim mjestom studija i života. Posebno se zahvalio Velikom vicekancelaru na riječima poticaja izrečenima tijekom euharistijskog slavlja, kao i svim crkvenim poglavarima koji, i kada nisu prisutni, prate rad Fakulteta. Novoizabaran dekan uputio je i iskrenu zahvalu svom prethodniku izv. prof. dr. sc. Šimunu Bilokapiću, koji je u protekle tri godine predano i nesebično vodio Fakultet, brinući se za njegov rast i razvoj. Zahvalio je i svim profesorima, nenastavnom osoblju i suradnicima na uloženom trudu u aula, kabinetima i uredima, naglasivši da se zajedničkim zalaganjem gradi napredak i čuva duh služenja. Studentima, a osobito brucosi, poručio je da budu ponosni na studij koji su odabrali i da ga žive dostojno s predanošću i ustrajnošću. Studij teologije, rekao je prof. dr. sc. Bodrožić, otvara mogućnost dubljeg gledanja stvarnosti očima vjere i oblikuje život u svjetlu Evandjelja. Na kraju je svima zaželio blagoslovljen početak akademske godine, moleći zaštitu svetih arkandela i sv. Jeronima, nebeskog zaštitnika Fakulteta, za nadahnuće za rad i zajednički hod u novoj akademskoj godini.

Lectio brevis na temu „Kvirin Klement Bonefačić pred izazovom rasturenih i iznemoglih života za vrijeme talijanske uprave Splitom“ održao je dr. sc. Ivan Vuletić, profesor na katedri Crkvene povijesti. Predavač je predstavio splitskog biskupa Bonefačića kao pastira koji je djelovao u izuzetno teškim okolnostima Drugoga svjetskog rata, kada su ratna razaranja i talijanska okupacija donosili nesigurnost i rasulo. „Bonefačić je bio čovjek osobitih vrлина, ali i čovjek koji je morao donositi vrlo konkretne odluke u kriznim vremenima.“ Njegov zadatak nije bio samo pastoralna skrb, već i očuvanje dostojanstva i opstanka naroda u okolnostima prijetnji i progona. Dr. sc. Vuletić je istaknuo kako je biskup nastojao balansirati između crkvene službe i zahtjeva vlasti, uvijek svjestan da Crkva mora ostati blizu narodu. „On je bio most između rasturenih i iznemoglih života te izvora snage i utjehe u Evandjelju.“ U

tom smislu Bonefačić je bio i moralni orijentir i zagovornik onih koji su bili marginalizirani i pogođeni okupacijom. Predavač je podsjetio na njegovu ulogu u organiziranju pomoći siromasima, zatvorenicima i obiteljima koje su ostajale bez osnovnih sredstava. „Njegovo biskupstvo obilježila je pastoralna zauzetost, ali i hrabro suočavanje s nepravednim režimskim pritiscima.“ U tome je pokazao i spremnost na rizik, svjestan da njegov rad nije uvijek nailazio na odobravanje vlasti. Bonefačićev primjer, naglasio je Vuletić, pokazuje koliko je uloga pastira u teškim povijesnim okolnostima bila nezamjenjiva. „On je bio biskup koji je znao čuvati vjeru i narod u vremenu kada se činilo da sve ide

prema rasulu.“ Njegovo djelovanje stoga ostaje trajni podsjetnik na to da Crkva u svim razdobljima ima zadaću pratiti ljude, osobito u trenucima krize. U zaključku je predavač ponudio i širi poticaj današnjim vjernicima i akademskoj zajednici te zaželio da „u ovo ludo vrijeme planskog i sustavnog nasilja i propagande traženja neprijatelja, iluzornog uvjeravanja kako nam je spas i sigurnost u preventivnom naoružavanju budemo oni koji više čitamo i slušamo autore koji su djelomično stavljeni po strani, a bili su genijalni promicatelji mira, nenasilja te raskrinkavali ludost rata“.

Danijela Musulin

PROVINCIJALOVA PROPOVIJED NA MISI NA POČETKU AK. GOD. 2025./26.

*Vjera je povjerenje u Boga i predanje
njegovu vodstvu*

Donosimo propovijed dr. fra Siniše Balajića, provincijala Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Velikog vicekancelara KBF-a u Splitu, koju je održao na svečanom slavlju u prigodi početka nove, 2025./2026. akademske godine u ponedjeljak, 29. rujna na svetkovinu svetih arkanđela Mihaela, Gabriela i Rafaela.

Kada uzmemo u ruke evanđelje i počnemo ga čitati – pogotovo dijelove u kojima čitamo o navještenju, rođenju Djeteta, anđelima i arkanđelima koji silaze s otvorenog neba i uzlaze opet, kao i one dijelove u kojima nalazimo čudesu ozdravljenja, oprostjenja grijeha, oslobođenja – vjerujem da evanđelje probudi u nama duboki osjećaj nade, nade da će svijet i život procvjetati iznova, da će doživjeti svoj novi početak. Zapravo, otkrijemo da ima nade za čovjeka i svijet.

No, ako pažljivije čitamo evanđelje, primijetit ćemo da Isusovo učenje nije upućeno prvenstveno na budućnost, nego na sadašnjost. Zato i njegove riječi ne donose toliko nadu, koliko sigurnost. Mi znamo da postoji velika razlika između onoga čemu se nadamo i onoga u što smo sigurni: onoga što možemo osjetiti, dodirnuti svojim rukama, pomirisati. Isusove riječi zapravo nisu obećanja za budućnost već On govori o

moćnostima u sadašnjosti. Zato i tvrdi da „tko vjeruje u Sina ima život vječni“.

Sv. Pavao u poslanici Kološanima govori o stanju vjernika kao o stanju onih koji su već uskrsnuli (Ako ste dakle uskrsnuli s Kristom... (Kol 3,1). Tako on ne uskrsava mrtve, nego živima daje svoj vječni, neuništivi život. Evanđelje je, doista radosna vijest jer ima veze, ne toliko i samo s budućnošću, nego s našom svakodnevnicom. No, svijest o tome da smo mi već sada, danas više nego pobjednici u životnim događajima ne podrazumijeva pasivno čekanje Gospodina

da djeluje, već aktivnu suradnju u njegovom stvaralačkom djelovanju. Suradnja koja se od čovjeka zahtijeva za ostvarenje ovog plana jest jednostavno vjera. Bez suradnje, tj. bez vjere Riječ se ne ispunja, ostaje besplodna. Riječ ne donosi rod ako nije ugošćena u srcu i oblikovana od strane čovjeka u odgovor, u vjeru.

A znamo da je danas puno onih koji ne surađuju s Bogom, koji ne vjeruju u Riječ; štoviše ima onih koji rade protiv Boga. Nisu vjerovali ponekad ni oni koji su bili blizu Isusu, oni koji su se nazivali Isusovim učenicima: ili danas kršćanima. Doista, moguće je nazivati se kršćanima, moguće je čak ići i u crkvu, a biti daleko od Isusa i njegove riječi. Jer onaj koji nije ušao u stvarni odnos s Kristom i s Njegovom riječju, lako se ohladi i udalji od vjere. Jer nevjera je stanje daleko od Isusa i Njegove riječi. Zato nevjernik traži konkretne znakove kako bi vjerovao. Kao odgovor onima koji Isusa pitaju: „Koji ćeš znak učiniti da vidimo i vjerujemo?“, On odgovara da moramo vjerovati da bismo vidjeli i bili znak. Znak ne vodi čovjeka do vjere, naprotiv vjera proizvodi znak. Kaže Isus Natanaelu: „Vjeruješ zato što sam te vidio pod smokvom? Vidjet ćeš veće stvari od ovih“. Zbog toga evanđelisti govore prvenstveno o vjeri koja se temelji na onome što je iskušeno kao istinito i sigurno. No, vjera ne isključuje nadu, tj. čežnju za onim što je pred nama. Naprotiv.

Zato sv. Pavao dodaje da je vjera sigurnost u onome čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo. To nije puki optimizam, nego sigurnost u životu s nesigurnošću. Ako jako želimo stvoriti vlastitu sigurnost izvana, postoji velika vjerojatnost da nismo dosegli sigurnost iznutra, sigurnost u stvari za koje se tek nadamo, uvjerenje u stvari koje još nismo vidjeli. Ponekad nas iznenadi kako je vjera opisana u Sv. Pismu. Ljudi, koji su u Svetom Pismu opisani kao vjernici, proroci, patrijarsi, apostoli – s iznimkom Bl. Djevice Marije – nitko od njih ne može zadovoljiti definiciju savršenog vjernika ili sveca. Svi su bili grešnici, posrnuli, nevjerni. Ljudi koje Sveto Pismo predstavlja herojima vjere, nisu uvijek dobri. Oni su pobožni, ali nisu uvijek vjerni niti sveti.

Ono što pronalazimo u biblijskoj vjeri jest putovanje ispunjeno promašajima. Kao da bi put prema zrelosti vjere bio nužno nezreo. A nama je dano misliti kako bi u našim pokušajima već morali biti zreli, te s toga završimo potiskujući mnoge stvari, potiskujemo puno snage i puno istine o sebi samima. Sjetimo se da pavlovski tekstovi idu gotovo kao kroz neku veliku litaniju i počinju s Abelom. U vjeri Abel prinese Bogu bolju žrtvu nego Kajin. Vjerom Noa, obaviješten od Boga o još neviđenim stvarima, sagradi lađu. Vjerom se Abraham pokori kada primi poziv da ode u zemlju koju je imao primiti u baštinu. Vjerom krene ne znajući kuda ide.

Tako imamo Abrahama, veliki lik vjere, koji ide od onoga u što je siguran prema onome gdje nije siguran, prema onome što ne poznaje. To je prva paradigma vjere. To je putovanje povjerenja, putovanje predanja. Zato vjera nije poticaj Bogu da odgovori samo na naše molitve, učini čudo ili pošalje znakove. Vjera je povjerenje. Ta se vjera nalazi u razoružanosti, u predanju sebe bez uvjeta. Budući da se moje ja povlači, predaje se Bogu, nije onda više važan ni odgovor na naše molitve, nego povjerenje u Boga. Zbog toga se i sama molitva iz zahtjeva za odgovorom mijenja u povjerenje i predanje Bogu Ocu koji nas ljubi do kraja. Zato i Isus poziva Natanaela na put vjere na kojem će njegova vjera – koja još nije zrela – rasti, postajati snažnija i prijeći u predanje.

Kao što je Isus rekao u blaženstvima, blaženi koji čežnu za pravednošću – to i mi moramo činiti. Potrebno nam je čeznuti da bi mogli rasti u vjeri. Jer ako unutar sebe više ne čeznemo i ne žudimo, kada idemo kroz dan čineći što pravila kažu, to nije nužno evanđeoska vjera. Nema u tome ni snage, ni energije. Mi uočavamo razliku između ljudi iz kojih izvire snaga vjere i onih koji su jednostavno religiozni: koji žive svoje pozive, poštuju pravila, čine sve prave stvari, primaju sve sakramente, ali u njima nema snage. To nije ona vjera o kojoj Isus govori i Natanaelu i nama. Njegova je vjera ispunjena životnom snagom. Kada se predamo toj vjeri, ona ima moć „otvoriti nam nebo i dati da vidimo anđele Božje gdje uzlaze i silaze nad Sina Čovječjega“.

SINJ: DAN MUČENIKA PROVINCIJE

Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre-mučenike Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Cetinske krajine obilježen je u nedjelju, 28. rujna 2025., u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske. Misu zadušnicu predvodio je fra Dalibor Grčić, župnik Župe Potravlje, uz koncelebraciju gvardijana fra Marinka Vukmana, župnika fra Antonia Mravka i još

dvanaestoricu svećenika. Na početku misnog slavlja gvardijan fra Marinko pročitao je imena četrdeset četvorice fratara ubijenih ili umrlih od posljedica mučenja između 1942. i 1948. godine, tijekom Drugoga svjetskog rata i komunističkog režima. Među njima je bilo i dvadeset fratara iz Cetinske krajine.

U propovijedi je predvoditelj slavlja istaknuo važnost imena, postavivši pitanja: „Kako je bilo živjeti ime u vremenu komunizma? Kako je živjeti ime u vrijeme „cancel kulture“, kulture otkazivanja i blokiranja? Kako onda uopće živjeti ime?“

Polazeći od evanđeoskog odlomka (Lk 16,19-31) fra Dalibor je naglasio razliku između bogataša i siromaha: „Lazar se spominje imenom dok bogataš iz evanđelja nema ime – on je samo ‘neki bogataš’. Razlog je u tome što njegovo ime nije važno za evanđeosku poruku. S druge strane, imati ime označava važnost i usklađenost s biblijskom porukom. Ime Lazar znači ‘Bog je pomogao’ unatoč svim nevoljama“, rekao je predvoditelj.

Govoreći o Drugom svjetskom ratu i poraću, propovjednik je naglasio koliko je bilo opasno živjeti ime u vremenu komunizma: „Imena i sudbine naše braće, kao i mnogih drugih koji su smetali novom režimu, govore sama za sebe. Imena sudova – *prijeki sudovi*. Imena svjedoka – *lažni svjedoci*. Kakvu poruku nose ta imena? Njihova lažna svjedočanstva jednaka su poruci bezimenog bogataša u suočenju s Bogom, koji

je Istina. Bezvrijedna su! Stoga prijeke sudove i lažne svjedoke možemo imenovati kao humanu propast. Nikakva dobra u njima. Nisu razumjeli da pucanjem ne mogu ubiti ime.

Znana i neznana grobišta i jame, duboke i tamne, kao i ideologijom zatrovane savjesti, izvikuju mnoga imena. No ona su bezvrijedna poput ‘nekog bogataša’ iz evanđelja. Nasuprot njima, imena naše umorene braće na koncu svoje žrtve mogu reći zajedno s Lazarom: ‘Bog je pomogao’“.

„Čuvajmo se, braćo i sestre, ideologija u kojima je čovjek bezvrijedniji od otirača za noge; onih koje u imenu drugog čovjeka ne vide ime Lazarevo – ne računaju na Boga; onih koji u imenu drugog čovjeka vide samo priliku za vlastitu izopačenost.

Imena naše umorene braće viču nama živima, poput sv. Pavla apostola Timoteju: ‘Božji čovče! Teži za pravednošću, pobožnošću, vjerom, ljubavlju, postojanošću, poniznošću.’ Tu nema zamke da čovjek postane nečovjek, zavedena budala, ubojica ili na koncu – bezimen. Ovo je svjedočanstvo naše umorene braće: voljeti Boga i Crkvu, svoj dom i svoju domovinu – pa što koštalo da koštalo! To je pravi put kako živjeti ime,“ zaključio je fra Dalibor.

Nakon misnog slavlja u samostanskom klaustru pred reljefom dvadesetorice fratara održana je molitva odrješenja. Za vrijeme mise pjevao je Mješoviti zbor Svetišta Gospe Sinjske pod ravnanjem s. Anđele Crnjac.

OMIŠ: OBNOVA PRIVREMENIH ZAVJETA

Ove godine braća s privremenim zavjetima održala su svoje duhovne vježbe u samostanu u Omišu. Tema vježbi bila je: „Isus Krist koji se utjelovio iz ljubavi, koji je služio iz ljubavi i ljubav kao takva“.

Od svih dijelova teme, možda je najteže govoriti o posljednjem – o ljubavi. Ona se u današnjem jeziku i shvaćanju često spominje, ali rijetko doista razumije u svom izvornom, kršćanskom smislu. Evo nekoliko misli o svakom od triju dijelova teme.

Utjelovljenje

Utjelovljenje je čudo koje se dogodilo samo jednom u povijesti čovječanstva : Bog svemogućći, vječni, stvoritelj svega vidljivog i nevidljivog, odlučio se roditi kao čovjek, uzeti smrtno i ograničeno tijelo te živjeti pravi ljudski život. To je ujedno i skandal i revolucija, ali i radosna vijest za sve.

To znači da Bog razumije čovjeka, da poznaje i osjeća njegove boli, tugu, osamljenost i očaj – jer je i sam sve to proživio. Od trenutka utjelovljenja čovjek više ne može reći Bogu da ga ne razumije, da ne zna kako je patiti. On zna – jer je patio još i više. Ali to nije kraj priče. Ako ne prepoznamo Krista u svom bratu, ako ne vidimo da se On utjelovljuje u svakom čovjeku, tada nismo ništa shvatili.

Služenje i milosrđe

Služenje i milosrđe neizostavni su u kršćanskom životu, a osobito za franjevence – manju braću. Život svetog Franje, ali i Pravilo i Konstitucije koje zavjetujemo, jasno traže da budemo uz one najmanje i odbačene, da i sami budemo siromašni i maleni, te da evanđelje naviještamo svakom stvorenju.

Milosrđe je Božja osobina. Stoga i mi možemo biti milosrdni samo ako smo doista Božji – ako dopuštamo da u nama živi ono što nam On sam daje od svojega. Milosrđe ne znači opravdavati niti prešućivati zlo i grijeh, nego ljubiti, služiti te životom i riječima opomenuti i vratiti brata na pravi put. Kako? Onako kako je to činio Isus. Upravo to jest život i pravilo Reda manje braće: „opsluživati evanđelje Gospodina našega Isusa Krista“, ili, drugim riječima „imitirati Isusa Krista“.

Ljubav

Bog kroz cijeli Stari zavjet iskazuje ljubav prema čovjeku, dok čovjek često tu ljubav izdaje. Božja vjernost i ljudska nevjernost neprestano se isprepliću – i upravo se u tome očituje snaga Božje ljubavi, čiji vrhunac nalazimo u Isusu Kristu: „Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorođenca, da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni“ (Iv 3,16). Dakle, Krist se potpuno darovao: živio je, umro i uskrsnuo za svakog čovjeka – pa i za one koje mi možda smatramo neprijateljima. Upravo tu leži posebnost kršćanstva: ljubav i prema neprijateljima.

Duhovne vježbe trajale su od 22. do 26. rujna, a vodio ih je fra Stipo Kljajić, član Provincije Bosne Srebrene i profesor biblijskih znanosti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Po završetku duhovnih vježbi, u petak 26. rujna, za vrijeme svete mise u 10:30, braća su položila redovničke zavjete u ruke provincijala fra Siniše Balajića.

Našim bogoslovima želimo mir i ustrajnost na putu posvećenog života te ih preporučamo u vaše molitve!

fra Daniel Živković

PROSLAVA SV. MIHOVILA ARKANĐELA U PROMINI

Prominci su dobro izabrali svoga zaštitnika!

Darom Gospodnjim, 29. rujna u ovoj jubilejskoj 2025. godini, u župnoj crkvi sv. Mihovila u Oklaju svečano je proslavljena svetkovina sv. Mihovila, nebeskog zaštitnika Promine. Svečano euharistijsko slavlje, u nazočnosti brojnih župljana i hodočasnika iz drugih okolnih mjesta predvodio je fra Stipe Buljan, župni vikar župe Svetog Ante Padovanskog u Kninu, u koncelecijaciji s domaćim župnikom fra Zoranom Jonjićem.

U ovoj jubilejskoj godini župnik je, zajedno sa župljanima, odlučio proslavu sv. Mihovila podići na višu razinu u odnosu na prijašnje godine. Nabavljen je kip sv. Mihovila, koji je župnik blagoslovio na početku trodnevnice. Trodnevnicu je okupila veliki broj vjernika. Krunicu sv. Mihovilu arkanđelu predvodila je Sanja Mlinar, a vjernici su imali prigodu za svetu ispovijed. Nakon krunicu slavila se sv. misa, koju je predvodio i propovijedao župnik fra Zoran.

Sviranje i liturgijsko pjevanje kroz trodnevnicu i na samu svetkovinu predvodili su Antonija Tomić i Ante Čavlina.

Prvi put na blagdan sv. Mihovila održana je i procesija oko župnog groblja. Križ je nosio Milan Čilaš, župni barjak Marino Jakovljević, jedan od čuvara Isusova groba, dok su kip sv. Mihovila nosili članovi KUD-a Promona: Zvone Bare, Joško Duvančić, Ante Đidara i Marko Buha.

U svojoj propovijedi fra Stipe je više puta naglasio kako su Prominci u davna vremena dobro izabrali sv. Mihovila za zaštitnika Promine.

„Crkva na osobit način štuje arkanđela Mihaela (Mihovila). Njegovo ime znači ‘Tko je kao Bog’. Uloga arkanđela Mihaela trostruka je: on je borac, molitelj i pratitelj. Borac je protiv Zloga, Sotone i njegovih zakulisnih igara; molitelj je pred licem Božjim; a pratitelj ljudima na njihovome životnom putu. Zato je važno zazivati njegovo ime. Sotona, pali anđeo, u sebi podijel-

jen, svom silinom nastoji čovjeka udaljiti i odvojiti od Boga, naštetiti njegovome tjelesnom i duhovnom zdravlju te narušiti međuljudske odnose. Duša zavedena Zlim lako upada u različite ovisnosti, psovku, bogohulu, nemoral, prijevaru, nepraštanje i klevetu – ukratko, u grijehe koji malo-pomalo umrtvljuju život Duha u čovjeku.

Svatko od nas pozvan je i poslan, poput arkanđela Mihaela, biti glas Božji na ovom svijetu. Da bismo to mogli, potrebno je uvijek iznova posvjedočiti da „nitko nije kao Bog“, da ništa i nitko ne može zamijeniti Boga.

Neka nas sve prati zagovor sv. Mihaela arkanđela da umijemo uvijek prepoznati zamke Zloga i ostanemo trajno povezani s Bogom, jedinom istinom i radošću života“, istaknuo je fra Stipe.

Župnik fra Zoran zahvalio je fra Stipi na nadahutoj propovijedi, kao i svim vjernicima koji su svojim prisustvom i molitvom uveličali slavlje svetkovine sv. Mihovila.

U ovoj jubilejskoj 2025. godini, nakon molitava odrješenja u Drnišu, Lukaru i Oklaju, sveta misna žrtva prikazana je na čast sv. Mihovilu, kao i za poginule prominske branitelje: Antu Tonija Duvančića, Darka Kneževića i Damira Vucića.

Zvone Bare

SVETKOVINA SV. FRANJE

IMOTSKI

Otkupitelja fra Siniša Balajić uz koncelebraciju svećenika samostanskog okružja. U svojoj propovijedi provincijal je istaknuo kako je sveti Franjo Asiški živio evanđeosko siromaštvo i poniznost na autentičan i vjerodostojan način, dajući primjer ne samo riječima, već čitavim svojim životom. Franjo je, naglasio je, bio uistinu manji brat svima – oslobođen ljutnje, nestrpljivosti i svake želje za posjedovanjem,

potpuno predan Bogu i služenju blišnjima.

Svetkovina svetog Franje Asiškog, zaštitnika Župe sv. Frane u Imotskom te naslovnika samostana i crkve, svečano je proslavljena u subotu, 4. listopada 2025. uz bogat duhovni program i sudjelovanje brojnih vjernika. Vjernici su se za ovu veliku svetkovinu pripremali kroz devetnicu tijekom koje su, osim svakodnevnih misnih slavlja, održani i susreti s roditeljima kandidata za sakramente krizme i prve pričesti. Posljednja tri dana devetnice bila su posebno posvećena članovima Franjevačkog svjetovnog reda (OFS), kojima je duhovnu obnovu i svetu misu predvodio fra Ivan Udovičić, tajnik i vikar Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Uoči samog blagdana, u večernjim satima, braća iz samostanskog okružja slavila su svečani Obred preminuća svetog Franje, čime je vjernički puk ušao u duhovnu dubinu i otajstvo Franjine smrti.

Središnje misno slavlje s procesijom održano je 4. listopada u 10:30, a predvodio ga je provincijal Franjevačke provincije Presvetog

U svečanoj procesiji ulicama Imotskog sudjelovali su članovi OFS-a, framaši i djeca iz osnovne škole, a procesiju je glazbeno pratio Hrvatski puhački orkestar Gradska glazba Imotski pod ravnanjem kapelnika prof. Ljubomira Glibote. Liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor, kojim je ravnao Anđelko Nikolić, pridonoseći svečanom i molitvenom ugođaju slavlja.

Na kraju mise okupljenima se obratio gvardijan i župnik fra Zoran Kutleša, uputivši zahvalu svima koji su doprinijeli organizaciji slavlja: provincijalu fra Siniši, časnim sestrama, zboru, ministrantima, postulantima te svim vjernicima koji su svojim angažmanom i molitvom uveličali proslavu svetog Franje, zaštitnika imotske župe.

Tijekom večernje mise, koju je predvodio fra Kristijan Perković uz koncelebraciju duhovnog asistenta Frame Imotski fra Ive Rastočića, imotski framaši imali su obred primanja u Framu te obnovu svojih obećanja.

SINJ

Pod geslom „Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga” u Svetištu i Župi Gospe Sinjske u subotu, 4. listopada 2025., proslavljena je svetkovina sv. Franje i 800. obljetnica nastanka „Pjesme stvorova”. Euharistijskim slavljem predsjedao je cetinski dekan i župnik Župe sv. Mihovila u Trilju don Slavko Volarević, uz gvardijana i rektora bazilike fra Marinka Vukmana te uz još sedamnaestoricu svećenika.

Na misnom slavlju sudjelovali su članovi Franjevačkog svjetovnog reda, Frame, Franjini štovatelji i vjernici župa Makarskog dekanata s dekanom i župnikom Župe sv. Marka u Makarskoj don Jurom Lovrinčevićem, župnikom Župe Tučepi fra Stipom Bešlićem, župnikom Župe Brela don Ivanom Kovačevićem. Na hodočašću su sudjelovali i vjernici Župe Baška Voda s pastoralnom suradnicom s. Ankicom Džajić.

U propovijedi don Slavko je istaknuo: „Ovdje smo, pred licem naše Čudotvorne Gospe Sinjske, da bismo razmišljali o svetom Franji, bez kojega ne bi bilo ni ove crkve ni ovog samostana. Sv. Franjo, udaljen je od nas osam stoljeća, a ipak nam je blizak po svojim plodovima i nasljeđu. Nije ostavio građevine ili mudrosti zapisane u knjigama, ni – kako bismo danas rekli – financijski fond, nego je ostavio živu zajednicu satkanu od franjevačke braće, ljudi koji su ga susreli i odlučili krenuti za njim, vjerujući da je on i danas živ jer je s Bogom, a Bog je, kako nam kaže evanđelje, Bog živih: Abrahama, Izaka, Jakova, Franje i svih svetih.”

Govoreći o životu sv. Franje, predvoditelj je istaknuo da je poziv na svetost ujedno poziv čovjeku da bude slika Božja: „Kad god slavimo nekog sveca, sama ta činjenica podsjeća nas na dostojanstvo koje je Bog darovao svakom čovjeku. Svetac je, prije svega, čovjek, a proglašenje svetim potvrda je da je ostvario Božji poziv –

„biti čovjek”. Ono što se protivi svetosti, jednostavno rečeno, jest grijeh u svim svojim oblicima – vidljivim i nevidljivim – koji čovjeka udaljuje od njegovoga temeljnog poslanja istaknutog u Knjizi Postanka: „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori...” Plod grijeha jest biti „nečovjek”, a plod prijateljskog hoda s Bogom – biti čovjek. Danas se svetost često prikazuje kao nešto posebno: govori se o „karizma-ma”, „čudima”, „nadljudskim događajima”. No to su često samo banalne karikature onoga na što je čovjek doista pozvan – da bude slika Božja, odraz Onoga koji ga je stvorio.”

Predvoditelj je naglasio kako se sv. Franjo u potpunosti suobličio Kristu raspetime, noseći na svome tijelu svete biljege: „Sv. Franjo na sebi je nosio Kristove biljege. Kada o tome govorimo, najčešće pomislimo na vidljive rane na njegovu tijelu. Međutim, one su bile samo vanjski izraz njegove unutarnje povezanosti s Kristom. Franjo je cijelim svojim srcem, dušom i tijelom, pripadao Kristu, a Bog je to učinio vidljivim i na taj neobičan način.”

Don Slavko je naglasio kako nas svetkovina sv. Franje poziva na zahvalnost i odgovornost: „Danas je prilika i da zahvalimo sv. Franji na mnogim dobrima koja smo po njemu primili. Kao što je nekoć on sam, simbolično u svom snu, čuvao Crkvu od rušenja, tako je tu službu povjerio svojoj braći koja su i danas među nama. Na tome im trebamo biti zahvalni, ali ne kao promatrači koji nemaju udjela u toj zada-

ći, nego s obavezom da i mi zajedno s njima čuvamo Crkvu. Ona je lađa koja čuva nas, a i mi smo pozvani čuvati nju. Svakako, Crkva ne ovisi samo o našem zalaganju, ali ono je ipak nužno. Neka nam sv. Franjo bude učitelj na tom putu koraćanja u Crkvi – ne kao pasivni putnici u autobusu, nego kao hodočasnici nade, svjesni da je Crkva živa u svakome od nas i u svima nama zajedno.“

Za svetkovinu sv. Franje fratri Samostana Gospe Sinjske pripremali su se duhovnom trodnevnicom. Svakog dana program je započinjao u 17 sati molitvom franjevačke krunice, Večernjom molitvom iz Časoslova i molitvama

u čast sv. Franje. Molitveni program predvodio je župnik fra Antonio s članovima OFS-a Gospe Sinjske i časnim sestrama franjevkama. U 18 sati slavljena je sveta misa, a trodnevnicom su predsjedali župnik fra Antonio Mravak, župni vikar fra Marko Pudar te fra Jure Hrgović, nastavnik u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju i odgojitelj franjevačkih sjemeništara. Liturgijska slavlja obogatili su zborovi Svetišta pod ravnanjem s. Anđele Crnjac – Dječji zbor, Zbor mladih i Mješoviti zbor Svetišta Gospe Sinjske. Na uočnicu svetkovine sv. Franje, u petak 3. listopada, nakon svete mise održan je Obred preminuća sv. oca Franje, koji je predvodio gvardijan fra Marinko Vukman.

SPLIT (TRSTENIK)

U subotu, 4. listopada 2025. godine, u samostanskoj crkvi Presvetog Otkupitelja na Trsteniku u Splitu svečano je proslavljena svetkovina sv. Franje Asiškog. Sveto misno slavlje predvodio je mons. Marin Barišić. U koncelecijaciji su sudjelovali franjevci iz Samostana o. fra Ante Antića, predvođeni provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Sinišom Balajićem, gvardijanom fra Domagojem Volarevićem i magistrom bogoslova fra Anđelkom Domazetom. U slavlju je sudjelovao i don Vedran Torić, rektor Centralnog bogoslovnog sjemeništa u Splitu, a pridružila su se i braća karmelićani iz samostana na Kamenu..

Nadbiskup Barišić u propovijedi je svetog Franju prikazao kao čovjeka Božje Riječi. Tako ga, istaknuo je, valja i promatrati, jer on to doista i jest. Već sam početak Franjina djelovanja ne ostvaruje se bez svetog evanđelja: u njemu traži svoj put, svoje nadahnuće i putokaz u životu.

„Ako se zagledamo dublje u život sv. Franje, vidjet ćemo da je bio jednostavan čovjek jednostavnog života. Upravo to je prije

800 godina privuklo mnoge, a privlači i danas, a što je, s druge strane, tako teško naći. Zanimljivo je kako nam ono osnovno, ta evanđeoska jednostavnost, često izmiče, kao da je nedostižna. Razlog tomu možda leži u našoj pretjeranoj privrženosti ovom svijetu. Ohrabruje, međutim, činjenica da ni u Franjino vrijeme nije bilo mnogo drukčije“, istaknuo je nadbiskup Barišić.

„Kad govorimo o sv. Franji, ne možemo zaobići njegov zanos i oduševljenost za Boga. Slobodno se može reći da ga ništa drugo u životu nije zanimalo osim Boga, siromaha i ljudi koje treba privesti Bogu. Svojoj braći za pravilo života nije želio dati ništa drugo osim evanđelja,

koje ih poziva da sve ostave kako bi, slobodni od svega, mogli darovati sve – same sebe. Bio je svjestan da sva dobra ovog svijeta, ma koliko bila vrijedna, otežavaju srce za evanđeosku slobodu koja je potrebna onome koji se sav predaje Bogu“, naglasio je mons. Barišić.

Propovjednik je istaknuo da Franjo nije bio samo čovjek koji voli, ljubi i oduševljava nego je ostavio i primjer trpljenja i nošenja križa. Nadbiskup se osvrnuo i na ovaj element Franjinog života, istaknuvši: „Gospodin nas ne oslobađa tereta, nego ga nosi zajedno s nama.“ Franjo je na svom tijelu nosio Kristove rane koje su krvarile i boljele; bio je proboden. I premda je u potpunosti pripadao Bogu, Bog mu nije uklonio trpljenje, nego je njegov križ učinio plodonosnim za cijeli svijet i za Crkvu.

Spomenuvši se Franjinog primjera plodonosnog trpljenja, nadbiskup je pozvao sve na pri-

hvaćanje križa koji nam Bog daje: „Ako nam daje križ, dat će nam i snagu da ga nosimo, a njegova je pomoć neizostavna. Tako ćemo, poput sv. Franje, biti preobraženi i suobličeni Kristu. Upravo zato Crkva je Franju nazvala „Drugi Krist“ i stavila ga vjernicima za uzor. Stoga smo i mi krštenici pozvani na isto – svoj život Bogu predati i suobličiti se Kristu“, zaključio je mons. Barišić.

Svetom misnom slavlju pridružili su se bogoslovi Centralnog bogoslovnog sjemeništa sa svojim odgojiteljima; časne sestre službenice milosrđa – anđele; sestre milosrdnice svetog Vinka Paulskog, članovi Trećeg franjevačkog reda, kao i vjerni Božji narod. Slavlje su pjevanjem animirali bogoslovi i časne sestre uz orguljašku pratnju Ante Čavline, a ministrirali su franjevački bogoslovi.

fra Daniel Živković

METKOVIĆ (KLADA)

U subotu, 4. listopada, na Kladi je svečanom procesijom i svetom misom proslavljen blagdan svetog Franje Asiškog, suzaštitnika metkovske Župe sv. Ilije proroka.

Svetu misu i procesiju predvodio je fra Marin Karačić, župnik Župe sv. Stjepana Prvomučnika u Gorici, uz suslavlje fra Denisa Šimunovića, župnika Župe sv. Ilije, fra Valentina Radaša, župnog vikara, te don Mladena Margetu, župnika Župe Srca Isusova i Marijina iz Vidonja.

U svojoj propovijedi fra Marin je istaknuo poniznost i jednostavnost koje su resile svetog Franju – trpećeg sveca koji je svim srcem ljubio Boga. Pozvao je vjernike da poput svetog Franje žive vjeru u malenosti i predanju, prepoznajući Boga u svakom čovjeku i stvorenju.

Slavlje je pjesmom uvećao Mješoviti župni zbor pod ravnanjem s. Mile Deak, pridonoseći svečanosti i molitvenom ozračju blagdana.

Prije večernje svete mise, od 18 sati, vjernici su imali prigodu za svetu ispovijed, kojoj su mnogi pristupili.

Proslavi blagdana prethodila je trodnevnica koja je započela 1. listopada. Svake večeri u 18 sati molila se Franjevačka krunica i molitve na čast sv. Franje, a zatim je u 18:30 slijedila sveta misa.

Prvu večer trodnevnice misno slavlje predvodio je fra Denis Šimunović, drugu večer fra Valentino Radaš, a treću fra Stipan Karić, gvardijan Franjevačkog samostana u Slanom. Tijekom trodnevnice mnogi su vjernici pristupi-

li sakramentu pomirenja, duhovno se pripravlja-jući za blagdan svojega suzaštitnika.

Blagdan sv. Franje i ove godine okupio je brojne vjernike koji su s radošću i zahvalno-

šću slavili Boga po primjeru svetog Franje Asiškoga – čovjeka mira, jednostavnosti i bratstva, sveca koji je sve u životu promatrao kroz ljubav prema Stvoritelju.

GRAB (VELIĆ): GOSPA ROŽARICA

U nedjelju, 5. listopada 2025., Župa Grab proslavila je svetkovinu Gospe Rožarice u mjesnoj crkvi u Veliću. Svečano misno slavlje s procesijom predvodio je fra Anđelko Domazet, magistar bogoslova i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu, uz koncelebraciju župnika fra Bože Gulića. Svečano slavlje uzveličano je pjevanjem župnog zbora.

Nalazimo se u Jubilarnoj godini, vremenu u kojem se na poseban način isprepliću nada i vjera, u kojoj se potiče vjera da bude djelatna i vidljiva u životu vjernika. U svojoj propovijedi fra Anđelko je istaknuo važnost vjere koja mora biti prožeta snažnim žarom. Vjera ne smije ostati u pasivnom iščekivanju, nego u zauzetoj nadi i pouzdanju treba biti prisutna u stvarnosti naše svakodnevice.

U tom svjetlu istaknuo je četiri točke po kojima vjernik može djelovati. Kao prvo, potrebno je biti svjestan da je Bog stvoritelj i upravitelj cijele stvorene stvarnosti u kojoj ne ostavlja

čovjeka. Drugo, koliko god bilo teško, uvijek postoji Božji plan za čovjeka. Na čovjeku je da ga traži i otkriva, osobito kroz kušnje i tegobe, otvarajući se Božjoj providnosti. Treći korak jest prihvaćanje i podnošenje životnih teškoća, koje ponekad mogu izgledati nesavladive, ali upravo tada čovjek staje u odnos predanja Bogu – pomoćniku u nevolji. Konačna, četvrta točka jest strpljivost, kojom ne postavljamo Bogu uvjete kada i na koji način treba djelovati. Na završetku propovijedi fra Anđelko je naglasio potrebu vjere i gorljivosti koja čovjeka povezuje s Bogom i s bližnjima

Na samom kraju misnog slavlja fra Bože je zahvalio svima koji su na bilo koji način sudjelovali u pripremi proslave Gospe Rožarice. Posebnu zahvalnost uputio je fra Anđelku koji je i sam na završetku izrazio zahvalnost na pozivu da predvodi ovu proslavu.

fra Stjepan Raić

VRLIKA: PROSLAVA GOSPE ROŽARICE

Svetkovina Gospe Rožarice, zaštitnice Župe Vrlika i vrličkog kraja, svečano je proslavljena u nedjelju 5. listopada 2025. godine. Ranu jutarnju misu u 8 sati predvodio je vrlički župnik fra Ivan Šimunac, a središnje misno slavlje započelo je u 10:30 procesijom ulicama grada Vrlike. U procesiji je nošena slika Gospe Rožarice iz 18. stoljeća, koju je svojoj rodnoj župi da-

rovaio rodoljub i mučenik fra Filip Grabovac. Gospinu sliku nosili su čuvari Kristova groba, mladići i djevojke odjeveni u živopisnu vrličku narodnu nošnju.

Misno slavlje predvodio je i propovijedao fra Boris Čarić, ekonom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Uz njega su na misi koncelebrirali fra Marinko Vukman, sinjski gvardijan, fra Tino Labrović, visovački gvardijan, dr. don Tomislav Zečević, župnik Skrada u Gorskom kotaru i sin ovog kraja, te vrlički župnik fra Ivan Šimunac.

Tijekom misnog slavlja pjevao je mješoviti župni zbor pod ravnanjem voditeljice gospođice Petre Milković. Na koncu euharistijskog slavlja župnik fra Ivan pozdravio je sve Vrličane, hodočasnike, predvoditelja misnog slavlja, prisutne svećenike, gradonačelnika Vrlike gosp. Juru Plazonića i gradsku upravu, kojima je ujedno

čestitao Dan grada te je zahvalio svima koji su doprinijeli svečanoj proslavi Gospe Rožarice.

Nakon mise uslijedilo je tradicionalno vrličko kolo, dipljenje i vrlička ojkavica u izvedbi KUU „Milan Begović“ i starijih Vrličana, što su nazočni popratili s velikom pozornošću. Unatoč oblačnom vremenu i povremenoj kiši, proslava Gospe Rožarice i ove je godine okupila brojne Vrličane iz domovine i inozemstva te hodočasnike iz okolnih mjesta i gradova. Tom prigodom izdan je i novi broj župnog lista „Vrličko kolo“.

Proslavi je prethodila višednevna duhovna priprava uz bogat sportski i kulturno-zabavni program te koncert klape „Sebenico“.

Gospa Rožarica u Vrlici neprekidno se slavi već 337 godina, od 1688., kada su Vrlika i cijeli vrlički kraj oslobođeni od Osmanlija upravo na blagdan Gospe od Ružarija.

Ante Bojin

SINJ: PROSLAVA PRVE GODIŠNJICE PROGLAŠENJA BAZILIKE

U nedjelju, 12. listopada, svečano je proslavljena prva godišnjica proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske manjom bazilikom. Crkva je proglašena papinskom manjom bazilikom u subotu, 12. listopada 2024., uz sudjelovanje više od tisuću vjernika. Misu proglašenja predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić uz koncelebraciju apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giorgia Lingue.

Središnje slavlje prve godišnjice započelo je u 18 sati misnim slavljem kojim je predsjedao generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije vlč. Franjo Velić, u suslavlju rektora bazilike i gvardijana fra Marinka Vukmana, župnika Župe Gospe Sinjske fra Antonia Mravka te desetorice franjevac Samostana Gospe Sinjske. Na početku mise vlč. Franjo prenio je pozdrave i blagoslov nadbiskupa Križića, istaknuvši da je Svetište u Sinju stoljećima mjesto susre-

ta s Bogom i milosti po zagovoru Čudotvorne Gospe Sinjske.

Na misnom slavlju okupilo se mnoštvo vjernika i Gospinih štovatelja. Liturgijsko pjevanje predvodili su članovi Mješovitog zbora crkve sv. Franje u Čitluku-Jasenskom (Župa Sinj) pod ravnanjem Josipa Grčića. Liturgiju su ministri- ranjem animirali sjemeništarci Franjevačkog sjemeništa u Sinju.

U propovijedi predvoditelj slavlja istaknuo je važnost poslušnosti i zahvalnosti Bogu. Govoreći o Naamanu Sircu (2 Kr 5,14-17),

naglasio je njegovu poslušnost pred Božjim čovjekom Elizejem, koga je poslušao i ozdravio od gube. Ozdravljenje je promijenilo njegov život – obratio se Gospodinu i povjerovao. Uspoređujući susret Naamana i Elizeja s evanđeoskim odlomkom (Lk 17,11-19), predvoditelj je istakao da u Samarijancu prepoznavamo čovjeka koji je došao zahvaliti Kristu na daru novog života, ali i vjernika koji je po svojoj vjери ozdravio i upoznao Spasitelja. Vjernicima je uputio poruku ohrabrenja da ustraju na putu nasljedovanja Krista i kazao da se u životu vjernika treba dogoditi obraćenje srca. Put obraćenja jest zajedništvo s Crkvom, a Crkva nam daje sakramente euharistije i pomirenja koji nam otkrivaju Božju ljubav. Istaknuo je važnost bazilike i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske kao povlaštenog mjesta gdje se kroz stoljeća pa sve do danas nastavljaju milosni susreti s Bogom po zagovoru Blažene Djevice Marije. Franjevcima, čuvarima Svetišta, don Franjo je zahvalio na predanom radu i pozvao vjernike da mole za svećenike i nova zvanja u Crkvi i Nadbiskupiji.

Nakon svete mise uslijedio je koncert „Glazbom i slikom Gospi Sinjskoj“ u izvedbi Gradskog zbora Brodosplit te promocija novog video-materijala za *Kantatu Gospi Sinjskoj*. Bogati cjelovečernji program započeo je biranim skladbama za godinu velikih jubileja u kojoj slavimo 1100 godina od krunidbe kralja Tomislava, 310 godina od slavne pobjede pod Sinjem nad Osmanlijama i 310. Sinjske alke, 30 godina od pobjedničke vojno-redarstvene operacije Oluja, Jubilarne 2025. godine i prve godišnjice proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske bazilikom manjom.

Publika je tako mogla uživati u skladbama *Terra tremuit* i *Jadranu* Jakova Gotovca, završnom zboru iz *Muke* Borisa Papandopula, *Oče naš* i *Dalmatino, povišću pritrujena* Ljube Stipišića, *Ave Maria* Franza Biebla te *Zdravo, Marijo, Sliku tvoju ljubiti ću* i *Kantata Gospi Sinjskoj* iz djela *Zlato Gospine milosti* Vlade Sunka.

Gradski zbor Brodosplit, pod dirigentskom palicom maestra Vlade Sunka, u nastavku je,

na oduševljenje publike, izveo još tri skladbe na njezin zahtjev. Uslijedile su *Lijepa li si* Marka Perkovića Thompsona, *U boj, u boj* Jakova Gotovca te hrvatska marijanska himna *Zdravo, Djevo* autora p. Petra Perice.

U sklopu koncerta premijerno je prikazan novi video-materijal za *Kantatu Gospi Sinjskoj*. Ova duhovna i glazbena posveta Čudotvornoj Gospi Sinjskoj nastala je pod redateljskom palicom Matka Petrića, na glazbu maestra Vlade Sunka i tekst franjevca, povjesničara i povjesničara umjetnosti fra Josipa Ante Solde. Za potrebe snimanja i stvaranja scena koje gledatelja prenose u 1715. godinu, autor Matko Petrić prva tri stavka kantate oživio je tehnikom umjetne inteligencije, dok je u posljednjem stavku, *O, Gospe Sinjska*, prikazao i ukomponirao ključne simbole duhovnog i povijesnog identiteta Sinja: Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske, Franjevački samostan i njegove zbirke, Muzej Sinjske alke, Muzej Cetinske krajine – Sinj, Spomenik alkaru, Franjevačku klasičnu gimnaziju, tvrđave Kamičak i Grad, postaje Križnog puta i sinjski hipodrom.

Program je moderirala Herci Ganza, a fra Marinko Vukman, gvardijan i rektor bazilike, i Monika Vrgoč, direktorica Turističke zajednice grada Sinja, prigodno su razmijenili darove s članovima Gradskog zbora Brodosplit, predvođenima predsjednikom Ivanom Žitkom, kao trajnu uspomenu na ovaj jedinstveni događaj.

Projekt „Glazbom i slikom Gospi Sinjskoj“ realiziran je u suradnji sa Svetištem Čudotvorne Gospe Sinjske, uz potporu Grada Sinja, Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Hrvatske turističke zajednice te u suradnji s Viteškim alkarskim društvom, Muzejom Sinjske alke i Muzejom Cetinske krajine – Sinj.

Povodom prve godišnjice proglašenja Gospine crkve bazilikom, Svetište je pripremilo fotomonografiju „Na slavu Božju i čast Čudotvorne Gospe Sinjske“. U njoj su sabrane fotografije, pozdravi i govori sa slavlja proglašenja bazilike, kao i prikaz prvoga đakonskog ređenja održanog u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske 19. listopada 2024. godine.

ZAGREB (ŽUPA MBL): BISKUP ŠAŠKO KRSTIO PETO DIJETE U OBITELJI BUTIGAN

U nedjelju, 19. listopada 2025., u Župi Majke Božje Lurdske u Zagrebu pomoćni biskup zagrebački Ivan Šaško predvodio je euharistijsko slavlje te krstio Mihaela Butigana, peto dijete u obitelji Borisa i Ivane Butigan. U slavlju su koncelebrirali: župnik i gvardijan Samostana Majke Božje Lurdske fra Ante Bešlić, župni vikar fra Šimun Suton i fra Ante Crnčević.

Očitujući zajedništvo cijele mjesne Crkve i prenoseći molitvene pozdrave nadbiskupa Dražena Kutleše, biskup Šaško istaknuo je ljepotu radosnog trenutka krštenja petog djeteta u obitelji. Takvi trenuci progovaraju o snazi roditeljskog srca otvorenog Bogu i Njegovoj ljubavi. Srce i ljubav ne mjere se i ne računaju brojem, nego otvorenosti za dar i spremnošću za ljubav: „Raduje nas svaki prihvaćen život, od čuda ljubavi među supružnicima i trenutka začeca do rođenja djeteta. Raduje nas i povećanje broja djece, ali trebamo pripaziti da ne bismo gledali s pogrešnog motrišta. Broja će biti ako bude srca koje vidi dublje i dalje, koje prihvaća i koje se raduje. Ako se traži broj, to nije jamstvo da će biti srca. Tako je u obitelji, tako je u Crkvi i u narodu. Narod koji njeguje ljepotu srca, radostan je i kada izvanjski oskudijeva. To je istinsko proroštvo.“

Oslanjajući se na biblijska čitanja XXIX. nedjelje kroz godinu i približavajući primjer Mojsijeve molitve i ustrajnih molbi sirote udovice iz evanđelja, biskup je progovorio o snazi molitvenog pouzdanja u Boga: „Mojsije, pred bitku s neprijateljima, ne poseže za dodatnim bojnim sredstvima, nego za praznim rukama

usmjerenima prema nebu. (...) Ruke molitelja nisu znak predaje, nego pouzdanja u Boga i suprotstavljanja bezboštva. Ustrajno, cijelog dana i godina. ‘Tajna’ preobrazbe i promjena leži u ustrajnosti i strpljivosti. (...) Udovičina molitva je molitva siromaštva. Za nas to siromaštvo u molitvi znači znati moliti u suhoći, praznini, razočaranju; i onda kada ne osjećamo ništa i kada smo dodirnuti osjećajem da je to što činimo beskorisno. Vjernik i vjernica koji žive sigurnost, praznih ruku traže Boga i kada ih razočara, kada se ‘skriva’ i ‘nestaje’ u tami. Vjernik zna da se susret ponekad događa na gozbi radosti, ali zna da je taj susret češći u dugotrajnom iščekivanju i budnosti srca.“

U tom duhu biskup je potaknuo sve na ustrajnost u molitvi: „Ustrajnost pomaže nama, a ne Bogu. Ustrajnost otvara putove odluka, vrata snage; govori o postojanosti duha i o čežnji. Ustrajnost očituje da vjeruješ u Onoga komu upućuješ molitvu i da vjeruješ u ono što moliš. Ako molitva prestaje ili postaje teret, to je zbog toga jer se ili ne vjeruje u Onoga komu se moli ili se odustalo od ljubavi prema onomu što se moli.“

Slavlje krštenja u zajedništvu župne zajednice doživljeno je kao milosni trenutak u kojem se iznova spoznaje da je svaki ljudski život jedinstveni Božji dar i da se istinska radost živi kada je srce otvoreno za Boga koji nas ne prestaje ljubiti.

Na kraju slavlja župnik fra Ante Bešlić uputio je obitelji Butigan čestitke i radost cijele župne zajednice.

fra Marko Plejić

OTOK: PROSLAVLJENA SVETKOVINA SV. LUKE

Svetkovina sv. Luke, zaštitnika Župe Otok, svečano je proslavljena i ove godine. Samoju proslavi svetkovine prethodila je trodnevna duhovna priprava za župu koju su predvodili fra Domagoj Runje, prof. KBF-a u Splitu, i fra Antonio Mravak, sinjski župnik. Sakramentu svete ispovijedi, koji je upriličen prvog dana trodnevnice, pristupio je veći broj župljana, osobito mladih.

Drugog dana vjernici su kroz cjelodnevno klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu u tišini dolazili na poklon Gospodinu, moleći blagoslov za obitelji i cijelu župnu zajednicu.

Trećeg dana, na uočnicu blagdana, poslije večernje mise upriličena je prezentacija nove knjige o župi pod naslovom *Vjera uklesana u vrijeme – o povijesti Župe sv. Luke i njezinim*

crkvama u Otoku i Udovičićima, autora fra Nikice Ajdučića, župnika. Knjigu su predstavili dr. Ivan Botica, urednik, dr. fra Jure Hrgović i Frano Sušić-Jurić, članovi uredničkog vijeća.

Svečanoj misi na svetkovinu sv. Luke, 18. listopada, prethodila je procesija sa svečevim kipom oko otočkih crkava, a potom je započelo misno slavlje koje je predvodio fra Petar Milanović-Trapo, zlatomisnik. U koncelecijaciji

je uz mjesnog župnika i pastoralnog suradnika sudjelovao 21 svećenik, od kojih desetak fratarata i više časnih sestara rodnom iz otočke župe.

Svetkovina je protekla svečano i dostojanstveno uz skladno pjevanje Mješovitog i Dječjeg zbora sv. Luke, pod vodstvom Lucije Džimbeg.

U popodnevnom satima slavljena je sveta misa zahvalnica u 16:30.

IMOTSKI: ULAZAK U POSTULATURU

U nedjelju, 19. listopada, u samostanskoj i župnoj crkvi sv. Franje u Imotskom šestorica mladih ljudi primljena su u postulaturu Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Misnim slavljem predsjedao je provincijal fra Siniša Balajić, a u koncelecijaciji su bili fra Zoran Kutleša, gvardijan Samostana u Imotskom i magistar postulanata, fra Jure Hrgović, doprefekt sjemeništa u Sinju, fra Ivan Udovičić, vikar i tajnik Provincije, fra Boris Čarić, ekonom provincije, i braća franjevci iz Samostana sv. Franje u Imotskom i samostanskog okružja.

Nakon propovijedi o. provincijala fra Zoran Kutleša, kao magistar postulanata, prozvaao je poimence šestoricu kandidata koji su zajedno izrazili svoju molbu za ulazak u postulaturu pred fra Sinišom Balajićem, provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Fra Siniša je predao postulantom znak Tau te

ih tim činom pripustio u postulaturu.

Misno slavlje pjevanjem je animirao zbor mladih Gospe od Anđela te ministranti i franjevački bogoslovi posluživanjem oko oltara.

Novi postulanti su: Roko Akrap (Župa svetog Mihovila – Bisko), Žarko Dragičević (Župa svetog Franje Asiškog – Čapljina), Vjekoslav Luburić (Župa Gospe Sinjske – Sinj), Mario Zubčić (Župa Svetog Duha – Tisno), Stipan Režić (Župa Gospe van Grada – Šibenik) i Kristijan Vuković (Župa svetog Luke – Podbablje).

Od njih šestorice, koji ovim činom počinju svoju franjevačku formaciju, petorica će sljedećih devet mjeseci provesti u franjevačkoj postulaturi u Samostanu sv. Franje u Imotskom, gdje će pobliže upoznati franjevački način života, povijest Reda i osobu svetog Franje Asiškog dok će Roko Akrap ovo razdoblje postulaturne provesti u Franjevačkom sjemeništu u Sinju gdje pohađa četvrtu godinu Franjevačke klasične gimnazije. Na taj će se način pripremati za novicijat.

Čestitamo postulantom na ulasku u franjevačku postulaturu te svima stavljamo na srce da mole Boga za njihovu ustrajnost u pozivu nasljedovanja Krista po primjeru svetog oca Franje Asiškog!

fra Daniel Živković

METKOVIĆ: OBILJEŽEN DAN SLUGE BOŽJEG O. ANTE GABRIĆA

U ponedjeljak, 20. listopada 2025., u župnoj crkvi sv. Ilije svečano je proslavljena godišnjica smrti sluge Božjeg o. Ante Gabrića – misionara i sina ovog kraja koji je svoj život posvetio Bogu i bližnjima.

Svečanu svetu misu u 19 sati predvodio je don Antun Mate Antunović, studentski kapelan u Splitu, u koncelecijaciji s fra Denisom Šimunovićem, župnikom.

Prije svete mise vjernici su molili Gospinu kronicu, koju su predmolili kandidati za svetu krizmu, dok su svećenici bili na raspolaganju za svetu ispovijed. U 18:50 izvedena je priredba „Put poniznosti“, nadahnuta životom o. Ante Gabrića, čiji je tekst napisao Goran Matić, a režiju potpisuju Goran Matić i Marija Tomić Veraja. Izveli su je mladi i framaši naše župe, dirnuvši sve prisutne svojom jednostavnošću, vjerom i dojmljivim svjedočanstvom.

Potom je uslijedila procesija s kadionicom, križem i svijećama, u znak zahvalnosti za život i djelo o. Ante. Liturgijsko pjevanje predvodio je veliki župni zbor pod ravnanjem s. Mile Deak, unoseći svečanost i toplinu u zajedničku molitvu. Nakon svete mise uslijedilo je klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom, u kojem je don Antun Mate zahvalio Bogu za milosne dane duhovne obnove, osobito za mlade koji su kroz trodnevnicu obnovili svoj susret s Kristom.

Ovoj proslavi prethodila je trodnevica u čast

o. Ante Gabrića, koju je predvodio don Antun Mate Antunović, osim trećeg dana kada je misno slavlje predvodio fra Marko Bandić.

Duhovna obnova započela je u petak, 17. listopada, molitvom Gospine krunice i svetom misom, uz animaciju župnog benda „Znak Jonin“. Nakon mise uslijedilo je klanjanje i nagovor na temu „Kako doći do istinske ljubavi i sreće“, posebno upućen mladima i obiteljima.

U subotu, 18. listopada, održani su susreti s predkrizmanicima, krizmanicima i mladima, koji su s don Antunom Matom promišljali o vjeri i životnim izazovima. Večernji program obuhvatio je kronicu, svetu misu i klanjanje, a pjevanje je predvodio zbor iz Župe Gospe Snježne (Vid).

Na Misijsku nedjelju, 19. listopada, misno slavlje predvodio je fra Marko Bandić, župni vikar na Humcu, u koncelecijaciji s fra Denisom. Kronicu su molili članovi Franjevačkog svjetovnog reda (OFS), a veliki župni zbor, pod vodstvom s. Mile Deak, obogatio je liturgijsko slavlje. Nakon mise vjernici su ostali u molitvi i klanjanju za sve misionare svijeta.

Cijela trodnevica protekla je u molitvi, pjesmi i zajedništvu, u zahvalnosti Bogu za život i svjedočanstvo sluge Božjeg o. Ante Gabrića, koji je svoj život pretvorio u dar ljubavi prema bližnjemu. Neka njegov primjer i zagovor budu poticaj svima nama da s vjerom, radošću i poniznošću služimo Bogu i čovjeku.

TROGIR: ĐAKONSKO REĐENJE

Predvodeći euharistijsko slavlje u trogirskoj katedrali u subotu, 25. listopada, splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić zaredio je za đakone petoricu mladića. Trojica, Antonio Brizić, Mate Bareta i Antonio Lagator, zaređeni su na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije, a fra Mate Šakić i fra Josip Brandejs na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu.

Na početku je nadbiskup Križić, izrazivši radost što će danas biti zaređeno pet novih službenika Crkve, pozdravio braću u koncelecijaciji, redovnike i redovnice, bogoslove, ređenike i

njihove obitelji. Kazavši kako današnje ređenike Crkva doživljava kao istinski dar, nadbiskup je dodao: „Mi uistinu znamo da ovaj dar treba njegovati, čuvati“, a zatim je obećao kako će svi prisutni moliti za njih da milost koju su primili nikada ne ishlapi, nego uvijek raste. U ovome slavlju sudjelovalo je više od 50 svećenika predvođenih nadbiskupom Križićem, nadbiskupom u miru Marinom Barišićem, provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Sinišom Balajićem, generalnim vikarom Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Franjom Frankopanom Velićem, pastoralnim vikarom don Edvardom Pundom te odgojitelji-

ma i magistrima bogoslova koji su pred nadbiskupom zajamčili da su kandidati prikladni za đakonsku službu. Liturgijsko pjevanje animirali su udruženi katedralni zborovi župe sv. Lovre pod ravnanjem Vinka Buble uz orguljašku pratnju Marina Ugrine, a bogoslovi su ministrirali. Prije homilije ređenici su glasno izrekli svoj: „Evo me“ Gospodinu, a potom su, odgovorivši na pitanja o dužnostima đakonata, u nadbiskupove ruke izrekli obećanje poslušnosti i poštovanja nadbiskupu i njegovim nasljednicima te redovničkim ordinarijima.

Nadbiskup je u homiliji istaknuo radost i zahvalnost zbog dara novih službenika Crkve, podsjetivši kako đakonsko ređenje „nije samo korak prema svećeništvu, već sakramentalni poziv na trajno služenje Kristu i njegovoj Crkvi u vjernosti, poniznosti i ljubavi“. Govorio je o pozivu na vjernost u svijetu koji bježi od obveza i naglasio kako novoređenici danas ne obećavaju tek poslušnost svojim ordinarijima, već vjernost koja je dublja: vjernost Kristu, Crkvi i ljudima kojima će služiti. Zatim je razložio trostruku službu đakona: službu riječi, oltara i ljubavi. Istaknuo je kako đakon navještaj evanđelja mora svjedočiti životom, da služenje oltaru traži „najdublju poniznost“ te dodao kako služba ljubavi znači biti blizak rubnima: siromašnima i zaboravljenima. „Budite đakoni milosrđa, đakoni koji znaju slušati, tješiti i donositi Kristovu blizinu“, poručio je nadbiskup. Govoreći o vrijednosti služenja, mons. Križić je naglasio kako je u Božjoj logici

sluga najveći jer služenje nije poniženje, nego put prema istinskoj veličini i dodao: „Biti đakon znači kleknuti pred čovjeka i gledati ga odozdo, ne odozgo; ne zato što je on veći od tebe, nego zato što u njemu vidiš Krista“.

Osvrnuo se zatim na odlomak iz Djela apostolskih koji opisuje nastanak đakonske službe, istaknuvši da Crkva nije bez problema, ali „svetost

Crkve je u tome što ne zatvara oči pred problemima, nego traži rješenja u Duhu Svetom“. Nadbiskup je pojasnio kako đakonska služba nije bila manje vrijedna od apostolske, nego jednako potrebna jer „riječ i djelo idu zajedno“. Za đakona, rekao je, nisu presudne organizacijske sposobnosti, nego duhovna snaga: „Za tu se službu ne može izabrati bilo koga: biraju se oni koji su puni Duha Svetoga.“ Nadbiskup je dodao kako Crkva raste ljubavlju i služenjem, a ne samo propovijedanjem te podsjetio da Isus nije ostavio samo Euharistiju, nego i pranje nogu koje „jamči njegovu prisutnost među nama“. Posebno je naglasio: „Služenje nikada ne prlja ruke, a uvijek čisti srce“, pozivajući đakone da budu živi znak Crkve koja služi jer je služenje znak punih ruku. Na kraju je ređenici poručio: „Dragi ređenici, danas postajete znakovi onoga što Crkva jest po svojoj naravi – služiteljica čovječanstvu, znak Božje blizine u svijetu“. Poželio je neka budu vjerni u malom i poželio da ih na njihovu putu prati zagovor Blažene Djevice Marije, ponizne sluškinje Gospodnje, te svetih đakona koji su svojim životom svjedočili ljubav prema Crkvi.

Nakon homilije nadbiskup je polaganjem ruku i posvetnom molitvom kandidatima podijelio sakrament svetoga reda đakonata. Potom su novozaređeni đakoni obukli službeno liturgijsko ruho: štolu preko lijevoga ramena: znak

dostojanstva i vlasti, i dalmatiku, simbol spašenja, radosti i pravednosti. Na kraju obreda, iz nadbiskupovih su ruku primili evanđelistar te s njime izmijenili cjelov mira, nakon čega su pristupili služenju kod oltara.

Prije svečanog blagoslova himnom „Tebe Boga hvalimo“ narod okupljen na ovo slavlje dao je čast i hvalu Trojedinom Bogu, a potom

je nadbiskup čestitao svim ređenima, njihovim obiteljima i župama te udijelio svečani blagoslov nakon kojega je uslijedilo zajedničko fotografiranje.

Danijela Musulin

izvor: smn

DAN KATOLIČKOG BOGOSLOVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu svečano je, na spomendan svetih Šimuna i Jude Tadeja u utorak 28. listopada, proslavio svoj dan i dvadeset i šestu godinu pripadanja splitskoj sveučilišnoj zajednici. Tom je prigodom Fakultet dodijelio svjedodžbe, diplome i nagrade studentima te povelje zahvalnosti istaknutim profesorima Fakulteta te nenastavnom osoblju.

Svečanost je započela euharistijskim slavljem, koje je u kapeli Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu predvodio veliki kancelar KBF-a, splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić. U koncelecijaciji su bili dubrovački biskup Roko Glasnović, splitsko-makarski nadbiskup u miru Marin Barišić, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Franjo Frankopan Velić, izaslanik velikog vicekancelara fra Ivan Udovičić, dekan KBF-a don Ivan Bodrožić, prodekani za znanost fra Domagoj Volarević, profesori i drugi svećenici.

Nadbiskup Križić je u propovijedi istaknuo kako Fakultet svoj dan slavi na blagdan svetih Šimuna i Jude Tadeja, apostola koji, iako nepoznati i nenametljivi, pokazuju snagu Božje logike – „nije važno koliko si poznat ili učen, nego koliko si vjeran“. U središte je stavio Isusovu molitvu i djelovanje, poručivši da „molitva bez rada postaje iluzija, a rad bez molitve aktivizam bez duše“. Govoreći profesorima, veliki kancelar je naglasio da „profesor teologije mora biti čovjek molitve, jer bez molitve se može govoriti o Bogu, ali ga se ne može pokazati“. Dodao je kako pravi učitelj ne ostaje na visini, već silazi među studente – u poniznost, jednostavnost i služenje. „U duhovnom je životu puno teže

silaziti dolje nego uzlaziti gore“, poručio je, potaknuvši profesore da budu bliski studentima i u znanju i u srcu. Podsjetio je da Teološki fakultet nije samo institucija znanja, nego „mjesto zajedničkog hoda profesora i studenata, gdje se vjera i razum uzajamno prosvjetljuju“. Pozvao je nastavnike na bratsku povezanost i međusobno poštovanje jer „bez zajedništva se rađa rivalstvo, a ono ne jamči dobru budućnost“. Nadbiskup je istaknuo i odgojnu dimenziju poslanja profesora: „Profesor teologije ne odgaja samo razum, nego i srce slušatelja.“ U vremenu zbunjenosti i relativizma, pozvao ih je da budu čuvari Riječi i svjetionici istine koja oslobađa. Na kraju je poručio neka sveti Šimun i Juda budu nadahnuće svima koji poučavaju i djeluju na Fakultetu, da budu „profesori po mjeri Božjeg srca – istinoljubivi, strpljivi, blagi i puni Duha Svetoga“, te da Fakultet uvijek ostane „škola učenosti, ali još više škola svetosti“.

Po završetku euharistijskoga slavlja uslijedio je svečani akademski čin u velikoj sjemenišnoj dvorani. Dekan Fakulteta prof. dr. sc. Ivan

Bodrožić pozdravio je sve uzvanike i goste, posebno velikog kancelara mons. Zdenka Križića, vicekancelara fra Sinišu Balajića, kojeg je predstavljao fra Ivan Udovičić te rektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragana Ljutića. Zahvalio je i predstavnicima Splitsko-dalmatinske županije, predvođenima dožupanom Antom Šošićem, kao i svima koji Fakultetu pomažu svojim zalaganjem i podrškom. Uputio je srdačan pozdrav nastavnicima, djelatnicima i studentima, osobito diplomantima i nagrađenima, istaknuvši kako su oni središte sveučilišnog života i razlog zajedničkog slavlja. Osvrćući se na jubilejsku godinu, dekan je poručio da i Fakultet, u duhu svetih sabora, želi „biti hodočasnik nade koji svome narodu i Crkvi nosi vjeru, znanje i odgovornost“. Govorio je i o potrebi očuvanja identiteta i slobode u društvu koje često „proizvodi“ ljude, naglasivši da Fakultet nije tvornica diploma, nego zajednica koja oblikuje slobodne i odgovorne osobe sposobne donositi Božju viziju svijetu. Potaknuo je prisutne da ustraju u služenju istini, radu i zajedništvu, podsjetivši da se „sve što je sveto i veliko stječe trudom, žrtvom i križem“.

Sve nazočne pozdravio je i veliki kancelar KBF-a, nadbiskup i metropolit Zdenko Križić, koji je u kratkom obraćanju izrazio radost zbog zajedništva i čestitao Fakultetu na njegovu danu. Poželio je da Fakultet i dalje bude „žarište duhovnosti u našem narodu“, te „promicatelj zdravoga duha koji oblikuje savjest i društvo“. Istaknuo je kako teologija nije samo znanost, nego „iskustvo vjere koje preobražava i obogaćuje život“, zahvalivši svima koji to svjedoče svojim radom i primjerom.

Rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragan Ljutić čestitao je Fakultetu, naglasivši dugogodišnju suradnju i povezanost Sveučilišta i Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Podsjetio je na važnost duhovne dimenzije unutar akademske zajednice, rekavši da „nema cjelovitog obrazovanja bez odgoja duha“. Izrazio je ponos na međunarodne uspjehe splitskog Sveučilišta te istaknuo kako „Bogoslovni fakultet svojom prisutnošću pridonosi humanijem i cjelovitijem obrazovanju mladih“.

Zamjenik župana Ante Šošić istaknuo je važnost Katoličkog bogoslovnog fakulteta

kao čuvara identiteta i vjere hrvatskoga naroda. Naglasio je da Fakultet, osim što obrazuje, oblikuje ljude koji „svojim djelovanjem prenose vrijednosti na kojima počiva naše društvo“. Zahvalio je profesorima i studentima na njihovu doprinosu te izrazio potporu Županije u nastavku njihova poslanja.

Dekan Bodrožić zatim je iznio izvješće o radu Fakulteta od prošle proslave Dana Fakulteta. Istaknuo je da Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu trenutno broji 116 redovitih studenata na tri sveučilišna studija te dva poslijediplomska programa. U protekloj akademskoj godini održano je više međunarodnih simpozija, znanstveno-stručnih skupova i predstavljanja knjiga, čime Fakultet potvrđuje svoju znanstvenu i pastoralnu aktivnost. Ostvareni su i značajni pomaci u međunarodnoj suradnji, mobilnosti nastavnika i studenata te u objavljivanju znanstvenih radova i knjiga. Dekan je zahvalio svim suradnicima na zauzetosti i predanosti, a zatim je upriličena dodjela nagrada najuspješnijima.

Prigodom Dana Fakulteta, prema Pravilniku KBF-a u Splitu, Fakultet je ove godine, iznimno, dodijelio nagrade za dvije akademske godine 2023./2024. i 2024./2025. Za akademsku godinu 2023./2024., u skladu s čl. 8. st. 1. Pravilnika o nagrađivanju, priznanja su dodijeljena sljedećim studentima: Na sveučilišnomu Filozofsko-teološkom studiju priznanje je primila Emanuela Matijaca, koja je odslušala cjeloviti program druge godine Integriranoga filozofsko-teološkog studija i položila sve ispite s prosječnom ocjenom izvrstan (4,88). Na sveučilišnomu Prijediplomskom teološko-katehetskom studiju nagrađena je Zala Nikolić, koja je završila prvu godinu studija s prosjekom izvrstan (4,93). Na sveučilišnomu Diplomskom teološko-katehetskom studiju priznanje je dodijeljeno Luciji Ćorić, koja je položila sve ispite prve godine s prosjekom izvrstan (4,67).

U skladu s čl. 9. st. 1. Pravilnika o nagrađivanju, priznanja su dodijeljena i najboljim diplomantima. Na sveučilišnomu Diplomskom teološko-katehetskom studiju priznanje je dobila Silvija Giovanna Bralo Perković, koja je studij završila s prosjekom izvrstan (4,75). Na Integriranomu filozofsko-teološkom studiju pri-

znanja su dodijeljena Oliveru Marčinkoviću i Valentinu Radašu, koji su studij završili s prosječnom ocjenom izvrstan (4,59). U svrhu promicanja znanstveno-istraživačkoga i stručnoga rada studenata, priznanje za najbolji seminarski rad dodijeljeno je studentici Jeleni Ivančić (Diplomski teološko-katehetski studij) za rad pod naslovom „Poljubac u liturgiji“, izrađen pod vodstvom doc. dr. sc. Domagoja Volarevića.

Za akademsku godinu 2024./2025., priznanja su dodijeljena sljedećim studentima: Na sveučilišnomu Filozofsko-teološkom studiju nagrađena je ponovno Emanuela Matijaca, koja je uspješno završila treću godinu studija s prosjekom izvrstan (4,92). Na sveučilišnomu Prijediplomskom teološko-katehetskom studiju priznanje je primila Antea Šestić, studentica prve godine s prosjekom izvrstan (4,93). Na sveučilišnomu Diplomskom teološko-katehetskom studiju nagrađena je Valentina Ivković-Mandac, koja je ostvarila prosjek izvrstan (4,59).

Najboljom diplomanticom na sveučilišnomu Diplomskom teološko-katehetskom studiju za akademsku godinu 2024./2025. proglašena je Lucija Ćorić, s prosjekom izvrstan (4,71), dok je na Integriranomu filozofsko-teološkom studiju priznanje za najboljeg diplomanta primio Robert Maretić, s prosječnom ocjenom izvrstan (4,82).

Priznanje za najbolji seminarski rad u prošloj akademskoj godini dodijeljeno je studentu Antoniju Lagatoru (Integrirani filozofsko-teološki studij) za rad pod naslovom „Između kontinuiteta i diskontinuiteta. Hermeneutika i recepcija Drugoga vatikanskog sabora prema teologiji Josepha Ratzingera / Benedikta XVI.“, izrađen pod mentorstvom prof. dr. sc. Anđelka Domazeta.

Povelje zahvalnosti ove su godine dodijeljene prof. dr. sc. Mladenu Parlovu, koji je uspješno obavljao dekansku službu u mandatnom razdoblju od akademske godine 2019./2020. do 2021./2022., te izv. prof. dr. sc. Šimunu Bilokapiću, koji je Fakultet vodio od akademske godine 2022./2023. do 2024./2025. Posebna priznanja uručena su djelatnicama s. Petri Mirjani Šakić, voditeljici Studentske službe, i Paoli Jukić, voditeljici Izdavačke djelatnosti, za iznimno zalaganje, profesionalnost i doprinos učinkovitom radu administrativnih i izdavačkih poslova Fakulteta.

Na kraju se u ime diplomanata obratio Mate Bareta, a Mješoviti pjevački zbor studenata KBF-a pod ravnanjem maestra Branimira Novokmeta otpjevao je četiri pjesme tokom svečanog akademskog čina.

Danijela Musulin

izvor: smn

ZAGREB: MISA ZA STUDENTE IZ CETINSKE KRAJINE

U subotu, 25. listopada 2025., u 19 sati u crkvi Majke Božje Lurdske u Zagrebu župnik i gvardijan fra Ante Bešlić predvodio je euharistijsko slavlje sa zazivom Duha Svetoga – *Veni, Sancte Spiritus* – za studente iz Cetinske krajine, povodom početka nove akademske godine. Na početku euharistije fra Ante je pozdravio sve prisutne te ih pozvao na molitvu za uspješan po-

četak i tijekom akademske godine, potaknuvši ih da ne zaborave svoje korijene i vrijednosti koje trebaju njegovati u svakodnevnom životu.

Misno slavlje svojim pjevanjem uzveličala je klapa Banderija, a nakon svete mise uslijedilo je zajedničko druženje u samostanskoj dvorani.

fra Marko Plejić

ZMIJAVCI: PROSLAVA SVIH SVETIH

Svetkovina Svih svetih posebno se slavi u Zmijavcima, župi koja im je posvećena. Središnje slavlje u subotu 1. studenog s početkom u 10:30 predvodio je fra Kristian Stipanović, župnik Gospe od Zdravlja u Splitu. Koncelebranti su bili fra Frano Laco, mjesni župnik, i fra Ivica

Omazić, župnik Runovića. Slavlje je započelo procesijom koju je animirao fra Kristian.

U svojoj propovijedi fra Kristian je govorio o blaženstvu mirotvorstva prema shvaćanju sv. Franje Asiškog. Svi su sveci bili mirotvorci, odnosno živjeli su mir i donosili ga svojim bližnji-

ma. Podsjetio je i na upute sv. Franje iz *Pjesme stvorova* i dviju opomena u kojima potiče braću, ali i sve vjernike, na život u duhu mira: kroz

opraštanje, radosno prihvaćanje životnih poteškoća, strpljivost prema bližnjima i čuvanje mira u svim prilikama.

Liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor pod vodstvom s. Jasne Kasalo, a ministranti i remeta Petar Karoglan posluživali su kod oltara.

Na kraju misnog slavlja o. župnik zahvalio je svima na pomoći i zalaganju kako bi slavlje bilo svečano i dostojanstveno. Poslije svečanog blagoslova fra Frano je izmolio održavanje za sve vjerne pokojne na groblju Svih svetih.

Trodnevnici koja je prethodila svetkovini predvodio je župnik Runovića fra Ivica Omazić.

SPLIT (DOBRI): ZAPOČELA DEVETNICA GOSPI OD ZDRAVLJA

U srijedu, 12. studenog, u crkvi Gospe od Zdravlja na Dobrom u Splitu započela je devetnica Gospi od Zdravlja. U 18:20 pred Gospinim oltarom župnik fra Kristian Stipanović predvodio je molitvu krunice i zavjetne molitve Gospi, a u 19 sati započelo je svečano euharistijsko slavlje. Misu je predvodio fra Ivan Vuletić, domagistar franjevačkih bogoslova i profesor na KBF-u u Splitu, uz koncelebraciju gvardijana fra Josipa Cvitkovića i župnika fra Kristiana.

Po ustaljenom običaju prvog dana devetnice pjevanje na misi zajednički su animirali dječji zborovi OŠ Dobri, OŠ Skalice i Župe Gospe od Zdravlja, uz dirigiranje fra Stipice Grgata i sviranje s. Zorislave Radić.

Fra Ivan je u propovijedi istaknuo da je Isus gubavcima koje je izliječio dao drugu priliku, priliku da se pokažu u boljem svjetlu, kao bolji ljudi. Iz iskustva znamo kako je teško dobiti drugu priliku, a često je tražimo, ponajprije od svojih bližnjih u obitelji. Svjesni da i nama i svima oko nas treba dati priliku da se pokažemo u boljem svjetlu i da rastemo kao osobe u krepostima, fra Ivan je predložio da od Gospe molimo da nam izmoli mudrost da znamo kad nam je potrebna druga prilika te da i svojim bližnjima uvijek damo mogućnost da se pokažu u boljem svjetlu.

Nakon mise održan je kratki koncert u kojem su dječji zborovi OŠ Dobri i OŠ Skalice izveli po dvije duhovne skladbe, a dječji zbor Župe Gospe od Zdravlja tri skladbe.

SPLIT: PRIMANJE U SLUŽBU AKOLITA

U ponedjeljak, 10. studenog 2025., u 18:30, u crkvi Presvetog Otkupitelja u Splitu, u službu akolita primljena su četvorica bogoslova druge godine: fra Dino Božinović, fra Tomislav Kiridžija, fra Frano Kutleša i fra Silvio Romac.

Misno slavlje predvodio je mnp. o. provincijal fra Siniša Balajić. Govoreći o službi akolita, provincijal je u homiliji istaknuo važnost služenja braći ljudima, služenja koje treba biti besplatno i nesebično, bez očekivanja ikakve naknade. Podsjetio je na prispodobu o sluzi

kojemu je dužnost posluživati gospodara i koji time ne čini ništa osobito. U tom smislu naveo je Isusa kao primjer. Sin Božji koji je došao na svijet služiti, a ne biti služen. Upravo nas Gospodin Isus poučava služenju u slobodi – ne kao sluge, nego kao sinovi Božji, u ljubavi, kako bismo mogli ući u zajedništvo s Ocem.

Nakon misnog slavlja u bogoslovskom bratstvu uslijedilo je druženje te prigodni domjenak.

fra Frano Kutleša

SITNO DONJE: PROSLAVA SV. NIKOLE TAVELIĆA

U Župi sv. Nikole Tavelića u Sitnom Donjem u petak, 14. studenog, svečano je proslavljena svetkovina sv. Nikole Tavelića. Misno slavlje predvodio je fra Mijo Šabić, župnik Primorskog Doca i Prgometa, u koncelebraciji sa župnikom fra Mladenom Kovačevićem i fra Tomislavom Brekalom. Misnom slavlju prethodila je svečana procesija kroz župno dvorište.

U svojoj homiliji fra Mijo je spomenuo da je sv. Nikola Tavelić, rođen u 14. stoljeću u Šibeniku, kao svećenik franjevac odlazio u Bosnu propovijedati evanđelje onima koji su se udaljili od vjere u Krista. Sve što je sv.

Nikola imao bili su evanđelje i ljubav prema Bogu. Dodao je da smo svi pozvani nositi svoj križ te da se u današnjem vremenu i u našim životnim okolnostima ne trebamo bojati javno prekrižiti i moliti. Naglasio je da križ nije samo mučeništvo, poput onoga sv. Nikole, nego i ustrajnost u poštenju te darivanje sebe za obitelj i braću. Vjernike je pozvao na postojanost u ljubavi prema Bogu kako bi, noseći svoj križ, živjeli evanđelje.

Crkveno pjevanje predvodio je župni zbor koji je skladno izvodio pjesme u čast sv. Nikole Tavelića.

SPLIT (DOBRI): PREDSTAVLJANJE KNJIGE O DR. FRA IVANU GLIBOTIĆU

U subotu, 15. studenog, u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu predstavljena je još jedna knjiga u nizu o umnicima Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Riječ je o knjizi o dr. fra Ivanu Glibotiću, autora fra Stipice Grgata i Vite Balića.

Na početku predavljanja okupljenima se obratio provincijal fra Siniša Balajić. Zahvalio je autorima i izrazio radost što su život i djelo još jednog vrijednog člana Provincije sačuvani od zaborava.

Budući da recenzent fra Marko Babić nije mogao nazočiti predavljanju, njegovu je recenziju pročitao župnik Gospe od Zdravlja, fra Kristian Stipanović. Maestro Blaženko Juračić potom je predstavio Glibotićev glazbeni opus, s posebnim naglaskom na njegove mise. Jedan od autora, dr. sc. Vito Balić, govorio je o nastanku knjige te iznio brojne zanimljivosti iz fra Ivanova života i glazbenog opusa. Na kraju je riječ zahvale svima zaslužnima za tiskanje knjige uputio fra Stipica Grgat.

Kao glazbene točke između pojedinih dijelova programa izvedene su fra Ivanove skladbe – dvije u izvedbi mješovitog župnog zbora Gospe od Zdravlja te tri u izvedbi učenika Glazbene škole „Dr. fra Ivan Glibotić“ iz Imotskog.

fra Daniel Živković

ODRŽANI JESENSKI SUSRETI TRAJNE FORMACIJE

Jesenski Susreti trajne formacije u Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja održani su 12. studenog 2025. u Samostanu sv. Franje Asiškog u Imotskom (ujutro) te u Samostanu Gospe Sinjske (poslijepodne), a po-

tom 19. studenog 2025. u Samostanu Gospe od Anđela na Visovcu (ujutro) i u Samostanu o. fra Ante Antića u Splitu na Trsteniku (poslijepodne). Svečano zavjetovana braća koja zbog različitih obveza ili udaljenosti (iz inozemstva)

nisu mogla fizički nazočiti ni jednom od susreta, sudjelovala su u poslijepodnevnom susretu 19. studenog 2025. preko platforme Zoom.

Susreti su održani u samostanskim dvoranama i kapelama/crkvama prema predviđenom rasporedu. Nakon molitve Srednjeg časa moderator trajne formacije fra Ivica Jurić predstavio je program, predavača, temu i tijek susreta. Prvi dio programa obuhvaćao je predavanje i diskusiju u dvorani, dok je drugi dio – meditativni – održan u kapeli ili crkvi.

Predavanje i prigodnu meditaciju održao je prof. dr. sc. fra Anđelko Domazet, magistar bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

Nakon predavanja na temu 1700. obljetnice Nicejskog ekumenskog koncila, odnosno predstavljanja dokumenta pod nazivom *Isus Krist, Sin Božji, Spasitelj*, kojeg je objavila Međunarodna teološka komisija u prigodi navedene obljetnice, uslijedila je plodna diskusija u kojoj su braća ko-

mentirala predavanje, iznosila svoja iskustva te postavljala pitanja predavaču. Susreti su se odvijali u bratskom ozračju radosti susreta i čežnje za novim obogaćujućim iskustvima i znanjima. U predavanju i diskusijama istaknute su mnoge teme, a odnose se na naše zajedničko poslanje odnosno odgovaraju na pitanje – kako Krista učiniti relevantnim ljudima našeg vremena.

U odgovoru na navedeno pitanje osobito je naglašena potreba da se u navješćaju uravnoteženo ističu i Kristova božanska i ljudska dimenzija. U navješćaju i svjedočenju evanđelja potrebno je paziti na dvije opasnosti: na fundamentalizam, koji kršćanski identitet potvrđuje na isključujući način, te na sekularizam, koji vjeru svodi na privatnu sferu i lišava je društvene dimenzije.

Također je istaknuto da je u evangelizaciji potrebno uravnotežiti razumski i osjećajni aspekt, čuvajući se dviju krajnosti: neognosticizma, koji prenaplašava znanje, i pelagijanizma, koji prenaplašava volju, htijenje. Boga se ne smije zatvoriti u svoje religiozno iskustvo jer ga Bog nadilazi; i drugi ljudi imaju svoja iskustva Boga koja se mijenjaju kako osoba raste. Stoga je potrebno uvažavati druge te, putem sinodalnosti, rasti u zajedništvu i u zajedničkom vršenju primljenog poslanja.

Nakon prvog dijela programa susreti su nastavljani meditacijom u kapeli ili crkvi, a zatim su zaključeni zajedničkim ručkom odnosno večerom u samostanskoj blagovaonici. Na kraju je upućena zahvalnost gvardijanima te fra Ivanu Udovičiću, tajniku Provincije, za suradnju u organizaciji susreta.

fra Ivica Jurić

SINJ: „PUTEVIMA BL. MIROSLAVA BULEŠIĆA“

Od 14. do 16. studenog stotinu hodočasnika iz Župe i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske sudjelovalo je na trodnevnom hodočašću „Putevima bl. Miroslava Bulešića“ po Istri. Putovanje je proteklo u molitvi, pjesmi i duhovnoj pripremi za susrete i iskustva koja su uslijedila tijekom tri hodočasnička dana. Voditelji autobusa bili su fra Marinko Vukman i fra Mate Šakić, koji su svojom prisutnošću, molitvom i riječima ohrabrenja dodatno pridonijeli ljepoti zajedništva.

Dolazak u Istru bio je u petak u ranim poslijepodnevima, gdje je hodočasnike dočekao vodič hodočašća vlč. Ilija Jakovljević, generalni vikar Vojne biskupije i vicepostulator u kauzi za proglašenje svetim Miroslava Bulešića.

Prvo odredište bilo je Lanišće, mjesto mučeništva bl. Miroslava Bulešića. U župnoj crkvi sv. Kancijana slavljena je sv. misa, a potom su hodočasnici obišli i samo mjesto mučeništva te kuću u kojoj je blaženik živio. Susret s

njegovim životom i žrtvom ostavio je snažan dojam na sve hodočasnike. Dan je zaključen dolaskom u Hotel Pula, zajedničkom večerom, druženjem uz praćenje nogometne utakmice te zasluženim odmorom.

Drugi dan hodočašća započeo je posjetom župnoj crkvi sv. Blaža u Vodnjanu, poznatoj po neraspadnutim „svetim tijelima“ i bogatoj zbirci relikvija. Uz nagovor i molitvu vjernici su s poštovanjem razgledali ovo iznimno duhovno i kulturno blago. Hodočašće se nastavilo prema Svetvinčentu, gdje je u župnoj crkvi Navještenja BDM hodočasnike dočekaio župnik vlč. Stjepan Breko. Svojim riječima dobrodošlice i nagovorom posebno je istaknuo koliko nam treba biti važan blaženik i mučenik koji je dao život za slavu Božju i spasenje svojih vjernika. Potom je slavljena sv. misa. U crkvi u kojoj se čuva tijelo bl. Miroslava Bulešića hodočasnici su u molitvi litanija predali svoje nakane.

U Poreču su hodočasnici razgledali Eufrazijevu baziliku, jedinstveni spomenik ranokršćanske baštine uvršten na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine 1997. godine. U Rovinju su s oduševljenjem posjetili crkvu sv. Eufemije, njezin grob i impozantni zvonik. Dan je zaključen prolaskom kroz Župu Fažana, u kojoj je vlč. Ilija djelovao 13 godina kao župnik, te povratkom u hotel na večeru i počinak.

Posljednjeg dana hodočasnici su posjetili

Svetište Gospe Trsatske, najstarije marijansko svetište u Hrvatskoj. Gvardijan i upravitelj svetišta fra Dragan Grizelj upoznao ih je s poviješću Gospina svetišta. Nakon toga je uslijedila sv. misa zahvalnica koju je predvodio sinjski gvardijan fra Marinko Vukman uz koncelebraciju fra Dragana Grizelja i đakona fra Mate Šakića. Na završetku misnog slavlja trsatski gvardijan uputio je zahvalu svim hodočasnici-ma. Sinjski gvardijan darovao je potom monografiju „Zauvijek okrunjena“ i jubilarnu srebrnu kunicu kao znak zajedništva i povezanosti dvaju marijanskih svetišta.

Bogu zahvalni za dar hodočašća, za dobro i lijepo vrijeme te sve primljene milosti na svetim mjestima Istre i Kvarnera, hodočasnici su se u večernjim satima sretno i ispunjena srca vratili u Sinj.

SINJ: PREDSTAVLJENA KNJIGA “MOJE USPOMENE NA HRVATSKU”, AUTORA GHISLAINA DUBOISA

U prepunom klaustu Svetišta Gospe Sinjske, 20. studenog 2025., predstavljena je knjiga *Moje uspomene na Hrvatsku – Jean-Michel, rođen kao Francuz, umro kao Hrvat*, autora Ghislaina Duboisa. Knjiga je posvećena djetinjem, dubokom oku, neustrašivom i hrabrom srcu francuskog dragovoljca, vukovarskog branitelja Jeana-Michela Nicoliera.

Organizatori predstavljanja bili su Župa i Svetište Gospe Sinjske i Matica hrvatska – Ogranak Sinj. Knjigu su predstavili izvanredni profesor na Sveučilištu u Zadru dr. sc. Frano Vrančić i autor – belgijski odvjetnik Ghislain Dubois.

Večer su glazbeno uveličali Klapa Prijatelji Brnaze koja je otpjevala pjesme *Tebe tražim*, *Ja sam Uskrsnuće i Život* i *Ako ne znaš šta je bilo te* Ameli Dinarina Šimić s pjesmom *Bože, čuvaj Hrvatsku*. Program je vodila Helena Budimir, prof.

Predstavljanju su nazočili gradonačelnik Sinja Miro Bulj, predsjednica Gradskog vijeća Marija Gaurina, predstavnici braniteljskih i civilnih udruga, zajednica i društava te brojni sugrađani koji su željeli odati počast hrvatskom branitelju Jeanu-Michelu, prisjećajući se tako svih poginulih, ubijenih i nestalih branitelja Vukovara, među kojima su i Sinjani.

U uvodnom dijelu izlaganja dr. sc. Frano Vrančić predstavio je biografiju Jean-Michela, njegov dolazak u Hrvatsku kao dragovoljca i ratni put u Vukovaru. Posebno je istaknuo doprinos belgijskog odvjetnika Ghislaina Duboisa koji je obitelji Nicolier pomogao u višegodišnjoj potrazi za posmrtnim ostacima Jean-Michela te svoja potresna svjedočanstva pretočio u knjigu.

Prof. Vrančić naglasio je da je autor Dubois u knjizi iznio brojne povijesne podatke o hrvatskoj borbi za samostalnost i slobodu, potom prikazao svoje humanitarno djelovanje tijekom Domovinskog rata, povezanost s Hrvatskom, upoznavanje s obitelji Nicolier te borbu za pronalazak posmrtnih ostataka i pravnu borbu da se ubojica Jeana-Michela dovede pred lice pravde. Istaknuo je i da je Ghislain Dubois uvijek suosjećao s ljudima koji se bore, pate i, unatoč mogućem gubitku slobode ili vlastitog života, javno svjedoče svoja uvjerenja. Dugi niz godina pomagao je kršćanima u Libanonu, 1992. godine organizirao humanitarne pošiljke za hrvatski i bosanskohercegovački Caritas, 1994. novčanim prilogom pomogao bolnici u središnjoj Bosni te posjećivao hrvatske branitelje na prvim crtama obrane diljem Hrvatske i pružao im pomoć. Tijekom posjeta karlovačkom Turnju prvi put čuo je priču o francuskom dragovoljcu koji se sa svojim HOS-ovcima uputio u Vukovar.

U dijelu knjige u kojem autor opisuje svoj posjet Vukovaru s Lyliane i Paulom te potragu za tijelom Jean-Michela, obitelj Nicolier uvijek je isticala patnje svih obitelji nestalih hrvatskih branitelja, čija će borba za istinu i pravo na dostojanstveni pokop njihovih najmilijih zauvijek

biti i njihova borba. Prof. Vrančić svoje izlaganje zaključio je ključnim primjerima povijesne povezanosti hrvatskog i francuskog naroda te istaknuo da žrtva bogoljubnog mladića iz Burgundije treba biti zaglavni kamen hrvatsko-francuskih odnosa.

Autor knjige Ghislain Dubois u svom emotivnom izlaganju na francuskom jeziku, uz prijevod prof. Vrančića, ispričao je kako se upoznao s Lyliane i Paulom te postao njihov odvjetnik u službi plemenite i dirljive stvari. „Ova knjiga govori o mojoj Hrvatskoj i mom odvjetničkom susretu s majkom i bratom Jean-Michela koji, poput Antigone, više od trideset godina traže njegovo tijelo kako bi ga dostojanstveno i kršćanski pokopali“, kazao je gospodin Dubois.

Ispričao je i brojne detalje o Jean-Michelovu djetinjstvu i mladenaštvu, o njegovu dolasku u Hrvatsku, pridruživanju Hrvatskim obrambenim snagama i odlasku na ratište kako bi pomogao hrvatskom narodu u borbi za slobodu. Nakon ranjavanja završio je u vukovarskoj bolnici, ali je odbio napustiti grad i ostao s Vukovarcima „u dobru i u zlu“.

Dubois je naglasio da će se nastaviti boriti za sve nestale, kao i za pronalazak ubojice Jean-Michela kako bi mu se sudilo za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. „Naša pravna bitka tek je počela, ali idemo do kraja“, zaključio je odvjetnik Dubois, a publika ga je pozdravila dugim i emotivnim pljeskom.

Predgovor knjizi napisala je Jean-Michelova majka Lyliane koja je strpljivo i hrabro 34 godine tražila svog sina. Nema veće boli od majčine kada pokapa svoje dijete, ali s vjerom u uskrsnuće i život vječni ostaje molitva i nada da će sve vukovarske majke, žene i kćer uspjeti pronaći svoje najmilije i dostojanstveno ih pokopati.

Na kraju programa u ime organizatora publici se obratio gvardijan samostana i rektor bazilike Gospe Sinjske fra Marinko Vukman. Zahvalio je svim sudionicima programa i posjetiteljima na podršci. Kao znak zahvalnosti poklonio je gospodinu Ghislainu Duboisu zlatnu kunicu za njegovo nesebično i humanitarno pomažanje hrvatskom narodu i obitelji Nicolier.

Helena Budimir

GOSPA OD ZDRAVLJA

SPLIT (DOBRI)

U petak 21. studenog, u Župi i Samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu svečano je proslavljena svetkovina Gospe od Zdravlja. Mise su slavljene svaki sat, od 6 do 11 sati, kada je svečanu misu predvodio mons. Mladen Vukšić, kotorski biskup, s kojim su u koncelecijaciji bili provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić, gvardijan fra Josip Cvitković, župnik fra Kristian Stipanović i još trojica svećenika, a kao đakon posluživao je fra Josip Brandejs.

U propovijedi je mons. Vukšić istaknuo da Crkva u svakom mjesecu slavi spomendan, blagdan ili svetkovinu u čast Majci Božjoj. Čini to zato što je Marija Majka svim vjernicima, ali i zato da vjernici uvijek pred sobom imaju Marijin primjer, jer je ona uzor vjere. Marija je potpuno podložna volji Božjoj, spremna služiti dobru svojih bližnjih i ustraje u vjeri unatoč svim poteškoćama.

Poslijepodne su mise u crkvi slavljene svaki sat od 15 do 19 sati, kada je misu za dobročinitelje predvodio provincijal fra Siniša. Misu zahvalnicu u 20:30 predvodio je don Marko Trogrlić. Pjevanje na svim misama animirali su fra Stipica Grgat i s. Zorislava Radić, uz sudjelovanje članova mješovitog župnog zbora, zbora mladih i zbora majki. Na misama su čitali i ministrirali bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Od 5:30 do 21 sat svećenici su bili na raspolaganju vjernicima za ispovijed.

BAJAGIĆ (BAKOVIĆI)

U petak, 21. studenog, proslavljen je blagdan Gospe od Zdravlja u Bajagiću, u zaseoku Bakovići. Misno slavlje, koje je započelo u 10:30, predvodio je župnik fra Neven Pavlinušić, a na kraju slavlja blagoslovljena je obnovljena crkvice. Na misnom slavlju nazočio je i gradonačelnik Sinja Miro Bulj. Nakon mise vjernici su se zadržali u zajedničkom druženju uz prigodnu zakusku.

Ova zavjetna crkvice, podignuta 1872. od klesanog kamena, ima bogato duhovno i kul-

turno značenje. Podigao ju je don Jozo Luetić, tadašnji župnik, za potrebe svakodnevnog slavljenja misa.

Obnova je obuhvatila sanaciju krovišta, uređenje unutrašnjosti i očuvanje izvornih kamenih zidova i zvonika kako bi se zadržala autentičnost crkvice.

Posebno valja naglasiti da se, prema predaji, upravo u ovoj crkvisi čuva uspomena na milostivno ozdravljenje jednog bolesnika koji je prohodao po zagovoru Gospe od Zdravlja.

VRGORAC

U sklopu Dana zdravlja i slobode, u Župi Navještenja Blažene Djevice Marije u Vrgorcu, 21. studenog 2025. godine, svečano je proslavljen blagdan Gospe od Zdravlja, u Vrgorcu čašćene pod imenom Gospa Vrgorska. Svetu misu, uz župnika fra Josipa Repešu, predvodio je fra Nediljko Šabić.

Fra Nediljko je tijekom svoje pastoralne službe u Njemačkoj nesebično pomagao župi Vrgorac, osobito kroz donacije za obnovu župne crkve i župne kuće, na čemu mu je župa trajno zahvalna.

U propovijedi je vjernicima približio lik drage Gospe riječima „Voli i moli“, istaknuvši Mariju kao Majku koja nas svojim primjerom sabire, vodi i poučava na putu vjere, povjerenja i ustrajne molitve. Tijekom svete mise svima koji su osjećali duhovnu i tjelesnu potrebu podijeljen je sakrament bolesničkog pomazanja.

Vrhunac Dana zdravlja i slobode bila je svečana proslava blagdana sv. Katarine Aleksandrijske, zaštitnice grada, održana u ponedjeljak, 25. studenog. Svečanu svetu misu predvodio je fra Jerko Kolovrat, profesor filozofije i župnik u Poljicima Kozičkim i Slivnu (Imotski), u koncelecijaciji sa župnikom fra Josipom Repešom.

Ovogodišnja proslava imala je i posebno povijesno značenje jer je obilježena 335. obljetnica oslobođenja Vrgorca od Turaka, događaja koji je, prema predaji, povezan upravo sa zago-

vorom sv. Katarine. Unatoč kiši i nevremenu, brojni su se vjernici okupili u crkvi, svjedočeći svoju ljubav i vjernost nebeskoj zaštitnici grada.

U propovijedi je fra Jerko potaknuo okupljene da u sv. Katarini prepoznaju primjer hrabrosti, vjernosti i svjedočenja vjere, osobito u trenucima životnih kušnji. Istaknuo je kako i današnji čovjek, premda suočen s drukčijim izazovima, može živjeti nadahnut njezinim primjerom. Sv. Katarinu opisao je kao ženu koja nije šutjela pred nepravdom, nego je istinu branila s dostojanstvom i ljubavlju, svjesna da je jedina prava sloboda ona koju daje Bog.

Pozvao je vjernike da, poput nje, ne posustaju pred olujama života, nego da u njima ostanu uspravni, vjerni i blizu Gospodinu. Propovijed je zaključio naglasivši kako je sv. Katarina za Vrgorac stoljećima bila znak zaštite, hrabrosti i slobode te da njezin zagovor i danas prati grad i njegove ljude.

Na kraju misnog slavlja župnik fra Josip Repeša uputio je riječi zahvale ministrantima, čitačima, pjevačkom zboru i svima koji su pridonijeli pripremi slavlja. Posebno je zahvalio anonimnom vjerniku koji je ispred ulaza u crkvu postavio cvijeće u čast sv. Kate. Na osobit je način zahvalio i predvoditelju misnog slavlja, fra Jerku Kolovratu, koji se rado i bez oklijevanja odazvao pozivu, izrazivši nadu da će ponovno pohoditi našu župu, možda i u vremenu kada će crkva moći biti ispunjena do posljednjeg mjesta.

PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. KATE U VUKŠIĆU

Svečanim euharistijskim slavljem 25. studenog 2025. proslavljen je blagdan sv. Kate, nebeske zaštitnice Vukšića. Na misi su sudjelovali vjernici iz Vukšića, Bulića, Provića i Lišana Ostrovičkih. Euharistijsko slavlje predvodio je don Darko Poljak, župnik u Skradinu, uz koncelecijaciju fra Bože Mandarića, mjesnog župnika. Liturgijsko pjevanje predvodili su Vukšićani na svom prepoznatljivom tradicijskom napjevu.

Don Darko je u nadahnutoj homiliji istaknuo sv. Katu kao primjer svetice koja može ohrabriti vjernike u životnim kušnjama. „Ona nas uči po-

vjerenju u Boga; vjeruje da nevidljiva Božja ruka vodi njezin život prema dobru i punini života. Neka nam Bog po zagovoru i primjeru sv. Kate daruje čvrstu vjeru u Isusa Krista i široko srce za svakog čovjeka”, poručio je propovjednik.

Na završetku misnog slavlja župnik fra Božo zahvalio je svim sudionicima proslave nebeske zaštitnice Vukšića – sv. Kate. Nakon mise vjernici su ispred crkve zapjevali vukšićku himnu Sveta Kate visoka zvonika, Vukšiću si i ponos i dika.

Marko Ledenko – Mane

MAKARSKA: KONCERT ŽENSKOG ZBORA

Ženski zbor crkve Blažene Djevice Marije na nebo uznesene pri franjevačkom samostanu u Makarskoj sinoć je, 4. prosinca 2025. godine, održao svečani koncert u povodu desete obljetnice postojanja. U prostoru više od šest stoljeća stare franjevačke crkve Sv. Marije brojna publika mogla je uživati u deset skladbi domaćih i stranih autora crkvene glazbe – tek malom dijelu bogatog repertoara od nekoliko stotina pjesama kojima zbor prati liturgijska slavlja tijekom cijele crkvene godine.

Današnji sastav zbora, koji broji 12 članica, osnovan je prije deset godina na poticaj gvardijana fra Ante Čove te predstavlja svojevrsni nastavak rada prethodnog zbora iz 2005. godine, čiji je začetnik bio fra Mile Čirko. Nakon kraće stanke, zbor je obnovljen i danas djeluje pod vodstvom i uz orguljašku pratnju profesorice Hane Vlaho.

Ovaj zbor, uz Božju pomoć i puno ljubavi, truda i požrtvornosti postigao je s vremenom veliki napredak i prepoznatljivost u svojoj sredini. Svoj rad s ponosom su predstavili i široj publici gostovanjima u Mostaru, Zadru, Sinju i drugim mjestima, a već nekoliko godina redovite su sudionice Susreta crkvenih zborova u crkvi sv. Pavla u Splitu.

Uz članice zbora i voditeljicu prof. Hanu Vlahu sinoćnji su koncert uzveličale i prof.

Rozarija Samodol, kao pratnja na glasoviru, te solistica prof. Biljana Augustinović.

Organizatorice su ovom prilikom posebne zahvale uputile suorganizatorima: Gradu Makarskoj koji je koncert uvrstio u službeni program obilježavanja ovogodišnjeg *Adventa* i makarskom franjevačkom samostanu na čelu s gvardijanom fra Antom Čovom.

Posebne zahvalnice uručene su posthumno dvjema pokojnim članicama zbora – Živki Jurišić i Nadi Grbavac, kao i zahvalnice najstarijoj članici 78-godišnjoj Vanji Mađor kao i fra Miljenku Odrliju i gvardijanu fra Anti Čovi na podršci radu zbora kroz protekle godine.

Marija Katavić

BAJAGIĆ: PROSLAVLJEN SV. NIKOLA, BISKUP

U nedjelju, 7. prosinca 2025., u župnoj crkvi u Bajagiću svečano je proslavljena svetkovina svetog Nikole, biskupa. Misno slavlje započelo je u 10:30, a predvodio ga je župnik fra Neven Pavlinušić. Na početku mise održana je tradicionalna procesija s kipom svetog Nikole oko crkve.

U propovijedi fra Neven se osvrnuo na izazove današnjeg vremena te naglasio: „Danas gledamo u svetog Nikolu ne kao u legendu, nego kao u svjedoka Radosne vijesti spasenja. Njegova je dobrotu bila odgovor na Božju ljubav, a njegova skromnost put kojim se Bog služi kako bi dotaknuo naša srca. Nađimo uzor u našem patronu i zaštitniku.“

Slavlje je uzveličao župni zbor pod vodstvom s. Vjere Gulić. Na završetku mise župnik je zahvalio svima koji su doprinijeli organizaciji proslave: čitačima, ministrantima, članovima župnog zbora, s. Vjeri, kao i ženama koje su pripremle kruh i kolače za samostan u Sinju.

Kao i svake godine, nakon mise sveti Nikola darivao je djecu. Gospođa Mirjana Runje zahvalila je donatorima, a sv. Nikola je zajedno s djecom prije podjele darova izmolio molitvu „Anđele čuvaru“.

Župa se za proslavu svetkovine pripremala trodnevnicom. Svakog dana pobožnost je započinjala u 16:30 litanijama u čast svetog Nikole, nakon čega je slijedila sveta misa.

SPLIT (TRSTENIK): PROSLAVA SV. NIKOLE

U petak, 5. prosinca 2025., u Franjevačkom klerikatu na Trsteniku, povodom proslave sv. Nikole susreli su se korisnici Centra za odgoj i obrazovanje Juraj Bonači, Split, njihovi roditelji i djelatnici Centra s bogoslovima Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Susret je, prema dugogodišnjem običaju, započeo svetom misom koju je predvodio fra Anđelko Domazet, a ministrirali su i čitali korisnici Centra. Nakon misnog slavlja program se nastavio u dvorani Karla Balića uz pjesmu i ples. Na posebno veselje svih okupljenih, susret

je uvećao i dolazak sv. Nikole, koji je korisnicima podijelio prigodne darove.

Bogoslovi, zajedno s Franjevačkom mladeži i ostalim gostima, svjedoče kako su upravo u ovom susretu s potrebitima oni bili ti koji su više primili nego što su darovali. Radost i ljubav koje ovi ljudi zrače ne mogu se sakriti – u toj jednostavnosti srca prepoznaje se i dijeli Božja ljubav.

Svim suradnicima i dobročiniteljima koji svojim molitvama, radom i novčanim priložima podržavaju ovakve susrete, od srca hvala.

Mir i dobro!

fra Daniel Živković

BOŽIĆNI KONCERT ANSAMBLA LADO U BAZILICI ČUDOTVORNE GOSPE SINJSKE

Na blagdan sv. Lucije, 13. prosinca, u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske održan je veličanstveni božićni koncert svjetski poznatog Ansambla LADO.

Mnogobrojnu publiku i uzvanike, među kojima je bio i gradonačelnik Sinja Miro Bulj, pozdravio je fra Marinko Vukman, gvardijan i

upravitelj Svetišta te rektor bazilike Čudotvorne Gospe Sinjske. Uputivši riječi dobrodošlice, istaknuo je kako je Sinj, uz to što je Gospin grad i grad Sinjske alke, ujedno i grad glazbe i pjesme.

Ansambl LADO već 76 godina prikuplja i izvodi tradicijske plesove i napjeve iz svih krajeva Hrvatske. Od 1990. godine, kada je pokre-

nut projekt *Crkvena godina u hrvatskom pučkom kazivanju*, Ansambl se sustavno posvećuje istraživanju i izvođenju hrvatske sakralne vokalne baštine pučke provenijencije, koja je dotad bila uvelike zanemarena i potisnuta. Prvotno je fokus bio usmjeren na božićni ciklus, a potom na korizmene i uskršne pjesme. Otad Ansambl LADO svake godine izvodi sakralne koncerte, njegujući različite tradicije crkvenoga pučkog pjevanja te surađujući s uglednim skladateljima i dirigentima koji za Ansambl priređuju i skladaju sakralna djela.

Božićni koncert u Sinju bio je podijeljen u šest tematskih cjelina. Program je započeo ciklusom *Na dobro nam Božić dojde*, u obradi etnomuzikologa Joška Čalete, koji donosi božićne pjesme i kolende zadarskog područja. Slijedio je izbor božićnih pjesama iz Slavonije, Baranje i Bačke u obradi Dražena Kurilovčana. U trećem ciklusu, pod nazivom *Evo smo van zdravo došli*, izvedeni su božićni napjevi iz Vinišća kod Trogira, također u obradi Joška Čalete.

Četvrti dio programa predstavio je kajkavsko govorno područje pjesmama iz Prekomurja, Međimurja i Gradišća, u obradama Božidara Potočnika, Tomislava Uhlika i Branka Ivanovića. Peti ciklus, *Dobra večer u barba Sibeta*, obu-

hvio je božićne napjeve s otoka Hvara u stilu klapskog pjevanja, u obradi Joška Čalete prema sačuvanim tonskim zapisima Jerka Bezića, kojemu je ovo djelo i posvećeno. Završni dio koncerta bio je posvećen hrvatskim tradicijskim božićnim pjesmama u glazbenim obradama Dražena Kurilovčana, Božidara Potočnika i Tomislava Uhlika.

Ansamblom je ravnao dirigent Jurica Petar Petrač, kojemu je po završetku programa fra Antonio Mravak, župnik Župe Gospe Sinjske, prigodno uručio monografiju *Zauvijek okrunjena* kao uspomenu na ovaj božićni vokalno-instrumentalni program. Po završetku programa, nakon gromoglasnog pljeska publike, koja je potpuno ispunila baziliku i klaustar Samostana, uslijedile su još dvije prigodne izvedbe.

Ovaj je koncert, kao najljepši božićni poklon, pridonio je ozračju topline i radosti u vremenu došašća, u kojem se vjernici pripremaju za proslavu svetkovine Božića.

Koncert Ansambla LADO održan je u organizaciji Franjevačke klasične gimnazije i strukovne škole u Sinju s pravom javnosti i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, uz potporu Grada Sinja i Turističke zajednice Grada Sinja.

Monika Vrgoč

MAKARSKA: KONCERT MUŠKOG ZBORA FRANJEVAČKE CRKVE

U prepunoj staroj franjevačkoj crkvi Blažene Djevice Marije u srijedu, 17. prosinca, svečanim koncertom obilježeno je 26 godina postojanja i neprekinutog djelovanja Muškog pjevačkog zbora ove crkve. I nije se slavila tek jedna obljetnica – slavila se vjernost pjesmi, molitvi i zajedništvu.

Na oduševljenje slušatelja zbor je izveo trinaest duhovnih skladbi koje su pobudile najdublje čežnje za onim božanskim u čovjeku. Slavili su se ljudi koji već više od četvrt stoljeća svojim glasovima oplemenjuju liturgiju, ali i kulturni život Makarske – tiho, nenametljivo i postojano.

Zbor djeluje od 1999. godine, kada je u Makarskoj prestala s radom Franjevačka visoka bogoslovija i kad su franjevački bogoslovi preselili u Split. Kako u zborniku navodi pok. fra Mile Čirko, „trebalo se je pobrinuti da se

u samostanskoj crkvi i dalje pjeva hvalu i slavu Bogu Svemogućemu“. Upravo je on tada okupio makarske pjevače, mahom članove tadašnjih makarskih klapa, te franjevce koji su ostali u samostanu.

Osim redovitog sudjelovanja u liturgiji franjevačke crkve, Muški pjevački zbor održao je brojne koncerte po župama Splitsko-makarske nadbiskupije. Vrijedi izdvojiti turneju po Italiji, tijekom koje je zbor pjevao u benediktinskom samostanu Monte Casino, u svetištu Loreto te Zavodu svetog Jeronima u Rimu. Uza sve predivne uspomene sa spomenutog putovanja, zasigurno najvrjednija jest ona na trenutak kada su zapjevali na audijenciji kod svetog oca Ivana Pavla II.

Kroz svih 26 godina Muški pjevački zbor franjevačke crkve Blažene Djevice Marije u

Makarskoj ostao je vjeran svojoj temeljnoj svrsi – služenju liturgiji i uzdizanju duha zajednice. U zboru su se izmjenjivale generacije, ali ono što je ostalo isto jest ljubav prema pjesmi i svijest o odgovornosti prema onome što ona predstavlja.

Zbor su od njegovog začetka vodili fra Mile Čirko, Umberto Kostanić, Tanja Topić, Hana Vlaho i Nikolina Radojković. Posljednjih pet

godina kormilo zborskog broda drži Mario Klarić – iz čiste ljubavi i želje da zbor traje, da pjesma traje.

Neka ova obljetnica bude zahvala za prošlo, snaga za sadašnje i blagoslov za vrijeme koje dolazi.

Ružana Kovač

BOGOSLOVI U OTOKU

U nedjelju, 14. prosinca 2025., naši bogoslovi sa svojim magistrom fra Anđelkom posjetili su župu Otok.

Kao i pri svakom susretu sa župnim zajednicama, magistar bogoslova uputio je homiliju, a jedan od bogoslova posvjedočio je o svome redovničkom pozivu i putu kojim ga je Gospodin vodio. Ovaj put svoje svjedočanstvo podijelio je fra Mario Pavić.

Fra Anđelko je u poticajnoj homiliji govorio o radosti koja nije tek isprazno veselje, nego duboko zadovoljstvo u dubini ljudske duše. Istaknuo je da je takva radost plod nesebičnog darivanja, i onda kada nam je teško i kada nam se ne da, pozvavši pritom na jednostavne, ali važne korake: darovati osmijeh i lijepu riječ, odmaknuti se od negativnosti te smanjiti utjecaj društvenih mreža koje nas često vode u uspoređivanje i nezadovoljstvo.

Podijelio je svoje iskustvo hoda s Bogom – od studija u Tuzli i radnog iskustva u Mainzu u Njemačkoj do odluke da se, u trideset i sedmoj godini života, 2021. godine, odvaži na put redovništva i svećeništva.

Nakon svete mise uslijedilo je bratsko druženje u župnoj kući sa župnikom fra Nikicom i župnim kapelanom fra Jurom. Ručku su se pridružili i domagistar bogoslova fra Ivan Vuletić, zatim župnik Graba i Velića fra Bože Gulić te župnik Gale-Gljeva fra Luka Delić.

Fra Anđelko, fra Mario i ostali bogoslovi preporučuju se u vaše molitve te potiču na molitvu za nova redovnička i svećenička zvanja, da nam Gospodin pošalje muškarce i žene koji će težiti svetosti i tako donositi Krista ovome svijetu.

fra Daniel Živković

U VUKŠIĆU ODRŽAN 10. BOŽIĆNI KONCERT „VUKŠIĆU NA DAR,,

U organizaciji učiteljica Područne škole Petra Zoranića iz Vukšića i Ženskog pjevačkog crkvenog zbora iz Vukšića, na blagdan

svetog Stjepana održan je 10. božićni koncert „Vukšiću na dar“. U punoj crkvi brojni mještani i gosti uživali su u veličanstvenom koncertu

djece, koja su pjesmom i scenskim izričajem predstavom odaslala lijepu poruku o radosti donijela i dočarala radost Božića te dramskom božićnih blagdana.

BOŽIĆ U ZAGREBAČKOJ ŽUPI MAJKE BOŽJE LURDSKE

Ono što je *Božić u Ciboni* za Zagreb i Hrvatsku, to je božićni koncert Dječjeg zbora „Sunce“ za zagrebačku Župu Majke Božje Lurdske. Osim što se tradicionalno održava na isti dan, 26. prosinca, svojom raskoši i bogatstvom izvedbe uvijek iznova zadivljuje brojnu publiku. Iz iskustva znam da neka djeca zanemare nastup u Ciboni sa svojim drugim zborovima kako bi mogla nastupiti na ovome tradicionalnom koncertu u vlastitoj župi.

Teško je točno reći koliko se dugo ova lijepa tradicija njeguje, ali svakako dovoljno dugo da, kako je u pozdravnoj riječi istaknuo župnik fra Ante Bešlić, na njemu nastupaju i djeca onih koji su nekad i sami sudjelovali na ovoj veličanstvenoj manifestaciji. Iz godine u godinu zadivljuju svojim predanim radom i vrhunskom umjetničkom izvedbom. Unatoč tome što djeca odrastaju i napuštaju zbor, u njega redovito dolaze nove, talentirane nade, ponekad već od vrtićke dobi. Posebna je radost promatrati tako malenu djecu kako skladno i zdušno, svojim umilnim glasovima, veličaju Gospodina slaveći njegovo rođenje.

Zbor je i ove godine bio iznimno usklađen, izvrsno uvježban, a izvedbe skladbi muzikalne, snažne i dojmljive. Osobito je lijepo djelovala kombinacija solista i zbora kao sigurne pratnje, uz divnu glazbenu podlogu violinistica Jelene Očasić i Estere Čelan te korepetitorice Maje Jazvinščak Jembrek. U nekoliko četveroglasnih skladbi zboru su se priključila i tri odrasla člana – očevi i braća zbarske djece – što je dodatno naglasilo zajedništvo i dalo posebnu čar ovom trenutku ljubavi i otvorenosti za druge.

Kao i svake godine, najznačajniju ulogu u organizaciji ovog koncerta imala je voditeljica Dječjeg zbora „Sunce“ s. Željka Čeko. Ona je odabrala repertoar, uvježbala djecu, pozvala pridružene članove te, unatoč užurbanim i zahtjevnim vremenima u kojima živimo, uspjela sve povezati i potaknuti da svoje vrijeme i trud ulože u izgradnju ovoga veličanstvenog događaja koji ostavlja trag još danima nakon što završi. Stoga je i zaslužila snažan i dugotrajan pljesak koji je odjekivao crkvom u koju se, činilo se, spustila neka posebna milost. Upravo kako su to i stihovi recitacije kazali: *Noćas je Božja skrivena sila po sjajnom nebeskom svodu prosula mnoštvo dragulja...* Neka se ti dragulji koje nose naši najmlađi gomilaju iz godine u godinu kako bismo još dugo mogli uživati u glazbenoj ljepoti koju nam samo oni znaju prirediti.

Nakon zajednički otpjevanje pjesme „Narodi nam se“ izvođači i posjetitelji divno su ugošćeni u župnoj dvorani gdje se nastavilo druženje u blagdanskom duhu.

Nikolina Baletić

PRIMOPREDAJA SLUŽBE U HKŽ MÜNCHEN

U nedjelju, 14. rujna 2025., na svetkovinu Uzvišenja svetog Križa, u crkvi svetog Mihaela u Münchenu, nakon šest godina pastoralnog djelovanja i vođenja Hrvatske katoličke župe, fra Petar Klapež oprostio se od vjernika. Uz njega se oprostio i fra Josip Jurić Šolto, dosadašnji župni vikar, koji preuzima službu voditelja Hrvatske katoličke župe Rosenheim. Zajednici su pritom predstavljeni novi voditelj fra Frane Čugura te župni vikar fra Oliver Marčinković.

Uz svećenike koji već djeluju među hrvatskim vjernicima u Münchenu, misnom slavlju su prisustvovali i nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu preč. dr. Tomislav Markić, referent za pastoral zajednica drugih materinskih jezika pri nadbiskupiji München–Freising mons. dr. Alexander Hoffmann, izaslanik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja dr. fra Ante Akrap, rektor crkve sv. Mihaela otac Martin Stark te župnik Pasinga vlč. Alois Emslander.

Na početku misnog slavlja fra Petar Klapež srdačno je pozdravio okupljene vjernike, predstavnike crkvenih i društvenih institucija te članove župne zajednice. U svoje ime, kao i u ime subraće svećenika, redovnica i pastoralnih suradnika, zahvalio je Bogu na daru zajedništva i na svim milostima koje su ih pratile tijekom šestogodišnjeg služenja u Hrvatskoj katoličkoj župi München. Posebno je naglasio da se od zajednice oprašta i župni vikar fra Josip Jurić Šolto, dok je novom voditelju fra Frani Čuguri i mladomisniku fra Oliveru Marčinkoviću poželio dobrodošlicu te istaknuo da će oni nastaviti voditi ovu najveću hrvatsku katoličku župnu zajednicu izvan Domovine.

Fra Petar je zahvalio i nadbiskupiji München–Freising koja gotovo osam desetljeća pruža podršku hrvatskim vjernicima te omogućuje djelovanje franjevaca Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Münchenu.

U propovijedi je fra Petar podsjetio da križ nije kazna, nego put spasenja. „Kad ne znamo što bismo u životu, kad ne razumijemo svoj križ, ne treba ništa drugo nego pogledati na Isusov križ. Bog zna tvoju patnju“, poručio je. Naglasio je da otajstvo križa mogu razumjeti samo oni koji su primili dar vjere i njeguju ga kroz sakramente, podsjetivši na Kristove riječi da je podignut na križ „da svaki koji vjeruje u njemu ima život vječni“.

Nakon svečanog misnog slavlja, koje je svojim pjevanjem animirao mješoviti zbor HKŽ München pod ravnanjem voditeljice klape Croatia Teodore Festini, uz pratnju orkestra i orgulja na kojima je svirala s. Nikolina Bilić, uslijedili su zahvalni govori. Na svetoj misi sudjelovali su i predstavnici civilnih vlasti: veleposlanik Republike Hrvatske u Njemačkoj Gordan Bakota, generalni konzul Republike Hrvatske u Münchenu Vladimir Duvnjak te generalni konzul Bosne i Hercegovine u Münchenu Dragan Bagarić.

U svojem obraćanju istaknuo je njihov trud i spremnost na suradnju, obilježenu ljubaznošću i traženjem rješenja u svakodnevnom pastoralnom djelovanju. Fra Oliveru Marčinkoviću i fra Frani Čuguri poželio je da svakog dana osjećaju snagu i Božji blagoslov na putu služenja zajednici, osobito u ovim izazovnim vremenima te da im Bog podari sve potrebno za

njihovu službu – obilje prijatelja, podrške i dobrih ljudi koji će ih pratiti i ohrabrivati.

Nacionalni ravnatelj preč. dr. Tomislav Markić zahvalio je dosadašnjem voditelju Hrvatske katoličke župe München fra Petru, zaželjevši mu puno sreće, Božjeg blagoslova i uspjeha na novoj službi delegata Dušobrižništva za Hrvate u Njemačkoj. Fra Josipu je poželio uspjeh u službi voditelja HKŽ Rosenheim. Predstavio je i novo župno vodstvo u Münchenu – voditelja fra Franu Čuguru i župnog vikara fra Olivera Marčinkovića – te pozvao vjernike da ih prate svojim molitvama i podrškom. Ujedno je potaknuo zajednicu da moli za nova svećenička zvanja, kojih posljednjih godina, kako je istaknuo, ima i u hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama u Njemačkoj.

U ime provincije dr. fra Ante Akrap obratio se svećenicima i vjernicima dirljivim riječima: „Zahvaljujem dosadašnjem župniku. Ne trebaju velike riječi – govore njegova molitva, svakodnevno zalaganje i predanost narodu s kojim je dijelio život. Njegov je trag utkan u srca ovih ljudi, u njihovu vjeru, nadu i ljubav. Njegove su ruke ostavile otisak – ne u pijesku koji odnosi vjetar, nego u stijeni vjere na kojoj ova zajednica stoji.“

Novom župniku poručio je: „Dragi fra Frano, pred tobom je more koje nije uvijek mirno. No tvoje jedro neka bude molitva, a kompas – evanđelje. Ova zajednica ne traži savršenstvo, nego prisutnost. Ne očekuje čuda, nego vjernost. Iznad svega, želi pastira koji zna slušati, koji zna biti s narodom – osobito onda kad je najtješ i najteže. Budi hrabar i blag. Budi jednostavan. Ljudi ovdje traže iskrenost i blizinu, a ne spektakl. Traže sigurnost. Ne boj se umoriti, jer umor pastira znak je ljubavi prema stadu.“

Na kraju je uputio riječi i vjernicima: „Dragi vjernici, vi ste razlog zbog kojeg Crkva živi. Vi ste veliki hrvatski otok u moru svijeta. Ne bojte se tražiti, pitati, biti blizu svojim pastirima, ali i jedni drugima. Pastir bez stada samo je čovjek, a stado bez pastira je izgubljeno.“

Svoj prvi govor pred zajednicom, u ulozi novog voditelja, održao je fra Frano Čugura. „Velika je čast biti župnikom ovako velike, raspjevane i dobro organizirane zajednice. Velika je čast

biti jedan u nizu svećenika, franjevac, koji već osamdeset godina djeluju u ovoj našoj Hrvatskoj katoličkoj zajednici. Velika je čast i radost djelovati sa sadašnjim timom: fra Jozom, fra Franom, fra Slavenom, fra Oliverom te s našim vrijednim časnim sestrama – sestrom Nikolinom i sestrom Viktorom. Velika je čast biti župnikom zajednice koja ima tako aktivno župno vijeće.

Ali, previše govorim o časti. Jer ovo nije samo čast, ovo je i velika obveza. Veliki izazov za jednog župnika, za voditelja ove Hrvatske katoličke zajednice. Isus šalje i mene i vas da budemo apostoli u ovom svijetu, da širimo Njegovu radosnu vijest. Da to činimo s radošću. Da širimo evanđelje s ljubavlju – ne nasilno, ne fundamentalistički, ne kao oni koji misle da im je sve dano, nego s dobrotom, poniznošću i ljubavlju. Eto, u tome ja vidim svoje mjesto kao vaš svećenik koji vam želi služiti s ljubavlju, dobrotom i potpunim predanjem“, poručio je fra Frano.

Naposljetku je oproštajni govor održao župnik u odlasku fra Petar Klapež koji se osvrnuo na mnoge velike stvari koje su svećenici zajedno s vjernicima ostvarili tijekom proteklih šest godina. „Hvala vam što ste uvijek bili s nama svećenicima kada je to bilo potrebno; hvala vam za vašu molitvu, susretljivost, svaku toplu riječ, a ponajprije za zajedništvo koje smo svi zajedno stvarali i njegovali, kao i za svaku duhovnu pomoć kojom doprinosite da naša župa već gotovo osamdeset godina živi.“

Istaknuo je da je „upravo zajedništvo ono bogatstvo svakoga Kristovog stada. Isus nas i danas, na svetkovinu Njegova svetog Križa, poziva da budemo ustrajni sve do križa poput Njega, koji ga je za nas nosio da bi nas spasio i otkupio upravo po svom križu. Zato, ne bojte se! Vi ste bogatstvo, vi ste blago, a ‘gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti’. A vaše srce je pravo blago naše zajednice, naše Crkve, našega hrvatskog naroda i naše župe. Budite i dalje jaki, postojani i odvažni u molitvi, zajedništvu i svakom radu“, poručio je fra Petar koji sada preuzima novu službu delegata Dušobrižništva za Hrvate u Njemačkoj.

FRANKFURT: DUHOVNA OBNOVA S FRA JOSIPOM VLAŠIĆEM – SVETI FRANJO UČITELJ ŽIVOTA

U Hrvatskoj katoličkoj župi Frankfurt na Majni od 26. do 28. rujna 2025. održana je duhovna obnova kao priprava za predstojeći blagdan serafskog oca sv. Franje Asiškog. Obnovu je vodio fra Josip Vlašić, nacionalni duhovni asistent OFS-a Bosne i Hercegovine.

Trodnevna duhovna obnova započela je u petak, a nosila je naslov: „Sveti Franjo – učitelj života“. Posebno je bila namijenjena članovima Trećega franjevačkog reda i Franjevačke mladeži, kao priprava za blagdan sveca čiji je život bio istinsko i radikalno nasljedovanje Krista.

Velik broj vjernika okupio se u crkvi sv. Ante u petak i subotu kako bi, u slušanju Božje riječi, slavljenju euharistije i završnom klanjanju, primio duhovne poticaje koje je fra Josip, nadahnut Franjinim životom, uputio okupljenima. Njegove su riječi približile evanđelje srcima prisutnih kako bi ih, po primjeru sv. Franje, još snažnije oduševilo i naučilo živjeti za Krista. Posebno je preporučio svakodnevno čitanje

Svetoga pisma i odabir „svoje riječi“ kako bi Riječ postala živa u našem životu, našim srcima: da bude snaga u patnji, a zahvalnost u radosti. Kada se potpuno nastani u srcu, tada – naglasio je – i naš život postaje evanđelje: život koji donosi ljubav, praštanje, nadu i istinu.

Duhovnu obnovu glazbeno su pratili Zbor mladih *Pax* i župni zbor *Mato Lešćan*, osobito dojmljivom izvedbom *Pjesme stvorova (Pjesme bratu Suncu)* koju je sv. Franjo ispjevao prije osam stoljeća.

Vrhunac obnove bile su svete mise u nedjelju – u crkvi sv. Alberta i svečana misa u katedrali – koje je predvodio fra Josip Vlašić u koncelebraciji sa župnikom fra Petrom Komljenovićem. Tom prigodom blagoslovljena je i svečana zastava OFS-a.

Tijekom obnove mjesno bratstvo posjetile su i nacionalna ministrica OFS-a Hrvatska, Marta Radoš, te nacionalna tajnica Antonija Kušanić, koje su iz Domovine stigle u bratski pohod.

KÖLN: INTERNACIONALNO MISNO SLAVLJE

U subotu, 27. rujna ove godine, s početkom u 18:30, u kölnskoj prvostolnici svečano je proslavljeno tradicionalno Internacionalno misno slavlje, kojim je predsjedao pomoćni biskup kölnske nadbiskupije mons. dr. Dominikus Schwaderlapp.

U koncelebraciji je sudjelovalo četrdesetak svećenika, voditelja stranih zajednica iz prostrane Nadbiskupije Köln, u kojoj živi i djeluje više desetaka tisuća Hrvata. Na početku misnog slavlja predsjedatelj mons. Schwaderlapp pozdravio je sve prisutne vjernike na njihovim materinskim jezicima, što je bilo popraćeno gromoglasnim pljeskom.

U prigodnoj homiliji biskup je više puta naglasio da je Crkva jedna obitelj te da je različitost jezika, kultura i tradicija čini bogatijom i izvornijom u ispovijedanju vjere u Isusa Krista. Osvrnuvši se na evanđeoski ulomak iz Cezareje Filipove i Petrovu ispovijest vjere u Isusa Mesiju,

istaknuo je da se upravo na toj vjeri temelji Isusovo predanje papinske službe – nekoć i danas. Činjenicu da je povijesna cesta spajala Cezareju Filipovu s Rimom, središtem kršćanstva, povezao je s vjerom u Krista koju je ispovjedio Petar, kao i s predstojećim hodočašćem Nadbiskupije Köln u Rim koncem listopada. Na kraju homilije

mons. Schwaderlapp izdvojio je tri temeljna stava koja bi trebala pratiti vjernike na tom hodočašću u Jubilarnoj godini 2025.: radikalna odluka, aktivno očekivanje i neprestani hod u vjeri.

Tijekom misnog slavlja pjevanje je animiralo više različitih zborova uz pratnju službenog orguljaša. Zbor iz HKM Köln, pod vodstvom s. Renate Rapi, otpjevao je psalam „Gledajte u Gospodina“ (solistica Andrea Bušić) te dvije pričesne pjesme: „Ko košuta“ F. Schuberta i „Vjerujem u tebe“ M. Frisina (solistica Marjana Nedić Haubrich). U prinosu darova sudjelovale su, između ostalih, i predstavnice hrvatskih zajednica odjevene u narodne nošnje, koje su prinijele tradicionalne hrvatske proizvode i prigodne darove. Predstavljanje svake zajednice koja je sudjelovala u prinosu

darova pratio je gosp. Ingbert Mühe, nadbiskupijski referent za strance.

Na misnom slavlju sudjelovalo je i petnaestak ministranata iz HKM Köln. Barjake u procesiji nosili su muškarci iz hrvatskih katoličkih misija, praćeni djevojkama i ženama iz hrvatskih katoličkih misija Köln, Wuppertal i Düsseldorf, odjevenima u prelijepe hrvatske narodne nošnje. Prije misnog slavlja bila je mogućnost za svetu ispovijed na više jezika, a neposredno uoči početka molila se krunica na različitim jezicima. Nakon liturgijskog slavlja uslijedilo je zajedničko druženje uz zakusku i zabavni program u prostorijama obližnje talijanske misije. U zabavnom dijelu nastupila je folklorna skupina iz HKM Wuppertal.

Ivan Režić

PREDAVANJE DR. TOMISLAVA ĐURASOVIĆA U HKŽ MÜNCHEN

U utorak, 30. rujna 2025., u sklopu susreta Akademskog kruga Hrvatske katoličke župe München, održano je predavanje dr. Tomislava Đurasovića pod naslovom „1100 godina Hrvatskog Kraljevstva, splitskih crkvenih sabora i Zahumlja – kamena temeljca hrvatskog identiteta“.

Predavač je prisutne proveo kroz bogatu hrvatsku povijest, naglasivši da mu je jedina želja ojačati kulturni identitet svakog pojedinca. Predavanje je bilo sadržajno, zanimljivo i sveobuhvatno.

Malo je naroda koji dobro poznaju vlastite početke i značenje svog imena. Ni mi Hrvati ne znamo točno što znači niti kako je nastalo ime *Hrvat*. Prvi se put ono pojavljuje već u 2. i 3. stoljeću u području Azova, na ušću Dona, u dvama grčkim natpisima kao osobno ime *Horoathos* i *Horuathos*, za koje se drži da je iranskog podrijetla.

Do 11. stoljeća hrvatsko su ime nosila još dva slavenska plemena: Hrvati u Poljskoj, u tzv. Velikoj ili Bijeloj Hrvatskoj uz gornju Vislu sa središtem u Krakovu, te Hrvati u sjeveroistočnoj Češkoj. Tragovi hrvatskog imena pokazuju da su se manje hrvatske skupine stopile s drugim slavenskim i neslavenskim narodima na prostranom području srednje Europe.

Znanstvenici su kroz stoljeća nudili različita tumačenja o nastanku i značenju imena *Hrvat*, no do danas nisu došli do konačnog odgovora. Jedino u čemu se slažu jest da ono nije slavenskog podrijetla. Predavač se pritom osvrnuo i na četrnaest kamenih ploča perzijskog kralja Darija, od kojih jedna spominje ime *Hrvat*.

Govorio je i o pokrštenju Hrvata, o mučenicima Salone te o caru Dioklecijanu, koji je, nanijevši mnogo zla, ostao upamćen po svojoj izreci *divide et impera* – „podijeli pa vladaj“.

Dr. Đurasović je spomenuo dvojicu povjesničara koji zastupaju tezu da Hrvati potječu iz Irana – Stjepana Sakača i Josipa Mikoczyja Blumenthala.

Stjepan Sakač, povjesničar poznat po svojim radovima o hrvatskoj povijesti, osobito je istraživao međunarodni mirovni ugovor koji spominje bizantski car Konstantin Porfirogenet u djelu *De administrando imperio*. Prema tom izvoru, nakon pokrštenja Hrvati su sklopili vlastoručni ugovor te se čvrstom i nepokolebljivom vjerom zakleli Petrovoj stolici da nikada neće provaljivati u tuđe zemlje niti ondje ratovati, nego će radije živjeti u miru sa svima koji to budu htjeli. Zauzvrat su od neimenovanog pape primili „molitvu“ – obećanje da će ih Bog Hrvata štititi i pomagati kadgod drugi narodi provale u hrvat-

sku zemlju i ratom ih uznemire, te da će ih Petar, Kristov učenik, obdariti pobjedom. Sakač je u svojim raspravama nastojao dokazati vjerodostojnost toga ugovora te je smatrao da se neimеноvani papa odnosi na svetog Agatona.

Papa Agaton poslao je 680. godine poslanicu bizantskom caru Konstantinu IV., nastalu na rimskom crkvenom saboru. U njoj se navodi: *Između barbarskih naroda, kako Langobarda tako i Slavena, također u sredini Franaka i Gala, nalaze se mnogi od mojih slugu (tj. biskupa), koji se s obzirom na apostolsku vjeru ne prestaju revno mučiti....* Sakač je zaključio da spomenuti Slaveni biti mogu jedino Hrvati, jer su ostali slavenski narodi pokrštavani tek potkraj 8. i početkom 9. stoljeća. Agatonova poslanica tako potvrđuje da su Hrvati već 680. godine imali biskupe koji su ih duhovno opsluživali. Poslanicu su potpisali nazočni biskupi, među kojima i jedan iz Istre, no ne i iz ostalih hrvatskih krajeva. Sakačevu tvrdnju prihvatili su i hrvatski povjesničari Dominik Mandić i Marković.

Dr. Đurasović se pozvao i na izvore prema kojima je pokrštavanje Hrvata započelo između 640. i 642. godine. Spomenuo je i Tomu Arhiđakona, koji navodi da je većina pučanstva tada već bila pokrštena. Predavač je potom govorio o odnosu Crkve i hrvatskih vladara, istaknuvši Trpimira, Domagoja, Branimira, Tomislava i druge, a osobito kralja Zvonimira.

Branimir je hrvatsku nezavisnost učvrstio oslanjajući se na papu, koji ga je priznao za kneza i uputio mu svoj blagoslov. U vrijeme kralja Tomislava, 925. godine, prvi su put sjedinjeni sjeverni i južni krajevi, od Drave do mora, u jedinstvenu hrvatsku državu. Tomislav je tada

okrunjen i priznat za kralja, a papinsko priznanje potvrdilo je status Hrvatske kao kraljevine.

Na sličan se način i kralj Zvonimir oslonio na Crkvu: zavladao je dalmatinskim gradovima, a papa ga je priznao za kralja Hrvatske i Dalmacije. Tada su te zemlje prvi put tvorile jedinstvenu državu.

Govoreći o crkvenim saborima u Splitu 925. i 928., dr. Đurasović je ustvrdio da je tada zaključeno kako se vrhovna crkvena vlast na čitavome hrvatskom području – od mora do Drave i od Raše do Kotora – priznaje splitskom nadbiskupu. Ninska biskupija je ukinuta, a biskupu Grguru dodijeljena skradinska. Sabori su također zabranili ređenje svećenika koji bi u bogoslužju koristili staroslavenski jezik. Međutim, budući da je bilo vrlo malo svećenika koji su znali latinski, zapadno bogoslužje na crkvenoslavenskom jeziku hrvatskog obilježja ipak se sačuvalo. S njim se očuvalo i hrvatsko narodno pismo – glagoljica – te su oboje postali trajni dio naše kulturne baštine.

Veći dio svog predavanja dr. Đurasović posvetio je Zahumlju, odnosno Hercegovini. Posebno se osvrnuo na općinu Ravno kao „štit hrvatskog juga“. Govorio je o stradanjima stanovništva, hercegovačkom ustanku, prelascima dijela pučanstva na pravoslavlje i islam, o bjegovima te teškim stradanjima Hrvata u donjoj Hercegovini.

Na samom kraju okupljenima se predstavio novi župnik Hrvatske katoličke župe München fra Frano Čugura, koji je zahvalio dr. Tomislavu Đurasoviću. Zahvalnu riječ uputio je i g. Ante Moro, predsjednik Akademskog kruga.

fra Jozo Župić

STUTT GART: OBRED PREMINUĆA SV. FRANJE ASIŠKOGA I PRIMANJE KANDIDATA U FRANJEVAČKI SVJETOVNI RED

U petak, 3. listopada, vjernici iz Hrvatskih katoličkih zajednica s područja Stuttgarta, zajedno s vjernicima susjednih hrvatskih zajednica, okupili su se u konkatedrali sv. Eberharda u Stuttgartu kako bi zajednički proslavili Spomen preminuća svetog Franje Asiškog.

Svečanu svetom misu u 18:30 predslavio je fra Ante Ivan Rozić, duhovni asistent mje-

snog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda (FSR) Stuttgart. Tijekom misnog slavlja upričien je i obred primanja 26 novih kandidata u Franjevački svjetovni red, čime je mjesno bratstvo obogaćeno novim članovima koji žele nasljedovati Krista po uzoru na svetog Franju – u duhu malenosti, jednostavnosti i evanđeoske radosti.

Nakon svete mise uslijedio je Obred premijuća svetog oca Franje, koji svake godine vjernike podsjeća na njegovu blaženu smrt i duboko predanje Bogu. Obredom je predsjedao fra Oliver Marčinković.

Ovaj molitveni susret bio je snažan znak zajedništva, vjere i ljubavi prema franjevačkoj karizmi, koja i danas, stoljećima nakon Franjine smrti, snažno odjekuje među vjernicima.

HODOČAŠĆE KRIZMANIKA HKŽ MÜNCHEN U HRVATSKU

Krizmanici iz HKŽ München svake godine, zajedno sa svojim vjeroučiteljima, odabiru hodočasničko odredište koje će im ostati u trajnom sjećanju. Nakon više putovanja u Italiju, Rim i Asiz, ove su godine izabrali Hrvatsku. Na put su krenuli 3. listopada 2025. u ranim jutarnjim satima, predvođeni gosp. Franjom Barišićem, gđom. Ivanom Perošević i vjeroučiteljem fra Slavenom Čekom. Putovalo je 55 krizmanika, a odredišta su bila Zagreb, Krašić i Marija Bistrica.

U Zagrebu ih je ispred katedrale dočeka mons. Zlatko Koren, kanonik Prvostolnog kaptola, koji im je približio povijest katedrale, povezujući je s blaženim Alojzijem Stepincem i svetištem u Mariji Bistrici. Upoznao ih je i s poviješću grada, nadbiskupije te životom blaženika.

Krizmanici su potom sudjelovali na svetoj misi u bogoslužnom prostoru bl. Stepinca te se pomolili za svoj duhovni rast, povratak u Domovinu i Božji blagoslov. Nakon toga uputili su se Majci Božjoj od Kamenitih vrata, gdje su izrekli svoje osobne molitve. Program je zaključen šetnjom po Markovu trgu, a počinak su pronašli u hotelu „Kaj“ u Mariji Bistrici.

U subotu, 4. listopada, mladi hodočasnici posjetili su Krašić, rodno mjesto bl. Alojzija Stepinca. Ondje su pristupili sakramentu pomirenja, budući da je bila prva subota u mjesecu. Svetu misu slavio je biskup Josip Mrzljak, u zajedništvu s biskupom Jurjem Jezerincem i župnikom vlč. Ivanom Vučkom, uz prisutnost više svećenika i brojnih hodočasnika. Nakon mise krizmanici su obišli Spomen-dom bl. Stepinca.

Nakon ručka posjetili su Veliko Trgovišće, rodno mjesto prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, gdje su razgledali njegovu rodnu kuću i Spomen-školu. Po povratku u Mariju Bistricu, s fra Slavenom su izmolili pobožnost Križnog puta.

U nedjelju, 5. listopada, pridružili su se nacionalnom hodočašću Hrvatske vojske u Mariji Bistrici. Vrijeme je bilo kišno. Mladi su se sklonili u okrilje crkve, pod zaštitu Gospina lika, dok su vojnici, policajci i redari podnosili kišne kapi, svjedočeći ustrajnost u službi i vjerničkom svjedočenju.

Svetu misu predvodio je mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij, a u propovijedi je govorio o vjeri i nevjeri na temelju evanđeoskog odlomka u kojem apo-

stoli mole Gospodina da im umnoži vjeru. Unatoč kiši, mladi su se družili uz vojnički grah poslužen pod šatorima, a potom se puni dojмова vratili u München, gdje su ih dočekali njihovi roditelji.

Hodočašće je ostavilo snažan trag na krizmanicima, a fra Slaven Čeko, njihov vjeroučitelj, izrazio je

želju da svake godine vodi nove generacije mladih do bl. Alojzija Stepinca i u Svetište Majke Božje Bistričke.

Hrvatski katolici u Münchenu imaju i kapelu bl. Alojzija Stepinca, u kojoj se radnim danom i nedjeljom slave svete mise.

fra Jozo Župić

PROSLAVA SVETKOVINE SV. FRANJE ASIŠKOG U HKŽ FRANKFURT NA MAJNI

U Hrvatskoj katoličkoj župi Frankfurt na Majni svečano je proslavljena svetkovina sv. Franje Asiškog.

Proslava je započela u petak, 3. listopada 2025., svetom misom i Obredom preminuća sv. Franje. Središnje euharistijsko slavlje održano je u subotu u 18 sati u crkvi sv. Ante, kada je svečano obilježena svetkovina serafskog oca sv. Franje

Asiškog. Velik broj vjernika, zajedno s gostima – framašima iz Münchena – sudjelovao je u liturgiji, zahvaljujući dragom Bogu na primjeru sv. Franje, sveca koji i danas, osam stoljeća nakon svog života, nadahnjuje kršćane širom svijeta. Euharistijska slavlja predvodio je župnik fra Petar Komljenović, uz koncelebraciju kape-lana fra Ante Bilokapića i fra Darija Sinkovića.

U propovijedi fra Petar je istaknuo da sv. Franjo stoljećima nadahnjuje mladiće i djevojke da krenu putem duhovnog poziva – kao franjevci, klarise, časne sestre franjevke ili pak vjernici laici u Franjevačkom svjetovnom redu (OFS) ili članovi Franjevačke mladeži (Frame). Posebno je naglasio važnost odrastanja u Frami, gdje mladi oblikuju svoj život po uzoru na sv. Franju, kako bi svijetlili za Krista, umjesto da traže prolazna materijalna zadovoljstva ovog svijeta. Skladnim pjevanjem liturgiju je uveličala glazbena skupina Pax, koju vodi Stjepan Nikolić, područni ministar OFS-a za Srednju Njemačku.

Završnog dana proslave, u nedjelju 5. listopada 2025., u 12 sati u katedrali je slavljen svečana euharistija. Misno slavlje, koje je započelo svečanim ulaskom framaša i trećoreda-

ca koji su primali ili obnavljali svoja obećanja, predslavio je fra Petar Komljenović, u koncelebraciji s fra Antom Bilokapićem i fra Petrom Klapežom, novoimenovanim delegatom za hrvatsku pastvu u Njemačkoj.

U nadahnutoj propovijedi fra Petar je pozvao prisutne na ustrajnost i hrabrost u vjeri: „Ne bojte se, jer Bog je uvijek s vama. Kao članovi franjevačke obitelji imate sigurnost da će sv. Franjo moliti za vas, a uz vas stoje braća, sestre i cijela župna zajednica. Budite ljudi od vjere, sol zemlje i svjetlo svijeta. Kada dođu napasti, molite da poput Marije možete ostati pod križem Kristovim i ondje pronaći utočište.“

Nadalje je poručio: „Ako ste vjerno služili, ljubili, činili dobra djela, brinuli se za siromahе i širili vjeru, recite: ‘Sluge smo beskorisne, učinismo što smo bili dužni učiniti.’ Nemojte se uzoholiti niti biti pohlepni, nego ostanite ponizni i zahvalni Bogu.“

Nakon propovijedi uslijedili su svečani obredi primanja i obećanja članova Franjevačke mladeži. Njih 40 odlučilo je poći putem sv. Franje: 28 framaša obnovilo je svoja obećanja, troje ih je prvi put dalo, a 9 novih članova je primljeno.

Bratstvo OFS-a, prvoosnovano i jedino službeno izvan domovine, obogaćeno je s 10 novih članova, dok su četvero braće i sestara obnovili svoja zavjetovanja. Na kraju su tri sestre i jedan brat položili vječne zavjete u OFS-u, potvrdivši pripadnost bratstvu potpisom u službenu knjigu.

U prepunoj katedrali vladalo je ozračje radosti i zajedništva. Mladi iz Frame München, Wiesbadena, Mainza, Kelkheima (Taunus) i Darmstadta došli su podržati svoje vršnjake i zajedno zahvaliti Kristu. Zbor *Mato Lešćan*, pod ravnanjem s. Pavlimire Šimunović, svojim hvalospjevnim pjevanjem dodatno je obogatio liturgijsko slavlje.

Na kraju su se okupljenima obratili predsjednik Frame Ante Jažo i doministar MB OFS-a Domagoj Ivošević čestitavši framašima i trećoredcima na hrabrosti da slijede put sv. Franje i žive evanđelje u svakodnevicu.

Proslava je završena zajedničkom fotografijom i bratskim druženjem u župnoj dvorani, uz predstavljanje Frama i MB OFS-a, pjesmu i okrjepu.

Bogu hvala i slava za sv. Franju Asiškog, koji i danas svojim primjerom jednostavnosti i odvažnosti upućuje kako vjerno slijediti Isusa Krista.

1100. OBLJETNICA HRVATSKOGA KRALJEVSTVA SVEČANO OBILJEŽENA U HKM LONDON

U nedjelju, 5. listopada 2025., u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Londonu svečano je obilježena 1100. obljetnica krunidbe kralja Tomislava te jubilej splitskih crkvenih sabora (925. i 928.) – povijesnih događaja koji su utemeljili hrvatsku državnost i crkveno zajedništvo s Rimom.

Svečanu misu u crkvi Presvetog Srca Isusova (The Sacred Heart Church, Westminster) predvodio je fra Ljubomir Šimunović, voditelj Hrvatske katoličke misije u Londonu i delegat hrvatske inozemne pastve za Zapadnu Europu, uz suslavlje mons. dr. Ante Vidovića, tajnika Apostolske nuncijature u Londonu, koji je upu-

tio okupljenima nadahnutu i teološki bogatu propovijed.

Mons. Vidović u homiliji je istaknuo kako slavlje jubileja nadilazi puku povijesnu uspomenu te nas poziva da iz vjere crpimo nadahnuće i snagu za budućnost, naglasivši da su kralj Tomislav i splitski sabori simbol povezanosti hrvatskog naroda sa Svetom Stolicom. „Vjera je bila i ostala temelj hr-

vatske kulture, identiteta i otvorenosti prema Europi prožetoj kršćanskim korijenima“, poručio je mons. Vidović.

U nastavku je podsjetio da su vjera, poniznost i odgovornost prema zajednici i budućim naraštajima vrijednosti koje i danas trebaju nadahnjivati hrvatski narod: „Vjera nas uči ne da se zatvaramo u prošlost, nego da u zahvalnosti gledamo naprijed. Ona nam pomaže da čuvamo svoj identitet, ali i da budemo most prema drugima. Baš kao što su to činili naši preci, i mi smo danas pozvani biti svjedoci nade, povjerenja i zajedništva“.

Na misnom slavlju sudjelovali su i predstavnici hrvatskih institucija: g. Davor Ljubanović, otpravnik poslova u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Ujedinjenome Kraljevstvu, te g. Franko Cetinić, član Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao i misijski zbor pod vodstvom Terezije Štimec.

Nakon misnog slavlja održan je koncert Kulturno-umjetničkog društva „Mihovljan“ iz Međimurja, koje je prvi put nastupilo u Londonu. Izvedbama međimurskih pjesama i plesova članovi društva unijeli su posebnu toplinu, radost i domovinski ponos među okupljene.

KUD „Mihovljan“, osnovan 1999. pod kriticom „Čim si zapopevlem, mom ozdrovim“, okuplja tridesetak članova u folklornoj, tamburaškoj i pjevačkoj sekciji. Redoviti su sudionici smotri izvornog folklora i smotre „Međimurske popevke“, koja je 2018. godine uvrštena na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Društvo predvodi predsjednik dr. sc. Predrag Kočila, a s njim ga uspješno vode Natalija Varga i Julijana Kočila.

U završnoj riječi fra Ljubomir Šimunović zahvalio je mons. Vidoviću na prisutnosti i riječima koje su, kako je istaknuo, „osnažile vjeru i podsjetile nas da je Crkva živa kada ostaje povezana s korijenima i otvorena budućnosti.“

Posebnu zahvalnost uputio je članovima KUD-a „Mihovljan“ na njihovu nastupu, svjedočanstvu i trudu: „Vaš dolazak i sudjelovanje u proslavi 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva jest veliko ohrabrenje i radost za našu zajednicu. Donijeli ste duh domovine, glazbu i pjesmu

našeg naroda te nas podsjetili da je ljepota hrvatske duše najvidljivija kada se povežu vjera, tradicija i zajedništvo.“

Fra Ljubomir je zahvalio svim suradnicima, volonterima i vjernicima koji su pomogli u pripravi slavlja, a osobitu zahvalu izrazio je obitelji Borščak iz Varaždina za njihovu dugogodišnju potporu i vjernost hrvatskoj zajednici u Londonu. „Ova proslava pokazuje da vjera, kultura i zajedništvo nisu samo sjećanje na prošlost, nego živa poveznica između domovine i iseljeničtva“, zaključio je voditelj Misije.

Večer je završila u ozračju molitve, zahvalnosti i ponosa, potvrđujući još jednom da Hrvati, gdje god živjeli, ostaju narod bogoljublja i domoljublja.

Dan ranije, u subotu 4. listopada, članovi KUD-a „Mihovljan“ sudjelovali su i na Međunarodnoj misi u Westminsterskoj katedrali u Londonu, koju je predvodio pomoćni biskup mons. Paul McAleenan, u zajedništvu s brojnim svećenicima etničkih katoličkih zajednica, među kojima i fra Ljubomirom Šimunovićem. Nakon mise članovi KUD-a „Mihovljan“ nastupili su na trgu ispred katedrale, gdje su svojim pjesmama i plesom predstavili bogatstvo hrvatske tradicije i kulture te pobudili veliko zanimanje i oduševljenje okupljenih vjernika i posjetitelja.

Ovim dvodnevni programom hrvatska zajednica u Londonu dostojanstveno je obilježila 1100. obljetnicu Hrvatskog Kraljevstva, povezujući duhovnost, kulturu i nacionalni ponos u duhu zahvalnosti Bogu i ljubavi prema domovini.

HKM KÖLN: SLUŽBENI POSJET POMOĆNOG BISKUPA DR. DOMINIKUSA SCHWADERLAPPA

U nedjelju, 5. listopada 2025., Hrvatska katolička misija Köln imala je čast ugostiti pomoćnog biskupa Nadbiskupije Köln, dr. Dominikusa Schwaderlappa, koji je u crkvi Minoritenkirche predvodio svetu misu u 12:30. S njim su koncelebrirali župnik fra Vuk Buljan i župni vikar dr. fra Ivan Režić.

Prije početka misnog slavlja, u ime hrvatske zajednice, biskupa je pozdravila gđa Marjana Haubrich. U homiliji biskup Schwaderlapp

osvrnuo se na evanđeoski ulomak u kojem apostoli mole Isusa da im umnoži vjeru. Istaknuo je tri ključna elementa koji jačaju vjeru Kristovih učenika: poniznost, jedinstvo i odlučnost.

Na misnom slavlju bio je prisutan i nadbiskupijski referent za strance g. Ingbert Mühe. Liturgijsko pjevanje animirao je zbor pod ravnanjem s. Renate Rapi, uz tamburašku pratnju VIS-a „Alojzije Stepinač“. Darove su prinosili mladi odjeveni u hrvatske narodne nošnje.

Na kraju mise fra Vuk Buljan zahvalio je svima koji su doprinijeli da slavlje svete mise protекne svečano i skladno, a na poseban način biskupu Schwaderlappu i gosp. Müheu na posjetu, prenijevši im pozdrave zajednice te zahvalnost kardinalu Raineru Mariji Woelkiju. U znak zahvalnosti uručeni su im prigodni darovi.

Prije završnog blagoslova biskup je pozvao djecu da pristupe oltaru te im na zanimljiv način

objasnio simbole biskupske službe. Usljedilo je zajedničko fotografiranje s djecom, ministrantima i svećenicima.

Nakon mise održan je zajednički objed i susret s predstavnicima hrvatskih zajednica iz Kölna, Bonna, Leverkusena, Bergheima i Bielsteina. U otvorenom i srdačnom razgovoru razmijenjena su iskustva i prijedlozi za unaprjeđenje djelovanja Hrvatske katoličke misije Köln. Biskup Schwaderlapp zahvalio je vodstvu i vjernicima

HKM-a na gostoprimstvu, potaknuvši ih da nastave hrabro svjedočiti svoju vjeru te da budu „misionari i njemačkih zajednica“.

Posjet je protekao u ozračju zajedništva, zahvalnosti i nade u još snažniju suradnju hrvatske zajednice i Nadbiskupije Köln.

I. R.

MÜNCHEN: PREDSTAVLJANJE KNJIGE

U dvorani Hrvatske katoličke župe u Münchenu 23. listopada 2025. održano je predstavljanje novoga romana Nele Stipančić Radonić pod naslovom *Novi čovjek*. Ovom romanu prethodila su autoričina prozna i pjesnička djela: romani *Grišnici i pravednici*, *Putovanje u Indiju*, *Slušaj ptice kako pjevaju* te zbirke poezije *Mjesečeva djeca*, *Kamena šuma*, *Mahovina u snovima* i *Pukotina nemira*.

Radnja romana Nele Stipančić Radonić *Novi čovjek* odvija se u drugoj polovini dvadeset i prvog stoljeća, u vremenu kada su ljudi u gradu gotovo posve izgubili svoju slobodu te se osjećaju progonjenima i izgubljenima. Sve se mijenja kada skupina hrabrih pojedinaca – Feliks, otac Mavro i nekoliko drugih osebujnih likova – odluči započeti novi život u šumi, daleko od „civilizacije“. Njihovi se životi mijenjaju, prolaze

kroz krize i kušnje, ali ih povezuju vrijednosti koje nadilaze strah i nesigurnost.

Roman je predstavio gospodin Marko Jurić, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Münchenu, u dijaloškom razgovoru s autoricom. Istaknuo je kako čitatelj, čitajući ovaj roman, zapravo otkriva izvor autoričina nadahnuća. „Autorica na vješt način, gotovo kroz svako poglavlje, provlači misli i duh velikana svjetske književnosti: Renée Descartesa, Dantea Alighierija (*Božanstvena komedija*), Gilberta Keitha Chestertona, Mihaila Bulgakova (*Majstor i Margarita*), Samuela Becketta (*U očekivanju Godota*), C. S. Lewisa (*Kronike iz Narnije*), Oswalda Spenglera (*Propast Zapada*) i Yuvala Noaha Hararija (*Sapiens: Kratka povijest čovječanstva*).“

Kada je tijekom večeri postavljeno pitanje:

„Što je jače od nade?“ na trenutak je zavladao muk u dvorani, a zatim je uslijedio odgovor: „Jedino što je jače od nade jest ljubav.“

Sve dok postoji ljubav, poručeno je, postoji i nada za spasenje čovjeka.

U završnom dijelu svog izlaganja gospodin Jurić je potaknuo okupljene na razmišljanje o izazovima suvremenog svijeta: „Što nam donosi budućnost? Je li čovjek danas gospodar ili sluga tehnologije? Je li život bez mobitela moguć samo u romanima? I naposljetku – je li umjetna inteligencija podmukli lopov koji krađe ljudsku dušu ili pomoćnik u svakodnevnom životu?“

Autorica romana Nela Stipančić Radonić, rođena u Mrkonjić Gradu, istaknula kako je svoje prvo književno nadahnuće pronašla upravo u Münchenu, gradu u kojem je, kako kaže, otkrila mir i tišinu potrebne za pisanje. Sama je odabrala naslovnicu romana – šumu Na dnu naslovnice nalazi se misao: „Nije li čovjek progonjeniji danas više od divljači u šumi!“

U romanu autorica piše: „Djeco moja, zapamtite, grad ubija, a šuma liječi čovjeka! Vidjet ćete to jednoga dana... Ili – što ima boljega za čovjeka na ovoj zemlji od prirode i mira? A upravo su nam to uskratili nesretnici! Nisu toliko svjesni što čine, koliko su halapljivi za uspjehom!... Kakav im je to uspjeh bez čovjeka?!“

Autorica nastavlja promišljanjem o suvremenom čovjeku i njegovoj izgubljenosti: „Tko je uopće današnji čovjek? I zna li išta o sebi? Ja mislim da je sve izgubio što je imao do sada i nesretnik, kao dijete, bos i gol, čeka da ga algoritmi nauče svemu... Kao na početku života.“

Promišljajući o današnjem vremenu, autorica upozorava na opasnost relativizma te ističe važnost samokritičnosti i duhovne obnove: „Relativizam je vrlo opasna stvar. Samokritičnost i kritičnost za mene su vrlo važne. *Novi čovjek* počinje ispočetka.“

Na kraju se osvrnula na svoju omiljenu svecicu, sv. Tereziju od Djeteta Isusa: „Ljudski duh je moć puno veća od ljudskog razuma. Snaga dolazi od Boga. Ljubav obuhvaća sva znanja. Slijedimo ovu mladu Francuskinju!“ poručila je autorica.

Ovu dojmljivu književnu večer organizirali su Akademski krug Hrvatske katoličke župe München i Ogranak Matice hrvatske u Münchenu. Na kraju je zahvalnost svim sudionicima izrazio gospodin Ante Moro, predsjednik Akademskog kruga, posebno pozdravivši novog župnika fra Franu Čuguru, koji će biti sljedeći predavač u organizaciji Akademskog kruga.

fra Jozo Župić

POING: TROSTRUKO SLAVLJE U CRKVI BL. RUPERTA MAYERA

„Naše vrijeme predstavlja krajnje ozbiljan poziv narodima zemlje da se vrate Bogu. Ne može se živjeti bez Boga“, govorio je u svoje vrijeme sada već blaženi Rupert Mayer, „Apostol Münchena“, hrabri isusovac koji je završio u logoru jer se usprotivio nacističkoj ideologiji. Svoju molitvu započinjao je riječima: „Gospodine, neka bude ono što Ti hoćeš i kamo Ti želiš, ja ću koračati. Pomozi mi samo shvatiti Tvoju volju.“

U subotu, 9. studenog, u 10:30, u crkvi blaženog Ruperta Mayera u Poingu

svečano je proslavljen blagdan ovog blaženika, zaštitnika nove crkve i zajednice koja se u njoj okuplja. Slavlje je bilo posebno – zajednički su slavili hrvatski i njemački katolici.

Svečano misno slavlje predvodio je zagrebački nadbiskup mons. dr. Dražen Kutleša, uz suslavlje porečko-pulskog biskupa mons. Ivana Štironje. Zajedno su slavili mons. dr. Alexander Hoffmann, predstavnik Nadbiskupije München–Freising, mjesni župnik vlč. Jasper Gülden, župnik Hrvatske katoličke župe München fra Frano Čugura, župnik župe Uznesenja BDM u Poreču vlč. Darko Zgrablić, don Ante Kutleša i fra Josip Bebić.

Na početku mise njemački i hrvatski župnik uputili su riječi dobrodošlice i izrazili radost zbog zajedničkog slavlja. Fra Frano Čugura u kratkim crtama prikazao povijest Hrvatske katoličke misije u Münchenu, danas župe, zahvalivši Nadbiskupiji München–Freising što je, poput Dobrog Pastira, omogućila tisućama hrvatskih katolika u Bavarskoj da pronađu svoje utočište – crkve i prostore okupljanja u kojima su se razvile brojne pastoralne djelatnosti, počevši od fra Dominika Šušnjare pa do današnjih svećenika Provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita.

Podsjetio je da je prije četrdeset godina u Poingu započelo slavljenje mise na hrvatskom jeziku, u vrijeme župnika fra Joze Zrnčića, na inicijativu gosp. Ive Sadrića, kojemu je posebno zahvalio. Fra Frano je poželio da bl. Rupert Mayer bude svima uzor u vjeri i ljubavi prema bližnjemu te zagovornik na nebu.

Tijekom mise pjevao je zbor pod vodstvom Anamarije Andrijević, uz orguljašku pratnju njemačkog orguljaša. Pjesme i liturgijski dijelovi izmjenjivali su se na hrvatskom, njemačkom i latinskom jeziku, a čitanja i molitve vjernika također su bila dvojezična.

U prigodnoj propovijedi nadbiskup Kutleša, govoreći na njemačkom i hrvatskom jeziku, istaknuo je tri razloga okupljanja: slavlje zaštitnika bl. Ruperta Mayera, četrdesetu obljetnicu slavljenja mise na hrvatskom jeziku u Poingu te desetu obljetnicu kumstva između njemačke župe Poing i župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Poreču, kao i kumstva među gradovima Poingom i Porečom.

Nadahnut biblijskim čitanjima toga dana, nadbiskup je govorio o Dobrom Pastiru koji daje svoj život za svoje ovce – iz ljubavi, a ne iz koristi. Takvo poslanje, rekao je, pripada ne samo Isusu, nego i cijeloj Crkvi i svakome vjerniku.

„Blaženi Rupert Mayer bio je čovjek velike vjere i hrabrosti. Morao je trpjeti, poput proroka Jeremije, ali i jedan i drugi morali su govoriti – nisu smjeli šutjeti. A ono što su govorili, govorili su iz ljubavi, poput Isusa, a ne iz koristi. Lažni prorok misli samo na sebe. Isus, naprotiv, okuplja svoje i nikada ih ne ostavlja.“

Nadbiskup je istaknuo kako su i četrdeset godina misnih slavlja na hrvatskom jeziku, kao i deset godina kumstva među župama, vidljivi tragovi Dobrog Pastira, po svećenicima i generacijama vjernika koji su se okupljali i koji se i danas okupljaju oko Krista u pjesmi, riječi i molitvi.

„Ovaj jubilej neka bude poziv za budućnost – da i vi budete dobri pastiri. Neka nas nadahnjuje primjer Isusa Krista i blaženog Ruperta Mayera, borca za istinu, kao što je to bio i blaženi Alojzije Stepinac. Totalitarni režimi žele ugušiti istinu, ali tražeći istinu, nalazimo Boga, jer je Isus rekao: *Ja sam Put, Istina i Život*.“

Zahvalio je svima na odazivu i svjedočenju, posebno istaknuvši gosp. Ivu Sadrića i njegovu obitelj kao inicijatore prvih početaka slavljenja svete mise na hrvatskom jeziku u Poingu.

Na kraju mise riječi pozdrava i zahvalnosti uputili su porečko-pulski biskup mons. Ivan Štironja i mons. Alexander Hoffmann. Riječi biskupa Štironje, izrečene na hrvatskom jeziku, za okupljene njemačke vjernike prevodio je fra Frano Čugura.

Biskup Štironja, između ostalog, kazao je:

„Naše prijateljstvo i zajedništvo živa su građevina sastavljena od duša koje, uprtih očiju u Boga svoga Stvoritelja, vjeruju, nadaju se i ljube, međusobno se uvažavaju i jedni drugima daju podršku. U svijetu koji sve češće veliča egoizam i samodostatnost, natjecanje i površne odnose, kršćanska poruka o prijateljstvu i suradnji zvuči kao tih, ali snažan poziv na povratak istinskim vrijednostima. Bog nas nije stvorio da živimo u izolaciji, nego da zajedno gradimo zajedništvo, ljubav, razumijevanje, te uzajamnu suradnju i potporu. U vremenu kad svijet ruši mostove i zaboravlja temeljne vrijednosti, naše župno i međugradsko zajedništvo postaje znak otpora ravnodušnosti.“

Spomenuo je i Povelju o kumstvu u kojoj stoji: „Potvrđujemo svoje prijateljstvo i potičemo

na suradnju naša župna i ekonomska vijeća, zajedništvo mladih, ministrante, crkvene zborove i ljude treće životne dobi. Ovo je obećanje obiju strana, koje se ne bi smjelo ostaviti po strani.“

Na koncu je biskup sve prisutne pozvao u Poreč na proslavu svetog Mavra, zaštitnika grada i Porečke biskupije, 21. studenog.

U crkvi su, uz brojne vjernike, bili prisutni i Ivo Sadrić s obitelji, gradonačelnik Poreča Loris Peršurić i njegova zamjenica Nataša Basanić Čuš, župnik Poreča vlč. Darko Zgrablić, časne sestre Monika Ikić i Janja Mazić te generalni konzuli Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Vladimir Duvnjak i Dragan Bagarić.

U ime Nadbiskupije München-Freising riječi potpore i zahvalnosti za međusobnu suradnju njemačke i hrvatske zajednice izrekao je mons. dr. Aleksander Hoffmann.

Svečanim *Tebe Boga hvalimo* završilo je ovo jedinstveno slavlje na radost svih prisutnih. To su potvrdile i riječi nekoliko sudionika: „Lijepo

je da se zajedno okupljamo, družimo i slavimo. Zahvaljujemo našim svećenicima koji nas okupljaju. Da nije njih, razišli bismo se, ne bi se znalo gdje smo i što smo. Zahvaljujemo dragom Bogu da ih imamo.“

Posebno je dojmljiv bio prizor djevojčice Lare, stare pet godina, koja je zajedno s bratom Aleksandrom nacrtala medvjedića i zeku te ih donijela za nadbiskupa Kutlešu. Nije poznato je li mu ih uspjela predati zbog mnoštva vjernika, ali, ako nije, neka barem ostane zapisano da je to iskreno željela učiniti.

U župnoj dvorani vjernici su se mogli okrijepiti i kratko popričati, a potom je gosp. Ivo Sadrić pozvao uzvanike u svoj hotel *Poinger Hof*, gdje su uz riječi zahvale i mnoge nazdravice upućeni i pozdravi te poziv na proslavu svetog Mavra u Poreču.

fra Jozo Župić

HKM KÖLN: OBILJEŽEN DAN SJEĆANJA

U nedjelju, 16. studenog 2025., u 12:30 u crkvi Minoritenkirche u Kölnu svečano je obilježen Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. Misno slavlje predvodio je voditelj Hrvatske katoličke misije Köln fra Vuk Buljan, uz koncelebraciju župnog vikara dr. fra Ivana Režića.

U nadahnutoj homiliji fra Vuk se osvrnuo na ulomak iz Lukina evanđelja o Isusovu navještanju posljednjih vremena te ga povezao sa stradanjima tijekom Domovinskog rata. „Da je ljude koji su se u jesen 1991. godine našli u Vukovaru pod kišom granata netko upitao je li to Sudnji dan, vjerojatno bi rekli da jest. Strašne slike iz Lukina evanđelja obistinile su se u Vukovaru, Škabrnji i na mnogim drugim mjestima tijekom tih teških dana herojske obrane i stvaranja slobodne i suverene Hrvatske“, rekao je fra Vuk.

Govoreći o hrabrosti branitelja, istaknuo je brojčanu nejednakost – svega oko 1600 branitelja naspram više od 30 000 srpskih vojnika – te naglasio da ih nije povezivala samo vjera u Boga, nego i vjera jednih u druge. „To je bilo ključno u obrani od agresora. Ta i takva ljubav potrebna nam je i danas u suočavanju s različitim izazovima koji vrijeđaju naše domoljubne

osjećaje i stavljaju našu vjeru na kušnju“, poručio je propovjednik.

Liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor pod ravnanjem s. Renate Rapi, uz orguljašku pratnju Mije Bilić Pavlinović i nastupe solistica Andreje Bušić i Marjane Haubrich. Svečanosti su poseban doprinos dali hrvatski branitelji iz Kölna i okolice u vojnim odorama, djeca i mladi u narodnim nošnjama te članovi folklorne skupine „Koraci u tuđini“ iz HKM Köln pod vodstvom Tomislava Čurkovića. Molitvu vjernika čitale su župljanke u narodnim nošnjama, a prigodne darove – fenjer, svijeću i pisma zahvale – prinijeli su hrvatski branitelj, članica Frame i

jedno dijete. Lik majke Kate Šoljić, koja je na oltar Domovine dala četvoricu sinova, uprizorila je framašica Laura Rajić.

Svečanosti je nazočio i generalni konzul Republike Hrvatske u saveznoj zemlji Sjevernoj Rajni i Vestfaliji doc. dr. sc. Ivan Bulić.

Program je nastavljen nastupom VIS-a Alojzije Stepinac pod vodstvom Slavka Bočeka, koji je izveo četiri skladbe: *Bijel križ*, *Majka svih Hrvata*, *Ratnici svjetla* i *Ako ne znaš šta je bilo*. Kao solisti nastupili su Damir Križić, Marijo Ćapin, Mario Vrdoljak i fra Ivan Režić. Glazbene izvedbe pratio je scenski prikaz u kojem su sudjelovali branitelji, mladi i folklorashi. Program je vodila Marjana Haubrich.

Na kraju slavlja fra Vuk Buljan zahvalio je svima koji su pridonijeli organizaciji i dostojanstvu obilježavanja, posebno sestrama Renati Rapi i Bori Marki. Zahvalio je i generalnom konzulu dr. Buliću na stalnoj podršci HKM Köln i hrvatskim zajednicama u NRW-u.

Po završetku mise župnik je predvodio molitvu za proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca ispred njegova reljefa. VIS je potom otpjevao hrvatsku himnu i pjesmu *Zdravo, Djevo*.

Druženje je nastavljeno u misijskim prostorijama u ugodnom i domoljubnom ozračju.

Ivan Režić

MÜNCHEN: VUKOVAR I ŠKABRNJA U SRCIMA HRVATSKIH KATOLIKA

Unatoč prohladnom vremenu vjernici su se 18. studenog 2025. okupili u velikom broju u crkvi sv. Pavla u Münchenu kako bi se spomenuli Vukovara i Škabrnje te odali počast braniteljima koji su ostavili sve i s krunicom oko vrata pošli u obranu Domovine i dali svoje živote za njezinu slobodu. Za sve poginule i ranjene, kao i za mir u Domovini i svijetu, slavljen je misa u 18:30 koju je predvodio don Darko Poljak, župnik Porođenja BDM u Skradinu i filijalnih crkava u Sonkoviću i Vačanima te policijski kapelan PU šibensko-kninske. U koncelebraciji su bili fra Frano Čugura, župnik HKŽ München, fra Oliver Marčinković, dušobrižnik u HKŽ München, i fra Dario Mican, trećoredac i doktorand na Sveučilištu u Münchenu.

Fra Frano je pozdravio okupljene i pozvao ih da zahvalnošću i molitvom čuvaju uspomenu na one koji su iz ljubavi prema Domovini položili svoje živote – kao i na gradove Vukovar i Škabrnju, koji ne smiju biti zaboravljeni.

Oko oltara su posluživali ministranti, uz folklorashi i zbor mladih predvođen s. Nikolinom Bilić. Pjevalo se na latinskom i hrvatskom jeziku. Pjevana misa približavala nas je nebeskoj Crkvi u kojoj su naši dragi, preminuli i ubijeni, dok je putujuća Crkva kroz pjesmu Gospi, Domovini i Isusu Kristu izrazila jedinstvo. Nakon navještaja Božje riječi propovjednik don

Darko Poljak uputio je okupljenima poruku nadahnutu evanđeoskim tekstom.

Propovijed je bila utemeljena na evanđeoskom ulomku o Isusovoj molitvi i mucu u Maslinskom vrtu. U njemu se ističe Isusova svjesnost da će ga Otac uskrisiti, ali i da ga prije toga očekuju muka i smrt. Njegov put nije lak. Propovjednik je naglasio da se iz Isusove molitve u Maslinskom vrtu može iščitati poziv na odgovorno prihvaćanje životne zadaće koja je svakome povjerena i koju treba ostvarivati u sadašnjem vremenu. U životu se, kako je istaknuo, često događaju situacije koje se ne podudaraju s vlastitim planovima, no čovjekov duh ostaje elastičan i sposoban za rast u kreposti i snazi.

Ukazao je na važnost opraštanja, učenja iz iskustva te činjenja malih, konkretnih djela dobra koja grade zajednicu i umanjuju prostor zlu. Takvim se djelovanjem, rekao je, iskazuje i pijetet prema žrtvama, a čovjek postaje duhovno snažniji. Naveo je da nitko ne prolazi kroz život bez patnje, ali je potrebno suočiti se sa zlom i učiniti ono što je moguće, bez upadanja u sažaljenje i destruktivnost.

Svoje je razmišljanje zaključio primjerom Mojsija i izraelskog naroda u pustinji. Nakon mrmljanja naroda pojavile su se zmije, a Bog ih nije uklonio, nego je Mojsiju zapovjedio da načini mjedenu zmiju; tko bi je pogledao, bio bi

spašen. Time je istaknuto da će zlo uvijek postojati, ali je čovjek pozvan otkrivati hrabrost u sebi te upirati pogled prema raspetome Kristu.

Mladi su izrekli molitvu vjernika i prinjeli darove koji su simbolizirali Vukovar i Domovinu. Na kraju mise otpjevana je hrvatska himna. Fra Frano je zahvalio propovjedniku don Darku Poljaku te pozvao vjernike da upaljene svijeće ponesu svojim domovima i stave ih na prozore kao znak sjećanja na one koji su dali svoje živote za slobodu Hrvatske. Istaknuo je važnost trajnog očuvanja uspomene na Vukovar, Škabrnju i Domovinu.

Nakon svete mise Frami i Udruga hrvatskih studenata e. V. pozvali su mlade na tribinu u kapelu bl. Alojzija Stepinca. Tema tribine bila je „Vukovar i Škabrnja“, a kapela je bila ispunjena do posljednjeg mjesta. Tribini su nazočili generalni konzul RH u Münchenu Vladimir Duvnjak, predsjednica Hrvatske kuće Neda Caktaš te svećenici HKŽ München.

Sudionici tribine izlagali su o Danu sjećanja na žrtve, početku Domovinskog rata u Pakracu, Vukovaru prije rata i njegovoj strateškoj važnosti, o padu Vukovara, njegovim simbolima i osuđenim zločincima. Prikazan je i kratki film o stradanjima u Vukovaru i Škabrnji. Bilo je govora i o pripremama JNA i lokalnih srpskih jedinica za rat, o mladom Francuzu Jeanu Michelu Nicolieru te o Vukovaru danas. Na tribini su

sudjelovali Marija Medo, Ivan Janjiš, Karolina Slipac, fra Jozo Župić, Ivan Tomas, David Marko Galić i Ante Ćurić.

Dan sjećanja na sve poginule, ranjene i prognane zaključen je molitvom i blagoslovom župnika fra Frane Čugure. Velik broj mladih koji su sudjelovali na misnom slavlju i tribini pokazuje da će se uspomena na žrtve i ubuduće čuvati i prenositi te da njihova žrtva ostaje trajna inspiracija za odgovorno djelovanje u osobnom i obiteljskom životu te odnosu prema Domovini, premda mnogi od njih danas ne žive u njoj.

Primjer takve odgovornosti i predanosti može se vidjeti u liku mladog Francuza Jeana Michela Nicoliera, koji je Vukovar nazvao svojim gradom i koji danas u njemu počiva. Nicolier je ostavio zapaženo svjedočanstvo: „Izgubio sam previše prijatelja, vidio sam previše ljudi kako plaču, previše patnji. Više su mi puta predložili da izađem iz Vukovara i vratim se u Francusku, ali ja sam ostao. Izgubili smo. Znao sam da će biti teško, ali nisam mislio da će biti tako strašno, osobito za civile. Ja sam kao dragovoljac došao u Vukovar. To je moj izbor, i u dobru i u zlu. Zašto kao dragovoljac? Jer mislim da im trebam pomoći. Zbog toga sam izabrao njihovu stranu.“ Na pitanje novinara što mu Vukovar zapravo simbolizira, odgovorio je: „Klaonicu. Klaonicu. Klaonicu.“

fra Jozo Župić

LUDWIGSBURG: SMOTRA ZBOROVA HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA I ZAJEDNICA U NJEMAČKOJ

U subotu, 22. studenog 2025., na blagdan svete Cecilije, zaštitnice glazbenika i crkvene glazbe, u Ludwigsburgu je održan susret crkvenih zborova hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj na kojem je sudjelovalo deset zborova.

Susret je započeo svetom misom koju je predvodio delegat Dušobrižništva za Hrvate u Njemačkoj fra Petar Klapež u koncelebraciji domaćina i voditelja Hrvatske katoličke zajednice Ludwigsburg fra Željka Ćurkovića, don Stjepana Matijevića iz misije Mittelbaden i fra Ante Bilokapića iz župe Frankfurt.

Domaćin fra Željko u pozdravnom govoru na početku misnog slavlja izrazio je radost što se

susret zborova održava baš u Ludwigsburgu te svima zaželio dobrodošlicu. Istaknuo je i ekumensku posebnost susreta: evangelička zajednica ustupila je svoju crkvu za održavanje smotre zborova, ali i dala na raspolaganje prostor Hrvatskoj katoličkoj zajednici Ludwigsburg dok traje obnova katoličke crkve u kojoj zajednica inače slavi svetu misu.

U propovijedi fra Petar je istaknuo kako: „Crkva neumorno poziva sve koji sudjeluju u stvaranju i izvođenju liturgijske glazbe na obnovu liturgijskog pjevanja“, naglasivši kako je liturgijska glazba *musica sacra*, sveta glazba, te da zborovi igraju važnu ulogu u liturgiji jer

svojom pjesmom „pomažu čitavomu Božjemu narodu u aktivnom sudjelovanju u liturgiji“.

Kako bi se zajednice bolje upoznale, predstavnici svake od njih ukratko su predstavili svoje zborove. Fra Petar je pritom istaknuo kako se kroz glazbu grade mostovi među ljudima, stvaraju prijateljstva i slavi Bog. „Upravo zato, dragi članovi naših crkvenih zborova, naš Ured već godinama organizira susret crkvenih zborova, tj. vas koji slavite Boga svojim glasovima u našim hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama u Njemačkoj. Hvalevrijedna je odluka da se ovaj susret naših zborova odvija o blagdanu svete Cecilije, zaštitnice svih glazbenika i pjesnika, koja je već za svog života pokazala svetost te se vjerovalo da je u čistoći svoje duše mogla čuti anđeosko pjevanje, a bila je nadarena te je mogla svirati na svakom glazbalu.“ Na kraju je svim pjevačima zahvalio za njihov angažman u zajednicama te zazvao Božji blagoslov i zagovor svete Cecilije.

Nakon svete mise obogaćene skladnim pjevanjem predvođenim zborom odraslih i dječjim zborom „Slavuji“ iz Ludwigsburga, a podržanim

dupkom punom crkvom vrsnih pjevača, pristupilo se izvedbama pjesama. Svaki zbor izveo je po dvije pjesme. Srećom, već je na prvoj smotri crkvenih zborova, održanoj u Mannheimu 13. prosinca 1998., odlučeno da susret ne bude natjecateljskog karaktera, jer bi bilo teško odabrati pobjednika – svi su zborovi pokazali zavidnu razinu pjevanja, što je i delegat fra Petar Klapež naglasio nakon zajedničkog nastupa.

Za završetak programa svi su zborovi zajedno, predvođeni domaćinima, otpjevali pjesme „Bože, čuvaj Hrvatsku“ i „Moja domovina“, što je ujedno bila i lijepa uvertira u druženje koje je uslijedilo. Okupljanje se nastavilo uz spontanu pjesmu te izvrsno jelo i piće za što su se pobrinuli vjernici i vijeće Hrvatske katoličke zajednice Ludwigsburg.

Na ovogodišnjoj smotri okupili su se zborovi iz HKM Wuppertal, HKM Mannheim-Mosbach, HKŽ Frankfurt, HKM Mittelbaden, HKZ Sindelfingen-Leonberg, HKM Düsseldorf, HKZ Laupheim, HKM Nürnberg, HKZ Stuttgart-Möhringen i HKZ Ludwigsburg.

HRVATSKI DAN SJEĆANJA U HKM U LONDONU

U Hrvatskoj katoličkoj misiji u Londonu u nedjelju, 23. studenog 2025., svečano je obilježen Hrvatski dan sjećanja na žrtve Vukovara, Škabrnje i svih stradalih u Domovinskom ratu. Euharistijsko slavlje predvodio je dr. sc. fra Siniša Balajić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita, uz koncelebraciju fra Ljubomira Šimunovića, voditelja Misije i delegata hrvatske inozemne pastve za zapadnu Europu.

U homiliji je fra Siniša naglasio da je Isus Kralj „Gospodar života i ključ vremena. I svaki onaj koji vjeruje u Njega – pogotovo oni koji su dali svoj život za druge – žive s Njime uvijek“.

Liturgijsko pjevanje predvodio je zbor Hrvatske katoličke misije London pod ravnanjem prof. Terezije Štimac.

Na završetku mise, uz intonaciju hrvatske himne, fra Ljubomir Šimunović uputio je riječi zahvalnosti posebnim gostima: provincijalu fra Siniši Balajiću; Franku Cetiniću, novoimenova-

nom članu Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH; Danielu Kingtonu, hrvatskom ratnom veteranu iz Engleske i sudioniku bitke za Vukovar; komodoru Arisu Radoviću, predstavniku Hrvatske ratne mornarice u NATO-ovu zapovjedništvu; te Davoru Ljubanoviću, otpravniku poslova Veleposlanstva RH u Londonu.

U svom obraćanju gospodin Ljubanović istaknuo je važnost trajnog zajedništva iseljene Hrvatske, poručivši: „Sjećanje na žrtvu obvezuje nas da ostanemo povezani, jedni drugima uporište, gdje god živjeli.“

Nakon pozdravnog govora zbor je izveo pjesmu *Ne dirajte mi ravnice*, koju su okupljeni vjernici doživjeli kao snažnu zajedničku molitvu i izraz zahvalnosti svim braniteljima.

Ovogodišnji Dan sjećanja zaključen je u ozračju sabranosti i zahvalnosti, uz obnovljenu obvezu da se žrtva Vukovara, Škabrnje i svih poginulih ne zaboravi, nego pretvori u nadahnuće za ustrajan život u miru, vjeri i služenju.

SVEČANA PROSLAVA JUBILEJA 60 GODINA HRVATSKE KATOLIČKE ŽUPE FRANKFURT

Velika svečanost proslave šest desetljeća Hrvatske katoličke župe Frankfurt, proslavljena je svečanim programom 6. prosinca u Martinseehalle u Heusenstammu kojem je prisustvovalo preko tisuću župljana. U nedjelju, 7. prosinca, slavljena je svečana sveta misa zahvalnica za 60 godina postojanja Hrvatske katoličke župe Frankfurt.

Kroz svečani program, u kojem je sudjevalo gotovo 200 izvođača, vodili su dr. Betina Mamić-Salvia i Mato Župarić. Večer je započela intonacijom hrvatske i njemačke himne u izvedbi članova zbora „Mato Lešćan“ pod vodstvom s. Pavlimire Šimunović, nakon čega su uime HKŽ Frankfut okupljene

pozdravili župnik fra Petar Komljenović i predsjedavajući župnog vijeća Miroslav Kurbaša. Proslavi su uz domaće svećenike franjevece fra Petra Komljenovića, fra Antu Bilokapića i fra Darija Sinkovića, nazočili i generalni konzul Republike Hrvatske u Frankfurtu Vedran Konjevod, delegat Dušobrižništva za Hrvate u

Njemačkoj fra Petar Klapež, predstavnik biskupije Limburg dr. Brigitta Sassin, dok su se proslavi kasnije pridružili i voditelj misije Darmstadt fra Ignacije Sladoja te fra Božo Mandarić. Kao posebni gost došao je fra Ivan Režić, župni vikar Hrvatske katoličke misije Köln koji je napisao tekst recitala za glavnu izvedbu proslave pod naslovom „Hrvatska katolička župa Frankfurt, utočište i utjeha mnogima“.

Recital je izveden nakon impresivnog nastupa članova odraslog folklora, koji su izveli pjesme i plesove iz Baranje. U recitalu je sudjelovalo oko 110 članova župe, sastavljenih od odraslih župljana, mladih iz skupine „Pax“ i djece. Prisutni su mogli svjedočiti emotivnim scenama koje su opisivale povijest župe Frankfurt, ali i sudbinu mnogih gastarbejtera koji su prije više od pola stoljeća u Frankfurtu pronalazili odredište, a u sakramentalnom i pastoralnom radu svećenika franjevac i časni sestara Hrvatske katoličke župe duhovno utočište i utjehu. Prikazane su i posebno emotivne scene koje su evocirale uspomenu na Domovinski obrambeni rat, a na kraju je prikazana i procesija sa slikom čudotvorne Gospe Sinjske čime je četrdesetominutni recital veličanstveno priveden kraju uz gromoglasni pljesak. Tekst fra Ivana Režića, vizualizirala je i osmislila cijelu koreografiju s. Filipa Smoljo.

Nakon recitala, na pozornicu stupili članovi srednje folklorne skupine s pjesmama i plesovima Podravine. Njihove nastupe, kao i nastupe odraslog folklora, stručno su pripremile dugogodišnje voditeljice Silvia Bosnić i Marijana Krznarić.

Prekrasnu plesnu koreografiju pod nazivom „Ususret“, koju su osmislile mlade župljanke Ana Prevoznik i Viktorija Adžamić, izveli su najmlađi koji su poput malenih anđela poslali oduševljenoj publici poruku svjetla i nade u duhu Božića. Jednako veliko oduševljenje izazvao je mali folklor HKŽ Frankfurt koji je izveo plesove i pjesme hrvatske Posavine, pod stručnim vodstvom Lucije Mihaljević.

Pred kraj programa, okupljenima se obratila i osnivačica Laudato televizije koja je dirljivim riječima čestitala župi Frankfurt 60 godina po-

stojanja te pozvala sve da se na sudjelovanje u dva velika spektakla koja Laudato organizira, a to su koncerti „Progledaj srcem“ i „Domu mom“. Laudato televizija je također napravila TV prilog o proslavi, svetoj misi i aktivnostima župe.

Kako bi program svečano završio, pobrinuo se dječji zbor koji je izvedbama božićnih pjesama i kratkim igrokazom „Razgovor zvjezdica“ dozvao dolazak svetog Nikole, koji je potom uz pomoć mladih podijelio darove okupljenoj djeci.

Potom je župnik fra Petar Komljenović u ime župe zahvalio svima koji su posebno doprinijeli proslavi 60 godina postojanja župe Frankfurt uručivši im prigodne poklone, a to su fra Ivan Režić, s. Pavlimira i s. Filipa, voditeljice folklora Silvia, Marijana i Lucija te voditelj skupine mladih „Pax“ Stjepan Nikolić.

Drugi dio bogatog programa bio je zabavne naravi na kojem su nastupali gosti iz Hrvatske, tamburaški sastav „Bosutski bečar“ i pjevač Dražen Zečić.

Vrijedne ruke domaćica pripremile su raznovrsne kolače, koje su članice Franjevačkog svjetovnog reda uz pomoć drugih župljanki uz nezaobilazne mirisne vafle, posluživale tijekom cijele proslave. Vrijedi također istaknuti da je organizirana i tombola s vrlo vrijednim nagradama koji su omogućili mnogobrojni sponzori, a sretni dobitnici glavnih nagrada preuzeli su ih u glazbenoj stanci.

I za kraj treba istaknuti da su organizaciju proslave 60 godina HKŽ Frankfurt i proslavu Nikolinja, kao i svake godine, na sebe su preuzeli članovi župnog vijeća, potpomognutima prijateljima iz župe. Oni su se pobrinuli da ovaj veliki i zahtjevni župni događaj protekne u najboljem i skladnom redu te ostvari svoju glavnu svrhu: Dati Bogu hvalu i slavu za veliku i živu Hrvatsku katoličku župu Frankfurt koja je dočekala 60 godina postojanja.

Mato Župarić

Preuzeto: <https://www.zivazajednica.de/svecana-proslava-jubileja-60-godina-hrvatske-katolicke-zupe-frankfurt/>

IMOTSKI: PRIMANJA U FRAMI

Na svetkovinu sv. Franje u Imotskom su održana primanja i obećanja Frame Imotski. Svečana sveta misa započela je u 18 sati, a predvodio ju je fra Kristijan Perković, župnik Podbablja. U koncelebraciji je sudjelovao i duhovni asistent Frame Imotski fra Ivo Rastočić.

Ove godine obećanja je položilo 14 framaša, dok je u Framu primljeno 11 novih članova.

va. Nakon svete mise uslijedilo je druženje s framašama koje su došle uveličati proslavu.

6. listopada 2025. održani su izbori za mjesno vijeće Frame Imotski. Izbori su započeli u 20 sati, a na izborima su bili prisutni: duhovni asistent Frame Imotski fra Ivo Rastočić, područni predsjednik Petar Ribčić i područni voditelj formacije Zvonimir Šilović i članovi Frame Imotski. U novo mjesno vijeće Frame Imotski izabrani su:

Lucija Gudelj, predsjednica

Mariana Garac, podpredsjednica

Josipa Štrljić, voditeljica formacije

Zlatko Matković, tajnik

Lana Lončar, blagajnica.

IZABRANO NOVO NACIONALNO VIJEĆE FRANJEVAČKOG SVJETOVNOG REDA

Franjevački svjetovni red održao je od 17. do 19. listopada XXIV. redovni i VIX. izborni nacionalni kapitul u kući susreta Tabor u Samoboru.

Kapitul je okupio članove Nacionalnog vijeća OFS-a, delegate iz svih područnih bratstava kao i predstavnike Franjevačke mladeži. U isto vrijeme se u Taboru održavala i Nacionalna skupština Frame. Kapitul je zajedno s nacionalnom skupštinom Frame započeo s radom u petak popodne euharistijskim slavljem kojeg je predslavio fra Milan Krišto, član Konferencije provincijalnih ministara Prvog reda i TOR-a.

Euharistijskim slavljem te prigodnim programom koji je uslijedio obilježene su 25. obljetnica preustroja OFS-a i 20. obljetnica preustroja Frame. Kapitul se nastavio predsjedanjem nacionalne ministre Marte Radoš koja je na početku podnijela izvještaj o životu i djelovanju

Hrvatskoga nacionalnog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda za trogodišnje razdoblje, od listopada 2022. do listopada 2025. godine. U ime Konferencije nacionalnih duhovnih asistenata izvještaj je podnio fra Goran Malenica, OFM.

U subotu je fra Zdravko Lazić, delegat Konferencije generalnih duhovnih asistenata održao predavanje na temu Krepost kršćanske nade. Nakon predavanja uslijedio je rad po grupama te izvještaji rada po grupama. U poslijepodnevni satima održan je izborni dio Kapitula u kojem se biralo novo Nacionalno vijeće. Predsjedatelj izbornog kapitula bila je Adrienn Bognar, delegat generalnog ministra OFS-a.

Za nacionalnu ministru izabrana je Marta Radoš (Primorsko-istarsko područno bratstvo), za zamjenicu nacionalne ministre Nela Pujić

(Primorsko-istarsko područno bratstvo),
 za nacionalnu tajnicu Antonija Kušanić (Zagrebačko područno bratstvo),
 za nacionalnu blagajnicu Vlasta Udovičić (Zagrebačko područno bratstvo),
 za nacionalnog povjerenika za formaciju Branka Černugelj (Zagrebačko područno bratstvo),
 za nacionalnog povjerenika za Franjevačku mladež Stjepan Kelčić (Zagrebačko područno bratstvo),
 za međunarodnog vijećnika Robert Ledinski (Zagrebačko područno bratstvo) i
 za njegovog zamjenika Goran Luketa

(Splitsko-dubrovačko područno bratstvo).
 Zadnji dan kapitula obilježen je donošenjem smjernica za iduće trogodište te zajedničkim radom s Nacionalnom skupštinom Frame.

Izvor: <https://ofs.hr/izabrano-novo-nacionalno-vijece-franjevackog-svjetoavnog-reda/>

„TREĆI PETAK U IMOTSKOM“

listopad

I ove godine nastavljaju se susreti pod nazivom „Treći petak u Imotskom“ u organizaciji Samostana sv. Frane Imotski. Tema prvoga ovogodišnjeg susreta bila je „Upoznajmo sakramente – krštenje“, a predavač je bio fra Ivo Rastočić.

Fra Ivo je naglasio da će se tijekom idućih sedam „trećih petaka“ obrađivati svaki sakrament pojedinačno, s ciljem dubljeg i potpunijeg upoznavanja naše vjere.

Govoreći o sakramentu krštenja, predavač je naglasio kako nam upravo krštenje daje identi-

tet katolika – kroz znak križa u koji smo kršteni, kroz naše ime koje je upisano u dlan Božje ruke i kroz milost koja nam otvara vrata ulaska u život vjere. Fra Ivo je istaknuo i kako je bitna značajka ove Jubilarne godine, uz mogućnost potpunog oprosta od grijeha, upravo upoznavanje onog u što vjerujemo.

Na samom kraju predavanja fra Ivo je pozvao sve prisutne na sljedeću tribinu, na kojoj će se govoriti o sakramentu ženidbe, uz svjedočanstva bračnih parova.

studeni

U petak, 21. studenog 2025., održan je još jedan u nizu susreta *Treći petak u Imotskom*. Pred dobro popunjenom samostanskom dvoranom održan je tematski susret framaša. Tema ovogodišnjih tribina su sakramenti, a ovog puta kroz svjedočanstvo bračnih parova Ćorić i Jerković

obrađen je sakrament ženidbe.

Bračni parovi Ćorić i Jerković iznijeli su svoje osobno iskustvo na putu upoznavanja, pripreme za brak te prihvaćanja i rješavanja svakodnevnih izazova u bračnom životu.

Na početku susreta sve su prisutne pozdravili predsjednica imotske Frame Lucija Gudelj te župni i samostanski vikar i duhovni asistent Frame Imotski fra Ivo Rastočić. Završne riječi i molitvu uputio je fra Jakov Udovičić, utemeljitelj imotske Frame, koja ove godine slavi tridesetu obljetnicu postojanja te voditelj zaručnikih tečajeva u Imotskom još od 1992. godine.

prosinać

Održana je još jedna u nizu tribina pod nazivom „Treći petak u Imotskom“ u organizaciji Samostana sv. Frane Imotski. Tema ove tribina bila je „Upoznajmo sakramente – euharistija“, a predavač je bio fra Domagoj Volarević.

Govoreći o euharistiji, predavač je naglasio kako je njezina bit posvećenje čovjeka i iskazivanje hvale Bogu. U svom izlaganju tumačio je

značenje pojedinih dijelova svete mise te tako okupljene uveo u dublje i jasnije razumijevanje otajstava naše vjere.

Na samom kraju predavanja fra Ivo je pozvao prisutne na sljedeću tribinu u siječnju 2026. godine, koja će biti posvećena sakramentu bolesničkog pomazanja, uz svjedočanstva bračnih parova.

KONJEVRATE: OBLJETNICA POSVETE ŽUPNE CRKVE I SVEČANI ZAVJETI U MB-U OFS-A

U subotu, 18. listopada 2025., u Župi sv. Ivana Krstitelja u Konjeveratima bilo je posebno svečano. Proslavljena je svetkovina posvete crkve sv. Ivana Krstitelja, koja je posvećena prije 157 godina, a župna zajednica za taj događaj pripremala se trodnevnicom i cjelodnevnom euharistijskim klanjanjem na sam dan svetkovine. Svetu misu predvodio je župnik fra Ante Vukušić, uz sudjelovanje dvojice svećenika

iz Samostana sv. Ante u Šibeniku – fra Bože Ćurčije, donedavnog župnika, i fra Duje Bobana. Tijekom mise dvoje članova Franjevačkog svjetovnog reda mjesnog bratstva Konjeverate -Velimir Čogelja i Grozdana Brajković – položili su trajne zavjete. Zavjete ostale braće i sestara OFS-a primio je Joško Vuković, ministar mjesnog bratstva.

Nakon svete mise župljani su zajedno sa župnikom upriličili domjenak, a druženje je nastavljeno u veselom raspoloženju u župnoj kući, slaveći i zahvaljujući Bogu za sva primljena dobra kroz povijest ove župne zajednice. Posebna zahvala upućena je zboru „Cor Christi“ iz Šibenika koji je svojim sviranjem i pjevanjem uzveličao ovu svečanost.

Joško Vuković

MIRLOVIĆ ZAGORA: IZBORNI KAPITUL OFS-A „SV. IVAN PAVAO II.“

U župnoj dvorani župe Marijina Uznesenja u Mirlović Zagori u srijedu, 22. listopada 2025. godine, na blagdan sv. Ivana Pavla II., zaštitnika mjesnog bratstva Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS) „Sv. Ivan Pavao II.“, održan je izborni kapitul OFS-a.

Mjesno bratstvo pripada Zadarsko-šibenskom područnom bratstvu OFS-a „Sv. Nikola Tavelić“ sa sjedištem u Zadru. Kapitulom je predsjedala Ljiljana Morić OFS, zamjenica područnog ministra, uz nazočnost fra Stipe Nimca, OFM, predsjednika Konferencije područnih duhovnih asistenata istoga Područnog bratstva.

Na početku susreta sve nazočne srdačno je pozdravio fra Jakov Begonja, OFM, župnik i duhovni asistent, izrazivši dobrodošlicu i poželjevši plodonosan rad u duhu zajedništva i franjevačke jednostavnosti.

Zatim se nazočnima obratila Ljiljana Morić, OFS, riječima ohrabrenja i zahvalnosti:

„Drago mi je što sam danas zajedno s vama, u želji i nadi da, vođeni mudrošću Duha Svetoga, izaberete novo vodstvo koje će s požrtvovnošću i ljubavlju raditi na dobrobit svojega bratstva i župne zajednice.

Iako se bratstvo suočava s teškoćama prirodne vrste – mnogi članovi zbog starije dobi i bolesti ne mogu sudjelovati u radu – vrijedno je pohvaliti da niste posustali duhom. Oni koji mogu, redovito sudjeluju u životu bratstva i ne zaboravljaju svoju nemoćnu braću i sestre. Time pokazujete vjernost franjevačkoj duhovnosti koju nam je ostavio sv. Franjo Asiški.

Zazivam Božji blagoslov na vas i vaš franjevački hod, a u tome imate i podršku i područnih duhovnih asistenata te bratstava više razine. Mir i dobro.“

U svome obraćanju fra Stipe Nimac, OFM, predsjednik Konferencije područnih duhovnih asistenata, podsjetio je na dvije velike zaokupljenosti sv. Franje Asiškog: poniznost Božju, očitovanu u Utjelovljenju Sina Božjega, i ljubav Božju, koja se na osobit način pokazala na Veliki petak: „Nadahnuti evanđeljem (Iv 13, 1-17.) i duhovnošću sv. Franje, našega utemeljitelja, pozvani smo i poslani unutar Crkve biti svjedoci

i oruđe njezina poslanja najprije u svojim obiteljima, potom u župnoj zajednici, a osobito u vlastitom mjesnom bratstvu OFS-a.“

Trogodišnje izvješće o životu i radu bratstva u razdoblju 2022. – 2025. podnio je Stanko Sudar, OFS, ministar, a blagajničko izvješće predložila je Vikica Sudar, OFS, blagajnica. Cjelovito trogodišnje izvješće jednoglasno je usvojeno.

U novo vijeće Mjesnog bratstva OFS-a „Sv. Ivan Pavao II.“ za mandat 2025. – 2028. izabrani su: Stanko Sudar, OFS – ministar, Nada Matas, OFS – zamjenica ministra i povjerenica za formaciju, Marija Bulat, OFS – tajnica, Vikica Sudar, OFS – blagajnica. Član Vijeća je i fra Jakov Begonja, OFM, duhovni asistent. Vikica Sudar, OFS, izabrana je za područnu vijećnicu Područnog vijeća OFS-a, a Nada Matas, OFS, za zamjenicu područne vijećnice Područnog vijeća OFS-a.

Nakon izbora novoizabrani članovi vijeća potvrdili su svoje franjevačko zvanje i svoju spremnost na služenje:

„Mi, članovi Vijeća Mjesnog bratstva Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS) ‘Sv. Ivan Pavao II.’ Mirlović Zagora, prihvaćamo ovu odgovornost i službu upravljanja. Pred Svemogućim Bogom obećavamo da ćemo svakodnevno živjeti evanđelje po nadahnuću našeg Serafskog Oca svetog Franje Asiškog i vršiti našu službu najbolje što možemo. Tražimo vodstvo Duha Svetog i suradnju sve braće i sestara

ovoga bratstva, kako bismo zajedno kao franjevačka obitelj bili svjedoci evanđelja i oruđe mira te izgrađivali bratskiji i evanđeoskiji svijet da bi se učinkovitije ostvarivalo Kraljevstvo Božje“.

Po završetku kapitula slavljen je misa zahvalnica u čast sv. Ivana Pavla II., zaštitnika bratstva, koju je predslavio fra Stipe Nimac, uz suslavlje fra Jakova Begonje, župnika i duhovnog asistenta.

U propovijedi je fra Stipe podsjetio na tri posjeta sv. Ivana Pavla II. Hrvatskoj (1994., 1998. i 2003.) te na dva posjeta Bosni i Hercegovini (1997. i 2003.). Istaknuo je da su svi ti susreti, govori i propovijedi pape Ivana Pavla II. bili prožeti duhom milosrđa, oprosta, prihvaćanja bližnjeg te zalaganjem za mir i „kulturu mira“.

Naglasio je i Papino zalaganje za pravo naroda na svoju državu, samostalnost i su-

verenost, kao i njegovo promicanje dijaloga – osobito međureligijskog i ekumenskog – u nastojanju za jedinstvo kršćana. Pokazao je otvorenost prema svim vjerskim zajednicama i prema svim ljudima dobre volje.

„Možete biti ponosni što vaše mjesno bratstvo nosi ime ovoga velikog pape, jer sve vrijednosti koje je sv. Ivan Pavao II. živio i propovijedao i vi, kao svjetovni franjevci, možete svjedočiti i prenositi unutar svojih obitelji, bratstva i župne zajednice Na taj ćete način biti prepoznatljivi po tome što živite u duhu evanđelja Gospodina našega Isusa Krista, jedinoga Otkupitelja.“

Nakon misnog slavlja uslijedilo je bratsko druženje uz agape koje su pripremili članovi mjesnog bratstva OFS-a „Sv. Ivan Pavao II.“ iz Mirlović Zagore.

fra Stipe Nimac

SPLIT: OFS PROSLAVIO BLAGDAN SV. ELIZABETE

Blagdan sv. Elizabete Ugarske (Tirinške), zaštitnice Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS-a), proslavljen je 17. studenog 2025. u crkvi Presvetog Otkupitelja na Trsteniku u Splitu, s početkom u 19 sati.

U proslavi su sudjelovali članovi svih pet mjesnih bratstava OFS-a grada Splita: „Sv. Frano“ (Obala), „Gospa od Zdravlja“ (Dobri), „Gospa od Pojišana“ (Pojišan), „Sveta Obitelj“ (Sukoišan) i „Blagovijest“ (Trstenik).

Misu je predvodio fra Ivan Vuletić, domagistar bogoslova i profesor na KBF-u. Koncelebrirali su fra Anđelko Domazet i duhovni asistenti: fra Damjan Glavaš, fra Josip Milatović, fra Marijan Jelušić, fra Josip Cvitković i fra Stipe Nimac. Ministrirali su franjevački bogoslovi.

Nakon evanđelja trajno zavjetovani člano-

vi Franjevačkoga svjetovnog reda obnovili su obećanja evanđeoskog života – zavjetovanje.

Fra Ivan je u propovijedi istaknuo da u životu svete Elizabete susrećemo upravo one odlike koje doslovce odražavaju evanđelje Isusa Krista: priznavanje Božjeg kraljevstva i prihvaćanje njegove vladavine, potrebu za posvemašnjim sebedarjem postajući malenom poput djeteta kako bi bila kadra unići u kraljevstvo Božje te radikalno ispunjavanje nove zapovijedi ljubavi do krajnjih posljedica.

Sv. Elizabeta je bogoslužjenjem i čovjekoslužjenjem postala suputnica i pratilja svih potrebitih, otkrivajući Isusovu nazočnost u siromašnima, odbačenima, kao i u onima s rubova društva, te u gladnima i bolesnima (Mt 25, 40. 45). Sve svoje životne snage nesebično je uložila kako bi upravo među siromasima uzorno živjela milosr-

đe Božje ljubavi, pa im tako omogućila da ga i oni osjete.

U životu sv. Elizabete očituje se kako vjera, vjernost i prijateljstvo s Kristom stvaraju osjećaj za pravednost i prava drugih te potiču ljubav i milosrđe. Iz te ljubavi rađa se i nada, sigurnost da nas Krist ljubi te da nas Kristova ljubav očekuje, čineći nas tako sposobnima nasljedovati Krista i vidjeti Krista u drugima.

Kao takva, svojim ljudskim, kršćanskim i franjevačkim krepostima, sveta Elizabeta i danas ostaje aktualan uzor i poticaj, osobito članicama i članovima Franjevačkoga svjetovnog reda, ali i svakom čovjeku dobre volje, zaključio je fra Ivan.

Nakon popričesne molitve zahvalni govor održala je Maja Duspara, ministra bratstva „Blagovijest“ i zamjenica područne ministre. U govoru je zahvalila Bogu i sv. Elizabeti, zaštitnici OFS-a, te svim sudionicima i sudionicama slavlja blagdana svete Elizabete 2025. godine.

Posebno je zahvalila hodočasnicima, članovima Mjesnog bratstva OFS-a iz Tomislavgrada (Franjevački samostan i župa sv. Mihovila

Arkanđela) koji su ove godine prvi put hodočastili sv. Elizabeti u Split. Ovo bratstvo pripada Nacionalnom bratstvu OFS-a u Bosni i Hercegovini koje obuhvaća dva područna bratstva: Bosansko bratstvo kraljice Katarine i Hercegovačko područno bratstvo. Članovi bratstva iz Tomislavgrada djeluju unutar Hercegovačkoga područnog bratstva.

Na završetku slavlja okupljeni su pred izloženom slikom svete Elizabete zajedno izmolili zagovornu molitvu zaštitnici Franjevačkoga svjetovnog reda.

Za vrijeme misnog slavlja pjevao je zbor franjevačkih bogoslova pod ravnanjem bogoslova fra Tomislava Kiridžije.

Poslije slavlja održan je agape u dvorani „Dr. fra Karlo Balić“, koji su pripremili članovi OFS-a „Blagovijest“, Split – Trstenik.

U prigodi blagdana svete Elizabete Mjesno bratstvo Franjevačkoga svjetovnog reda „Blagovijest“ i ove je godine organiziralo već tradicionalnu karitativnu akciju pod nazivom „Kruh svete Elizabete“ za pomoć najpotrebitijima. Zahvaljujemo svim darivateljima!

fra Stipe Nimac

KNIN: IZBORNI KAPITUL U OFS-U „SV. ANTE PADOVANSKI“

U subotu, 29. studenog 2025. s početkom u 10 sati, u Franjevačkom samostanu u Kninu održan je izborni kapitul Mjesnog bratstva OFS-a „Sv. Ante Padovanski“.

Tomu je prethodio „bratski i pastoralni pohod“ (*Generalne Konstitucije OFS-a*, čl. 92-95) koji je započeo u 9:30.

Izbornim kapitulom predsjedala je Ljiljana Morić, OFS, zamjenica područnog ministra, u nazočnosti fra Stipe Nimca, OFM, područnoga duhovnog asistenta. Na kapitolu je kao gošća s područne razine OFS-a bila prisutna Zdenka Šupe, OFS, područna tajnica.

Mjesno bratstvo OFS-a u Kninu pripada Zadarsko-šibenskom područnom bratstvu OFS-a „Sv. Nikola Tavelić“ sa sjedištem u

Zadru koje obuhvaća 11 mjesnih bratstava s ukupno 241 trajno zavjetovanim članom.

Nakon uvodnih pozdrava (fra Marko Đerek, OFM, definator, gvardijan, župnik i duhovni asistent; Jelena Matijević, OFS, ministra; Ljiljana Morić, OFS, zamjenica područnog ministra; i fra Stipe Nimac, OFM, područni duhovni asistent), uslijedila su izvješća o proteklom trogodišnjem mandatu (2022. – 2025.).

Ministra Jelena Matijević iznijela je izvješće o životu i radu bratstva; Dragan Miličević, OFS, blagajnik predočio je financijsko poslovanje, a Karolina Baškarad, OFS, povjerenica za Framu, izvijestila je o djelovanju Frame i suradnji Frame i OFS-a u proteklom razdoblju.

Izborni dio kapitula započeo je zazivom Duha Svetoga i čitanjem biblijskog teksta (Iv 13, 1-17).

Fra Stipe Nimac održao je duhovni nagovor „Mjesno bratstvo OFS-a - povlašteno mjesto formacije“. U nagovoru je istaknuo kako Pravilo OFS-a određuje da mjesno bratstvo „postaje osnovnom stanicom cijelog Reda i vidljivim znakom Crkve koja je zajednica ljubavi. Ono mora biti povlašteno mjesto gdje će se razvijati osjećaj crkvenosti, njegovati franjevačka zvanja i pokretati apostolski život njezinih članova“ (*Pravilo OFS-a*, čl. 22).

Bratstvo je dužno posebnu pozornost posvećivati formaciji, a osobito trajnoj formaciji, istaknuo je fra Stipe, kako bi se pridonijelo sazrijevanju poziva i učvršćivanju osjećaja pripadnosti.

Trajna formacija ima za cilj pomoći svoj braći i sestrama da: slušaju i razmatraju Božju riječ, „prelazeći iz evanđelja u život i iz života u evanđelje“; prosvijetljeni vjerom i potpomognuti dokumentima crkvenog učiteljstva, razmišljaju o zbivanjima u Crkvi i društvu, te u skladu s tim zauzimaju dosljedne stavove; odjelotvore i prodube franjevački poziv proučavanjem spisa sv. Franje, sv. Klare i drugih franjevačkih autora (*Generalne Konstitucije OFS-a*, čl. 44).

Potom je uslijedio izbor prema odredbama *Generalnih konstitucija OFS-a* (čl. 76-80). Odredbe je protumačila i uvodne upute izložila predsjedateljica izbornog kapitula Ljiljana Morić.

Za tajnicu kapitula predložena je i izabrana Ines Čolak, OFS, a za brojače glasova Ante Džepina, OFS, i Silvestar Cvijanović, simpatizer OFS-a.

Na trogodišnji mandat (2025. – 2028.) izabrani su:

Jelena Matijević, OFS, ministra

Karolina Baškarad, OFS, zamjenica ministre

Sandra Velić, OFS, tajnica

Dragan Miličević, OFS, blagajnik

Dražen Barišić, OFS, povjerenik za formaciju

fra Marko Đerek, OFM, duhovni asistent.

Branka Budimir, OFS, zastupnica za Područni kapitul, Anamari Grubeša, OFS, zamjenica zastupnice za Područni kapitul.

Izabrani su potom potvrdili svoje franjevačko zvanje i spremnost na služenje te zajednički izrekli molitvu:

„Mi, članovi Vijeća Mjesnog bratstva Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS) ‘Sv. Ante Padovanski’ u Kninu prihvaćamo ovu odgovornost i službu upravljanja. Pred Svemogućim Bogom obećavamo da ćemo svakodnevno živjeti evanđelje po nadahnuću našega Serafskog Oca svetog Franje Asiškog i vršiti našu službu najbolje što možemo.

Tražimo vodstvo Duha Svetoga i suradnju sve braće i sestara ovoga bratstva, kako bismo zajedno kao franjevačka obitelj bili svjedoci evanđelja i oruđe mira te izgrađivali brataskiji i evanđeoskiji svijet da bi se ostvarivalo Kraljevstvo Božje.“

Potom je fra Stipe svima podijelio blagoslov našega svetog oca Franje (*Obrednik OFS-a*, str. 23.).

Na kraju je predsjedateljica izbornog kapitula Ljiljana Morić zahvalila članovima Vijeća koji su obnašali službe u prethodnom mandatu (2022. – 2025.). Čestitala je i novoizabranom Vijeću OFS-a u novome trogodišnjem mandatu (2025. – 2028.) te im zaželjela da odgovorno i savjesno, vođeni Duhom Svetim, obnašaju službe u Mjesnom vijeću OFS-a „Sv. Ante Padovanski“, svjedočeći kršćansku i franjevač-

ku duhovnost u sredini u kojoj žive i djeluju.

Duhovni asistent fra Marko Đerek, oslanjajući se na svoje iskustvo rada s Framom, izrazio je spremnost da će kao župnik i duhovni asistent pomagati Mjesnom bratstvu OFS-a u Kninu te da će, na osobnoj i zajedničkoj razini, promicati župni pastoral i apostolsko djelovanje OFS-a i Frame u župnoj zajednici Knina.

Na završetku kapitula mjesna ministra Jelena Matijević – koja je po drugi put izabrana na trogodišnji mandat – zahvalila je uime novoizabranog Mjesnog vijeća i svih članova bratstva OFS-a, te izrekla molitvu:

*Svemogući, presveti, svevišnji najviši Bože,
svako dobro, najviše dobro, svekoliko dobro,
koji si jedini dobar:
tebi iskazujemo svu hvalu, svu slavu,
svu zahvalu, svu čast,
sav blagoslov i sva dobra.
Tako neka bude, tako neka bude! Amen.
(Obrednik OFS-a, str. 44.)*

Nakon slavlja izbornog kapitula uslijedio je *agape* koji su pripremili članovi Mjesnog bratstva OFS-a „Sv. Ante Padovanski“.

fra Stipe Nimac

FRA FRANO DOLJANIN: SLIJEDEĆI FRANJU, SLIJEDIMO KRISTA

Fra Frano Doljanin: Slijedeći Franju, slijedimo Krista, *Razmišljanja o događajima iz života sv. Franje Asiškog*, Omiš, 2025.

Predgovor

Sv. Franjo Asiški još je kao mladić spoznao istinu o samome sebi. Međutim, taj proces spoznaje trajao je nekoliko godina. Preko različitih susreta, razmišljanja, unutarnjih borbi i otajstvenih objava, Franjo je shvatio i spoznao kojim mu je putem ići, putem kojim su od povijesti do današnjih dana pošli mnogi. Svetog Franju slijedili su i slijede mnogi, utjecao je na religije, kulturu, ekologiju, a spominjan je i kao najveća osoba drugog tisućljeća. Zašto? Što se dogodilo Franji Asiškom da i danas, nakon više od 800 godina, razmišljamo o njemu i da još uvijek utječe na nas?

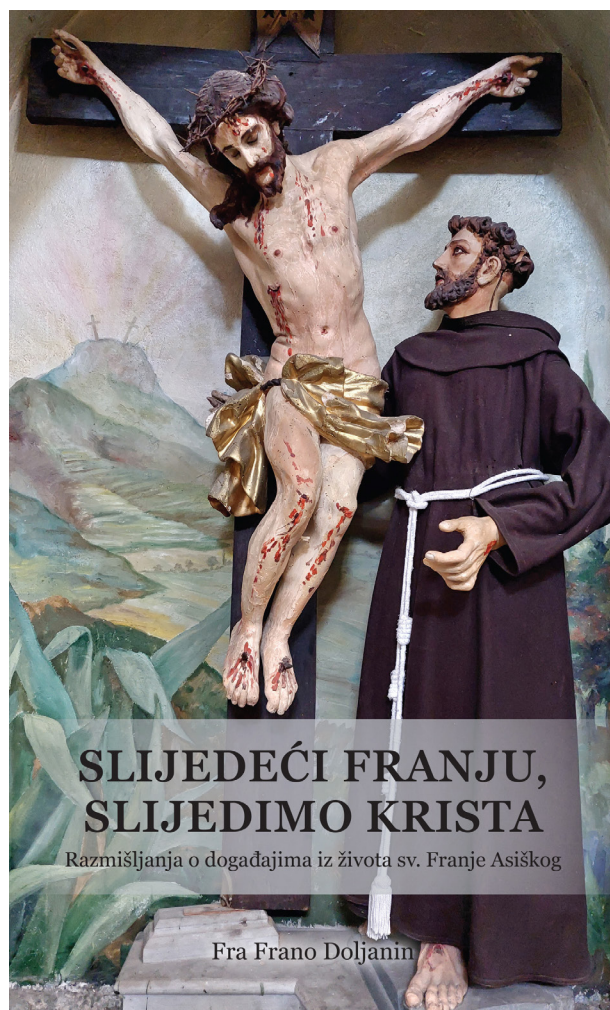
Neke odgovore moguće je pronaći i u ovoj knjizi koja je djelomično rezultat rada s članovima Franjevačkog svjetovnog reda i Franjevačke mladeži tijekom razdoblja od 2003. do 2009. godine te posebno prigodom pripreme za 800. obljetnicu utemeljenja Franjevačkog reda (2006. – 2009.). Tijekom tog vremena intenzivnije sam istraživao o sv. Franji.

U prvom dijelu knjige donosim kratka razmišljanja na temelju događaja iz života sv. Franje Asiškog u kojima je opisan proces njegova obraćenja i njegove po(r)uke u kojima nam daje primjere kako živjeti u svakodnevnom životu.

U drugom dijelu knjige donosim razmišljanja o nekoliko Franjinih opomena, a na kraju se nalazi kratko razmišljanje za ispit savjesti i molitve upućene sv. Franji.

Neka razmišljanja i pouke u ovoj knjizi prilagođeni su prijevodi članaka od 2004. do 2009. godine koji su objavljivani na stranici www.penitents.org (published by the Confraternity of Penitents). Dopuštenje za objavu prilagođenih članaka u pisanom obliku odobrila je Madeline Pecora Nugent, CFP, Minister General, Confraternity of Penitents, dana 7. veljače 2025. godine.

Knjiga je prvenstveno namijenjena članovima Franjevačkog reda (OFS-a) i Franjevačke

mladeži (Frame). Nadam se da će pomoći u produbljanju franjevačkog načina života i probuditi dodatnu snagu u nasljedovanju sv. Franje.

Recenzija

Djelo *Slijedeći Franju, slijedimo Krista*, splitskog franjevca i gvardijana samostana u Omišu – fra Frane Doljanina, predstavlja vrijedan doprinos suvremenom razumijevanju franjevačke duhovnosti, koja, ako želi biti autentična, mora budućnost gledati očima Siromaha iz Asiza. A njegove su oči uprte u Krista, koji je alfa i omega svijeta i stvorenja.

Polazeći od razmišljanja utemeljenih na događajima iz Franjina života, autor vješto povezuje povijesne činjenice, duhovnu tradiciju i teološko-moralnu refleksiju. Iznimna vrijednost djela zrcali se u njegovoj poticajnoj pastoralnoj usmjerenosti prema vjernicima, osobito članovima Franjevačkog svjetovnog reda i

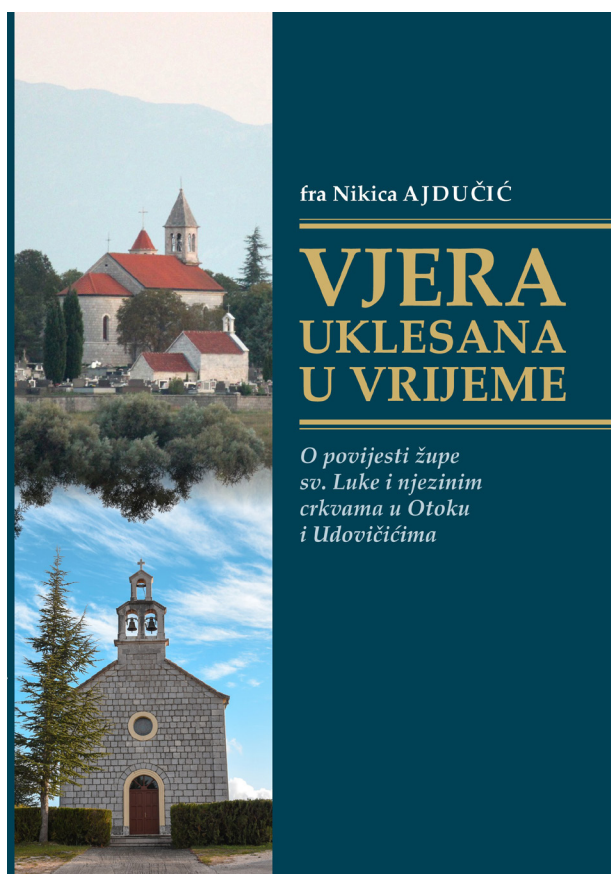
Franjevačke mladeži, kao poziv da dublje urone u nasljedovanje Krista po primjeru siromaštva, ljubavi i poniznosti sv. Franje. Zapravo, riječ je o pozivu na oblik života koji na sebi nosi miomiris evanđelja, kako u svojoj enciklici *Fratelli tutti* reče papa Franjo. To je poziv na nasljedovanje Krista, koji nadilazi sve prepreke pa i samu smrt i stoji u samom središtu svakog ljudskog i kršćanskog života.

Epizode iz Franjine biografije i opomene koje Doljanin donosi nisu tek crtice iz povijesti,

nego trajni izazovi i putokazi današnjim kršćanima u izgradnji evanđeoskog temelja vlastitog života i konkretnog oblika svjedočanstva. Ono pak, neminovno vodi preko ispita vlastite savjesti do skrušene molitve. U skladu s tim, u ovim nemirnim vremenima, koja usprkos svemu inzistiraju na autentičnom svjedočanstvu vjere, Doljaninova knjiga podsjeća da Franjin radikalni evanđeoski izbor ostaje trajan izazov i nadahnuće za sve generacije.

Doc. dr. sc. Emanuel Petrov

FRA NIKICA AJDUČIĆ: VJERA UKLESANA U VRIJEME

Fra Nikica Ajdučić: *Vjera uklesana u vrijeme, O povijesti Župe sv. Luke i njezinim crkvama u Otoku i Udovičićima*, Otok, 2025.

Izdavač: Župni ured Župe sv. Luke Evanđelista, Sv. Luke 10, Otok kod Sinja, 2025.

Uvodna riječ

Vjera ostavlja tragove. Svuda oko nas Božji su tragovi. Bog ih ostavlja u srcima vjernika te u mjestima gdje oni žive i u onome što čine.

Tragovi su i Božji i naši, uklesani u vrijeme. Dio su prošlosti, prisutni u sadašnjosti i neizostavni za razumijevanje budućnosti. Prepoznaju se danas u kamenu starih crkava, u običajima, u načinu života i u duhovnoj svijesti ljudi. Sve to svjedoči da je vjera temelj na kojem se, svjesno ili ne, gradi svakodnevnica. Vjera je najjača snaga svijeta i vijeka.

Ova se knjiga bavi upravo tim tragovima vjere. Prati sakralnu baštinu Župe sv. Luke evanđelista koja obuhvaća Otok i Udovičice. Nastoji predstaviti povijesni okvir ove župe. Njezinu nastanku prethodilo je šestogodišnje ustrajno istraživanje svih dostupnih izvora iz arhiva župe, samostana, provincije i nadbiskupije kao i onih iz državnih arhiva. Tijekom tog razdoblja proučavane su i dosad objavljene knjige i tekstovi koji su mogli pridonijeti cjelovitijem prikazu svakoga pojedinog dijela povijesnog hoda vjerničkog puka ovoga pitomog dijela Cetinske krajine.

Osnutak župe Otok povezan je s teškim vremenima koja su bila obilježena turskom prisutnošću u ovim krajevima te kasnijim životom na graničnom području između Mletačke Republike i Osmanskog Carstva. Turski pohod na Sinj 1715. godine doveo je do najtragičnijeg stradanja u povijesti Otoka, kada su svi njegovi branitelji zajedno sa župnikom nemilosrdno pobijani. Nakon što je Sinj obranjen čudesnom pomoći i zagovorom Čudotvorne Gospe Sinjske, a osmanske su se snage povukle, započela je obnova života na cijelom sinjskom području. U Otoku je sagrađena prva župna crkva sv. Luke u današnjem starom groblju, a u Udovičićima,

na starom groblju, prva crkva sv. Roka. Župni i pastoralni život odvijao se u skladu s mogućnošću tog vremena, skromno, ali s puno vjere.

Pastoralne potrebe tražile su izgradnju većih crkava, što je zahtijevalo mnogo truda i odricanja. Sačuvani zapisi o tim gradnjama svjedoče silnu vjeru i nesebično zalaganje župnika i župljana. Nova župna crkva sv. Luke blagoslovljena je 1885., a nova crkva sv. Roka 1912. godine. U razdoblju svjetskih ratova, među brojnim stradanjima i strahotama, osobito se ističe krvavi pokolj nad civilnim stanovništvom župe 1944. godine. Nakon rata, unatoč pritiscima komunističke vlasti nesklone Crkvi, narod vođen svojim župnicima ostaje postojan u vjeri i odan Bogu i Gospi. Plod te ustrajne vjernosti jest velik broj duhovnih zvanja iz župe. Procvat vjerničkog života naposljetku je doveo do izgradnje nove veleborne župne crkve koja s pastoralnim kompleksom čini skladnu cjelinu.

U završnom dijelu popisana su imena župnika, kapelana časnih sestara i suradnika koji su tijekom godina oblikovali život župne zajednice. Svatko od njih dao je svoj doprinos kroz službu i svakodnevni rad. Knjiga je posvećena njima u znak poštovanja i zahvalnosti.

Ono što je ostalo iz prošlih vremena nisu samo uspomene, već živi znakovi vjere koja i danas ispunjava svakodnevnicu u radu i odmoru, slavlju i tišini, radosti i žalosti, od jutra do večeri. Ovdje vjera nije dodatak životu, nego je njegov temelj. *Vjera uklesana u vrijeme* nije zamišljena kao povijesna kronika. Prije svega, to je pokušaj da se zabilježi ono što je dugo bilo samorazumljivo, a lako može pasti u zaborav ako se ne zapiše na vrijeme. Ujedno je to poziv da prepoznamo što smo primili i da to čuvamo. Sakralna baština nije samo kamen, beton, metal ili drvo; ona je znak vjere, pripadnosti i nade.

STIPICA GRGAT - VITO BALIĆ: IVAN GLIBOTIĆ

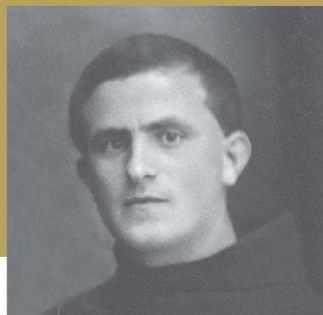
Dvanaesti svezak biblioteke Umnici Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja bavi se likom i djelom fra Ivana Glibotića. Knjigu su napisali fra Stipica Grgat i dr. sc. Vito Balić. Knjiga sadrži 388 stranica.

Stipica Grgat – Vito Balić: *Ivan Glibotić*, Služba Božja, Split, 2025.

Predgovor

„Kad shvatimo, što to znači dijalog ljubavi sve braće oko stola Kristova, dijalog, u kome svi uzvanici (kler, pjevači – zbor i pjevači – puk) imaju svoje mjesto i svoju službu, onda ćemo priznati, da je preko koncila progovorio Duh sveti.”^[1] Ovim riječima iskazao je fra Ivan Glibotić svoje oduševljenje odlukama Drugoga vatikanskog koncila, a svoje puno povjerenje u njihovu ispravnost stekao je vlastitim pastoralnim i glazbeničkim djelovanjem. Premda Glibotićeve službe u provinciji možemo podijeliti na pastoralne, glazbeničke, nastavničke i profesorske, možemo reći da ga je u njima vodila čvrsta vjera i ljubav prema Kristu sa snažnom željom da tu istu vjeru ukrijepi u svojim vjernicima, puku i pjevačima, kako bi svojim pjeva-

UMNICI FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOG OTKUPITELJA

Stipica Grgat – Vito Balić

IVAN GLIBOTIĆ

Služba Božja

njem aktivno sudjelovali u liturgijskim slavlji-
ma. Drugim riječima, Glibotiću je glazbeničko
djelovanje, jednako kao i književno, bilo način
proširenja njegove svećeničke službe u liturgij-
skom odgoju vjernika. U prigodi 100. obljetnice
Glibotićeva svećeničkog ređenja priredili smo
ovaj rad o njegovu životu i stvaralaštvu.

Glazbene prilike u dalmatinskim crkvama
u prvim desetljećima 20. stoljeća u vrijeme
Glibotićeva školovanja bile su vrlo skromne,
a rastući cecilijanski pokret u Hrvatskoj i svi-
jest o reformama crkvene glazbe doveli su do
potrebe školovanja svećenika i redovnika. No
u tim godinama u upravama biskupija i franje-
vačkih provincija osjećala se bojazan i postojao
je oprez prema slanju svećenika na glazbeničko
obrazovanje u inozemstvo, premda su se kandi-
dati slali na crkvena glazbena učilišta, a kod pr-
vih koje su poslali – dr. fra Bernardin Sokol, dr.
Urban Krizomali, don Matija Ivšić i dr. fra Ivan
Glibotić – primjećuje se da je kod uprava postojala
i doza nerazumijevanja ozbiljnosti, trajanja
i vrste glazbenoga studija.

Svi hrvatski školovani svećenici-glazbenici
po povratku sa studija morali su se prilagoditi
vlastitoj sredini i svaki je od njih djelovao na
različite načine, ali rezultati koje su postigli u
svom radu bili su izuzetno važni, jer su podiza-
njem kvalitete crkvene glazbe širili i duh ono-
dobnih liturgijskih reformi u Crkvi u Hrvatskoj.
To se izuzetno snažno osjećalo i u Glibotićevu
cjeloživotnom djelovanju, a posebno možemo
istaknuti vrijeme njegova djelovanja u Sinju u
predratnim godinama, u kojemu je velikim an-
gažmanom obavljao liturgijske službe u crkvi,
profesorske u gimnaziji, držao pouku sjeme-
ništarcima, vodio nekoliko zborova i glazbi u
svetištu i gradu, skladao i priređivao skladbe za
puk, zborove i glazbe, poučavao i uvježbavao
puk u crkvenom pjevanju, priredio pjesmaricu
s tekstovima pjesama za sudjelovanje puka u li-
turgijskom pjevanju i objavljivao stručne članke
o crkvenom pjevanju. O načinima pouke puka u
pjevanju i o vlastitim uspjesima u tome pisao je
izvješća, a sva područja njegova rada zasjala bi
u blagdanskim procesijama i slavlji-
ma onodobnoga Sinja. Takav rad zbilja možemo shvatiti
u duhu pobuda Pija XI. da Crkva ne smije biti

isključena iz društvenoga života, već da mora
u njemu biti djelotvorna. Upravo u Glibotićevu
primjeru vidimo snagu pastoralnog djelovanja
pomoću glazbe i važnost koju bi Crkva treba-
la pridavati odgoju svećenika-glazbenika jer je
njihovo djelovanje drugačije od onoga svjetov-
nih glazbenika. Sam Glibotić je u dva navrata
istaknuo važnost pjevanja u pastoralnom radu i
ulogu svećenika u poučavanju vjernika i pjeva-
ča kako pjevati Bogu.^[2]

Ratne godine prekinule su intenzivno
Glibotićevo glazbeničko djelovanje, što se na-
stavilo i u poratnim neprilikama s komunistič-
ko-udbaškim progonom Crkve. U ratnim vre-
menima pokazao se razboritim u ljudskom i
kršćanskom duhu, spreman pomoći komu god
je mogao. Spasio je puno pojedinaca od smrti
i cijela naselja od uništenja. Još za vrijeme stu-
dija Glibotić se pokazao kao okretan, snalažljiv
čovjek, a ta mu je osobina itekako pomogla u
poratnom vremenu kada je dvadeset godina vr-
šio službe župnika i gvardijana u Kozici, Splitu,
Imotskom i Vrgorcu. Dotakle su ga sve nevolje
toga vremena – namještena medijska blaćenja,
pretresi samostana, nametanje pretjeranih pore-
za, svakovrsne prijetnje, pa i smrću, prisile na
pristupanje tadašnjem državnom „staleškom
udruženju katoličkih svećenika” – kojima nije
podlegao te zbog toga mučenje, progon i osuda
na kaznu zatvora na temelju udbaških krivotvo-
rina i laži. Ipak, dolaskom u Vrgorac 1955. g. fra
Ivan se polako vraća stvaralačkom i glazbenič-
kom djelovanju.

Poslije Vrgorca, od 1964. g., Glibotić se opet
posvećuje glazbeničkom djelovanju, ali sada u
profesorskim službama na Franjevačkoj visokoj
bogosloviji u Makarskoj i Centralnoj visokoj
bogoslovskoj školi u Splitu. Istovremeno vodi
crkvene zborove, a s mladima u Makarskoj i po-
slije u Sumartinu i Baškoj Vodi, priređuje svoje
igrokaze s pjevanjima s kojima nastupa i gostu-
je u više dalmatinskih gradova. Početak ovoga
razdoblja Glibotićeva života vrijeme je Drugoga
vatikanskog koncila, pa će Glibotić nastojati dati
svoj doprinos razumijevanju koncilskih odredbi
o glazbi u vidu članaka, javnih predavanja i za-
jedničkih zbornih proba, dijeleći opet vlastita
iskustva. Ovaj glazbenički rad, koji je intenzite-

tom sličan onom u predratnom Sinju, zaokružiti će izdanjem svoje pjesmarice *Pjevajmo, braćo kršćani!* (1967.), prve postkoncilske pjesmarice na hrvatskom jeziku. Pjesmaricu je sastavio prema kriterijima muzikalnosti i pastoralu u duhu Drugoga vatikanskog koncila i vodeći računa o puku i pučkom pjevanju, a poučen vlastitim iskustvom, priručnik je nastojao približiti izvedbenim mogućnostima naših crkvenih zborova.^[3]

Fra Ivan Glibotić nastavio je skladati i pisati i u zadnjem desetljeću života u samostanu u Imotskom. Do kraja je ostao vjeran svojem stilu skladanja za puk i za crkvene zborove čije je mogućnosti dobro upoznao tijekom svojega glazbeničkog rada. Fra Mile Čirko dobro primjećuje da je Glibotić svoje glazbeno znanje koristio „za ono što su prilike i sredine u kojima je djelovao zahtijevale”, a da je „najviše nastojao oko širenja pučkog pjevanja”, kojemu se i sam približio u svojem glazbenom i književnom izrazu.^[4]

O fra Ivanu Glibotiću objavljeno je više desetaka kratkih biografskih i bibliografskih natuknica i članaka,^[5] a dio ih je priredio i sam Glibotić. Među njima je bio najopsežniji i najpotpuniji članak fra Mile Čirka,^[6] koji je bio dobro polazište za naš rad i čije smo podatke slijedili i znatno ih upotpunili novim izvorima. Za potrebe rada pregledali smo građu u arhivima samostana i župa u Sinju, Splitu, Imotskom, Omišu, Makarskoj, Sumartinu, Vrgorcu i Visovcu, u arhivima Franjevačkog sjemeništa i Franjevačke klasične gimnazije u Sinju, Franjevačkog klerikata u Splitu, Zbornika „Kačić”, Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu, Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Splitu i u njihovoj knjižnici te u Nadbiskupskom arhivu u Splitu. Među brojnom arhivskom građom moramo istaknuti osobnu kroniku fra Ivana Glibotića^[7] koja nam je uvelike poslužila u upotpunjavanju njegova životopisa, a iz koje se iščitavaju i njegova osobna viđenja događaja i ljudi iz njegova života. Najveći dio Glibotićeve ostavštine pohranjen je u Franjevačkom samostanu u Imotskom i sadrži njegove tiskane i rukopisne skladbe, bilježnice, doktorsku disertaciju, pisma, razglednice, knjige, note, isječke iz novina i druge materijale. Popis građe dostupan je u mrežnom katalogu Metelwin programa.^[8] Glibotićevi tekstovi u rukopisu i strojopisu, kao i autografi njegovih

skladbi iz ovog arhiva popisani su u bibliografiji. Građu u knjizi podijelili smo u tri dijela u skladu s rasporedom koji se već uvriježio u izdanjima iz serije *Umnici Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja*. U prvom i najopsežnijem dijelu kronološki smo obradili Glibotićev životopis i dali prikaz njegova stvaralaštva. Upotpunili smo bibliografiju Glibotićevih glazbenih i književnih djela i razjasnili dosadašnje nedoumice te za sve jedinice kojima su sačuvani rukopisi naveli u kojemu su arhivu pohranjene. Bibliografiju Glibotićevih djela i napisa o njemu popisali smo prema vremenu nastanka ili tiska. Drugi dio posvećen je kratkom izvješću o dvama spomen-obilježjima u čast fra Ivanu Glibotiću u Imotskom, a to su davanje naziva glazbenoj školi i postavljanje reljefa s njegovim likom. U trećem dijelu donijeli smo dva priloga kojima bismo željeli zorno predstaviti Glibotićevo stvaralaštvo. Prvi prilog je *Korizmena pjesma od Vrgorca*, vjerska pouka u pjesmi koja jasno oslikava Glibotićevu oslonjenost na pučko stvaralaštvo, ali s aktualizacijom sadržaja za potrebe pouke vjerničke zajednice svoje župe. U drugom prilogu donosimo početak neobjavljene skladbe *Kantata sv. Križu*, koja je skladana za dvoglasni dječji zbor i bariton uz orguljsku pratnju. Skladba nije sačuvana u cijelosti, ali njezini dijelovi mogu se izvoditi i zasebno. Skladba je nastala u zadnjem desetljeću Glibotićeva života i zorno oslikava njegov glazbeni stil koji je bio postojan od studijskih godina pa sve do kraja ovozemaljskog života.

Na kraju moramo zahvaliti svima koji su nam pomogli u prikupljanju građe iz knjižnica i arhiva, pogotovo franjevcima Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Posebno moramo zahvaliti na velikoj pomoći provincijalima fra Marku Mrši i fra Siniši Balajiću, gvardijanima franjevačkih samostana u Splitu, Sinju, Imotskom, Sumartinu, Omišu, Nadbiskupskom Arhivu u Splitu, Knjižnici Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Split, Mariji Jović, Darku Rimcu, Ivanu Kozlici, s. Maneti Mijoč, fra Hrvatinu Gabrijele Jurišiću, fra Ivanu Udovičiću, †fra Željku Toliću, fra Jošku Kodžomanu, fra Frani Doljaninu, fra Branimiru Novokmetu, fra Josipu Repeši i Anti Glibotiću.

Autori

- [1] Ivan Glibotić, *Problematika pjevačkog zbora u crkvi*, u: *Služba Božja*, 6 (1966.), 2, str. 97.
- [2] Ivan Glibotić, *Liturgijsko pjevanje preko sv. Mise*, u: *Život s Crkvom*, 5 (1939.), 6, str. 244-245; Isti, *Problematika crkvenog pučkog pjevanja*, u: *Bogoslovska smotra*, 37 (1967.), 1-2, str. 228.
- [3] Ivan Glibotić, *Dva kriterija*, u: *Služba Božja*, 8 (1968.), 1, str. 78-80.
- [4] Mile Čirko, *Glazbenik fra Ivan Glibotić*, u: *Čuvari baštine*, Imotski, 1989., str. 549.
- [5] Usp. bibliografiju na kraju knjige.
- [6] M. Čirko, *Glazbenik fra Ivan Glibotić*, str. 547-554.
- [7] Ivan Glibotić, *Uspomene od godine 1912. – 1966. i dalje – kronika*, rkp., u: AZK (Franjevački samostan Gospe Sinjske Sinj), 1966. – 1985., bez signature. Navedenu kroniku fra Ivan Glibotić ostavio je na čuvanje fra Gabrijelu Jurišiću koji ju je pohranio u Arhiv Zbornika „Kačić” u Franjevačkom samostanu u Sinju.
- [8] Franjevačka provincije Presvetog Otkupitelja – samostan Imotski (<https://library.foi.hr/lib/index.php?B=1638>).

Do sada objavljeno u nizu **Umnici Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja**:

- Ivan Macut – Petar Macut, *Petar Grabić. Nova revija – vjeri i nauci*, Split, 2018.
- Dinko Aračić, *Karlo Balić*, Split, 2018.
- Jure Brkan, *Ante Crnica*, Split, 2019.
- Ivan Macut – Jakov Udovičić, *Mate Zoričić*, Split, 2019.
- Anđelko Domazet – Stjepan Čovo, *Božo Vuco*, Split, 2020.
- Jozo Grbavac, *Silvestar Kutleša*, Split, 2021.
- Dinko Aračić – Petar Lubina, *Krsto Kržanić*, Split, 2021.
- Stipica Grgat, *Anđelko Milanović Litre*, Split, 2022.
- Anđelko Domazet, *Ivan Marković*, Split, 2022.
- Stipan Trogrlić, *Ante Cikojević*, Split, 2023.
- Ivan Macut – Stipo Kljajić, *Juraj Božitković*, Split, 2023.
- Stipica Grgat – Vito Balić: *Ivan Glibotić, Služba Božja*, Split, 2025.

DRNIŠ: 13. FESTIVAL ZBORSKE DUHOVNE GLAZBE „JUBILATE DEO“

Proteklog vikenda, 25. i 26. listopada 2025., u Drnišu je održan 13. Festival zvorske duhovne glazbe „Jubilate Deo“. Dvodnevna manifestacija, koja je u glazbenom smislu postala jedan od drniških zaštitnih znakova, i ove je godine privukla brojne izvođače i publiku. Središnji događaj programa održan je u subotu, 25. listopada, kada su se u drniškoj župnoj crkvi Gospe od Ružarija, uz domaći Gradski pjevački zbor „Neuma“, predstavili zborovi i ansambli iz Rijeke, Zadra, Splita i Jesenica s po tri duhovne pjesme.

Na samom početku večeri Festival je biranim riječima otvorio drniški gradonačelnik Tomislav Dželalija. Nakon izvedbe uvodne pje-

sme *Jubilate Deo* suvremenoga francuskog skladatelja Jean-Paula Lécota, publici se predstavio Gradski pjevački zbor „Neuma“, ujedno i organizator Festivala. Pod dirigentskom palicom Jelene Prpa Vuletić, Drnišani su se predstavili skladbama *Bog vlada* (L. Deiss), *Isuse naš* iz Pavlinske pjesmarice iz 17. st. (harm. V. Stahuljak) te obradom tradicionalne korizmene pjesme *Evo, pod križ smo došli* iz Torjanaca (obr. Ivan Buljan). Uz „Neumu“ u organizaciji Festivala od prve festivalske godine sudjeluju Pučko otvoreno učilište Drniš i Župa Gospe od Ružarija.

13. Festival zvorske duhovne glazbe „Jubilate Deo“ održan je uz organizacijsku po-

dršku, među ostalima, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Grada Drniša, Šibensko-kninske županije, JU „Nacionalni park Krka“ te Turističke zajednice grada Drniša.

U Drnišu je ovom prigodom prvi put nastupio Ženski vokalni ansambl „Lilia“ iz Rijeke, specijaliziran u izvedbi gregorijanskih korala. Pod vodstvom fra Marija Zrakića pozornost publike privukli su izvedbom gregorijanskih korala *Festiva vos archangeli* i *Benedicite Dominum omnes angeli* te srednjovjekovnim conductusom *Angolorum gloriae*.

Mješoviti pjevački zbor Župe sv. Roka iz Jesenica, pred likom Meštrovićeve Gospe Petropoljke koja krase oltar drniške župne crkve, izveo je poznatu marijansku skladbu *Sav raj te slavi, Kraljice* (J. Obersteiner), uz gregorijanski koral *Gdje je ljubav, prijateljstvo* u obradi dirigenta zbora Slave Tomaša i skladbu *Žalosna je duša moja* suvremenog autora Šime Marovića.

Svoje prvo gostovanje u Drnišu zabilježio je i Splitski ženski zbor. Pod dirigentskom palicom Pere Prosenice, Splićanke su se predstavile skladbama *Alleluia* Vlade Sunka, *Ave verum* (F. Poulenc), uz inspirativnu *Molitvu* skladatelja Ljube Kuntarića nastalu na tekst hrvatske pjesnikinje Anke Petričević/sestre Marije od Presvetog Srca.

Uz *Laudate Dominum* (J. Požgaj) te *Saint-Saëns' Ave verum*, pod vodstvom svoga dugogodišnjeg voditelja Tomislava Veršića, predstavio se Mješoviti pjevački zbor Župe sv. Roka iz splitskog Manuša. Uz navedeno pažnju su privukli i zanimljivom obradom poznate duhovne šansone *Kao Marija* (M. Majcen – obr. T. Veršić).

Na kraju koncertnog dijela programa drniškoj su se publici predstavili stari znanci iz Hrvatskog pjevačkog glazbenog društva „Zoranić“ iz Zadra. Na njihovom repertoaru našla su se djela Krste Odaka – *Svrši stopi moje*, *Cantique de Jean Racine* (G. Fauré), uz

uvijek i svima rado slušani duhovni evergreen *Amazing grace* (J. Newton).

S obzirom na to da se Festival zbarske duhovne glazbe „Jubilare Deo“ tradicionalno održava posljednjeg vikenda listopada, mjeseca posvećenog Gospi, izbor zajedničke pjesme uvijek čini dio bogatoga marijanskog repertoara. Ove godine svi su zborovi zajedno izveli *Zdravo, Djevo čista* iz Cithare octochorde (1701.) u harmonizaciji Anzelma Canjuge.

Ovogodišnji Festival „Jubilare Deo“ bio je ujedno i dio proslave petnaeste obljetnice djelovanja Gradskog pjevačkog zbora „Neuma“ na što se posebno u prigodnom obraćanju osvrnula predsjednica zbora Josipa Prpa. Predstavnicima gostujućih zborova prigodne zahvalnice i umjetničke radove akademske slikarice Silvije Sunara uručili su ravnatelj Pučkog otvorenog učilišta Drniš Davor Čupić i predsjednica „Neume“. Biranim riječima, naglašavajući važnost duhovne pjesme kao molitve zahvalu svim sudionicima, publici i organizatorima uputio je drniški župnik fra Lukica Vojković.

Drugi dio festivalskog programa održan je u nedjelju, 26. listopada, u Župi svete Marije u Gradcu. Svetu misu koju je predvodio gradački župnik fra Josip Gotovac, pjevanjem su animirali Zbor mladih Župe sv. Ivana Krstitelja sa splitskog Trstenika te Trio Canticum iz Drniša. Uslijedio je prigodni koncertni program koji su, na zadovoljstvo svih prisutnih, izveli gostujući ansambli.

Josipa Prpa

PITANJE AUTORSTVA PJESAMA DO NEBESA I ZDRAVO, DJEVO

Pater Petar Perica

U hrvatskim liturgijskim slavljinama značajno mjesto zauzimaju dvije hrvatske popijevke *Do nebesa* i *Zdravo, Djevo* koje puk tradicionalno pjeva nakon otpusta na završetku mise. Te su se pjesme pojavile u našim crkvenim slavljinama početkom 20. stoljeća: prva 1900., a druga 1904. godine. U gotovo svim izvješćima i napisima u kojima se spominju te pjesme redovito se kao autora navodi svećenika i mučenika o. Petra Pericu. No to nije u potpunosti točno. Koliko je poznato, o. P. Perica nije bio glazbenik i nije skladao navedene pjesme. On je osoba koja je za te popijevke napisala stihove. U glazbenoj publicistici, u pravilu, autorstvo skladbe pripisuje se skladatelju, dok se autor teksta navodi zasebno. U protivnom dolazi do izvjesnog nesporeda, kao i u ovom slučaju. Takvo promišljanje ponukalo me da pokušam ukazati na određenu nepravilnost s ciljem ispravka netočnog navoda. Tragajući za glazbenim autorstvom tih skladbi, došao sam do potrebnih podataka koji će pomoći rasvijetliti i ispraviti ovu nepravilnost.

Pjesma *Do nebesa nek se ori* nastala je 1900. godine u prigodi posvete hrvatske katoličke mla-

deži Srcu Isusovu.[1] Nakon što je spjevao stihove, o. P. Perica ponudio ih je svom učitelju i glazbeniku u Travniku, isusovcu Milanu Smolki. Ovaj ih je uglazbio i tako je nastala lijepa i vrlo uspješna crkvena pjesma koja se u našim liturgijskim slavljinama do danas neizostavno i rado pjeva. Isusovac Josip Antolović, pišući članak o Perici, navodi sljedeće: „Perica je kao petoškolac ispjevao vatrenu davoriju *Do nebesa nek se ori!* Ispjevao ju je za posvetu hrvatske mladeži Srcu Isusovu, a uglazbio ju je magistar Milan Smolka, učitelj glazbe u sjemeništu.[2] Za nagradu je Perica poslan na hodočašće u Rim. U hodočašću je sudjelovalo 50 mladih Hrvata i Hrvatica. Pericu je s jednim zagrebačkim gimnazijalcem zapala čast da je 3. srpnja 1900. u audijenciji predao papi Leonu XIII. krasan album s više od 160 tisuća potpisa mladih iz Hrvatske.“[3]

Pjesma je ubrzo prešla granice Bosne i Hercegovine te se proširila i u susjedne zemlje. Smolka je, međutim, ponio svoju pjesmu sa sobom u Češku gdje ju je 1907. godine, zajedno s isusovcem Vladimirom Št’astnyjem[4], preveo na češki pod naslovom *K nebesům se orla vzletem*. Tako je nastala češka varijanta te lijepe hrvatske crkvene popijevke. Št’astny je za pjesmu sročio osam kitica. Nakon Češke istu pjesmu susrećemo i u susjednoj Sloveniji. Tamo je dobila naslov *Pojte, hribi in doline*. [5]

Pjesma *Do nebesa* objavljena je u svim hrvatskim i slovenskim crkvenim pjesmaricama, kako u onima u razdoblju između dvaju svjetskih ratova, tako i u najnovijima. U pjesmaricama i kantualima iz međuratnog razdoblja ni u jednom izdanju nije navedeno ni autor teksta ni skladatelj. Ni sami naslovi pjesme nisu ujednačeni: u nekim je izdanjima naslovljena kao *Do nebesa*, a u drugima kao *Pjesma posvetnica*. S tehničkog aspekta, u novijim izdanjima upisano je samo prezime skladatelja Smolke, a u nekima samo inicijal „S“. Zanimljivo je da je u slovenskoj crkvenoj pjesmarici *Hvalimo Gospoda* te u napisu Marka Stanušića *Pjevanje i sviranje u Nadbiskupskoj gimnaziji i sjemeništu u Travniku*, [6] kao i u najnovijem kantua-

lu *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu* (PGPN) [7] umjesto Milan Smolka upisano ime Anton Smolka. Nije poznato otkud potječe ta verzija. Iz svega navedenog vidljivo je da je tekstopisac P. Perica valjano istaknut i hvaljen kao autor stihova, dok je skladatelj Milan Smolka nepravедно ostao u sjeni.

Zdravo, Djevo ili *Rajska Djevo, kraljice Hrvata* hrvatska je crkvena popijevka iznimne ljepote i uzvišenosti. Sasvim je sigurno da pjesma potječe iz Češke, što potvrđuje više argumenata. Primjerice, Franjo Dugan, urednik edicije *Virgini Matri* (1921.), u podnaslovu je upisao – Češka, što jasno upućuje na njezino češko podrijetlo. Pojava ove pjesme na našim prostorima vezana je, međutim, uz osobu P. Perice. Budući da je Perica, još kao mladi redovnik, po ustroju svoje Družbe (SJ) vrijeme novicijata [8] od 1901. do 1903. godine proveo u marijanskom hodočasničkom mjestu Velehradu u Češkoj, po povratku u Travnik 1904. godine ponio je sa sobom i marijansku pjesmu *Tisíckráté pozdravujem tebe*. Kako se te godine obilježavala 50. obljetnica proglašenja dogme o Bezgrešnom začecu, on je pod note te pjesme upisao vlastite stihove s naslovom *Rajska Djevo, kraljice Hrvata*. Od tada do danas ta je pjesma postala najomiljenija hrvatska marijanska popijevka. Pjeva se u svim prigodama i na svim svečanim vjerskim skupovima. [9] U češkoj crkvenoj zbirci navodi se da joj je autor nepoznat. [10] Njezina melodija u Češkoj toliko je popularna da se od davnine (1695.) svakodnevno od 8 do 18 sati mogla čuti preko *karijona* ili *zvonohra* (zvona) na Gospinoj crkvi u Gradčanima u Pragu, nazvanoj *Praški Loreto*. [11]

Prema svemu navedenom, sasvim je jasno da pjesma *Zdravo, Djevo* nije hrvatskog podrijetla, te da Petar Perica, kako se često pogrešno navodi, nije njezin autor. On je autor stihova, ali ne i glazbe. Zahvaljujući njemu i njegovim stihovima pjesma se brzo proširila među Hrvatima. Osim u Češkoj, ta pjesma i u Slovačkoj ima isti naslov *Tisíc ráz pozdravujeme teba*. Isti naziv koriste i Poljaci na poljskom jeziku *Tysiąckróć pozdrawiamy Ciebie*. (Pjesmu je osobito volio i pjevaio s hrvatskim hodočasnicima sveti papa Ivan Pavao II. Nezaboravno je njegovo pjevanje te pjesme s mnoštvom mladih u Solinu za nje-

gova posjeta Hrvatskoj 1998. godine.). Na njemačkom govornom području također susrećemo istu pjesmu pod istim naslovom *Tausendmal stets wollen wir dich grüßen*, a u podnaslovu njemačkog izdanja stoji da skladba potječe iz 18. stoljeća te da joj je autor nepoznat. [12] U susjednoj Sloveniji pjesma je manje poznata, ali postoji pod naslovom *Zdrava Mati, milosti vseh polna* [13] (*Zdravo, Djevo, svih milosti puna*).

Nadamo se da će ovaj kratki napis doprinijeti da se ubuduće ne ponavljaju iste pogreške u navođenju autorstva ovih dviju lijepih hrvatskih crkvenih popijevki.

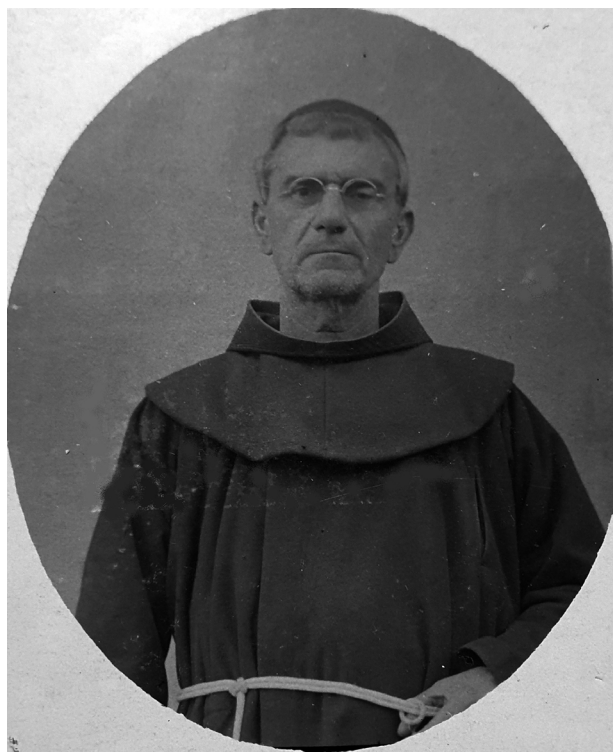
fra Stipica Grgat

-
- [1] Idejni začetnik i organizator te posvete bio je isusovac i travnički profesor o. Anton Puntigam (1859. – 1926.). Tom prigodom se 160 tisuća hrvatskih mladića i djevojaka potpisalo u posebni album koji je o. Perica uručio papi Leonu XIII. Tada je na Puntigamov poticaj devetnaestogodišnji Perica spjevao pjesmu posvetnicu *Do nebesa nek se ori*. Usp.: Božidar Nagy, DI, *Predgovor pretisku prve biografije o Petru Barbariću*, str. VI., 2006., u: Puntigam Anton, *Petar Barbarić: hrvatski uzor-mladić*, Zagreb, Glas Koncila, 2006. (Biblioteka Uzori vjere; knj. 2).
- [2] Milan Smolka, Čeh, rođen je 1875. u Tovačovu kod Přerova. Neko vrijeme djelovao je kao profesor i odgojitelj u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji i sjemeništu u Travniku. Po povratku u Češku od 1906. godine djelovao je u Brnu, a od 1908. u Olomoucu gdje je i umro 1918. godine. Usp.: M. L., *Najpopularnije hrvatske liturgijske pjesme i njihove veze s Češkom*, u: *Susreti*, Glasilo Hrvatsko – Češkog društva Zagreb, svibanj 2015., godina XXIII., broj 33, str. 27
- [3] Usp. Josip Antolović, *Isusovac Petar Perica žrtva svirepe mržnje*, u: *Obnovljeni život*, Vol. 46. No. 2., 1991., str. 258-266, Hrčak, <https://hrcak.srce.hr>
- [4] Pjesmu je u osam kitica na češkom jeziku spjevao Vladimir Št'astny (1841. – 1910.). Bio je češki svećenik i pjesnik, profesor i odgojitelj u biskupskom sjemeništu u Brnu.

- Usp.: Wikipedija
- [5] Usp.: *Hvalimo Gospoda*, Izdal in založil Nadškofijski orinariat v Ljubljani, Ljubljana 1979., br. 99, str. 104-105.
- [6] Usp. Marko Stanušić, *Pjevanje i sviranje u Nadbiskupskoj gimnaziji i sjemeništu u Travniku*, u: <https://www.yumpu.com>
- [7] Usp.: Kantual – *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu* (PGPN), Hrvatska liturgijska pjesmarica II. promijenjeno i dopunjeno izdanje s vlastitostima BK BiH, Hrvatska biskupska konferencija, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, Zagreb – Sarajevo, 2022.
- [8] Perica je dvije godine novicijata od 7. ožujka 1901. do 1903. proveo u Moravskoj. Vidi: M. L. *Najpopularnije hrvatske liturgijske pjesme i njihove veze s Češkom*, u: Susreti, Glasilo Hrvatsko – Češkog društva Zagreb, svibanj 2015., godina XXIII., broj 33, str. 27.
- [9] Marko Stanušić u svom članku *Pjevanje i sviranje u nadbiskupskoj gimnaziji i sjemeništu u Travniku* navodi: „Petar Perica je ispjevao pjesmu *Zdravo Djevo svih milosti puna*, a uglazbio Anton Smolka.“ Usp. Marko Stanušić, *Pjevanje i sviranje u Nadbiskupskoj gimnaziji i sjemeništu u Travniku*, u: <https://www.yumpu.com>
- [10] U češkoj zbirci crkvenih pučkih popijevki pjesma se nalazi pod brojem 812. <https://kancional.cz> › ...
- [11] Usp.: M. L. *Najpopularnije hrvatske liturgijske pjesme i njihove veze s Češkom*, u: Susreti, Glasilo Hrvatsko – Češkog društva Zagreb, svibanj 2015., godina XXIII., broj 33, str. 27.
- [12] Usp.: *Tausendmal stets wollen wir dich grüßen*, <https://musescore.com>
- [13] Zahvaljujem dr. Francu Križnaru na dostavljenom podatku o pjesmi *Zdrava Mati*.

O. FRA MIJO KOTARAŠ

Život i rad

Lovrić, fra Jerko: *Fra Mijo Kotaraš. Život i rad*, rukopis, u: Arhiv Franjevačkog samostana Omiš: Iz ostavštine fratara – fra Jerko Lovrić, Kutija 90, Fasc 1. Rukopis je prepisao fra Frano Doljanin dana 29. rujna 2025. u Omišu.

1. Uvod

Otkada se sinovi serafskog oca nalaze u našim krajevima, otada su oni našem patničkom narodu bili ne samo njegovi duhovni vođe, nego vođe i u svakom drugom pogledu: pravi učitelji u crkvi, učitelji u školi, učitelji u poljoprivredi, jednom riječju oni su bili, a i danas su – uključivo – nosioci prosvjete i napretka u našem narodu. „Puk bosanski – veli Knežević – ne zna za drugoga posli Boga osim za sina Frane Asiškoga: on je njegov otac i brat, sudac i biskup, liječnik i providitelj koliko u stvarima duhovnim toliko u vremenitim“.

U dobroj mjeri ovo je vrijedilo i za zagorsku Dalmaciju, a osobito za Cetinu koja je i sama stenjala pod kopitom turskih konja za dugih 150 godina. Jedina utjeha u tom dugom ropstvu bili su joj franjevci. Pa i danas nosioci prosvjete i napretka u Cetini jesu sinovi serafskog oca. Oni i danas – uključivo – upravljaju cetinskim narodom i prosvjetljuju ga bilo kao njegovi župnici, a bilo kao njegovi učitelji i odgajatelji, a eto, do jučer bili su njegovi i političke vođe.

Jedan koji se je ovih zadnjih godina istakao kao pravi politički vođa našeg naroda i bio njegov uzor župnik i učitelj, uzor odgajatelj i prosvjetitelj i koji je Cetinski narod oslobodio ispod jarma sinjskih paša – jest fra Mijo Kotaraš.

Rodio se 11. lipnja 1869. u Topolju kod Knina od pravoslavnih roditelja, od oca Stevana i majke Simeone Medić. Bilo mu je ime Nikola. Kad je mali navršio sedam godina, dade ga jednoj katoličkoj obitelji u Kninu da uči pučku školu. Ova se obitelj zvala Šimunović, a živjela je veoma izgledno. Osobito je na maloga djelovalo njihovo zajedničko molenje. To je bilo uzrokom da je on zavolio katoličku vjeru i stao pohađati katoličku crkvu, a ne grkoistočnu. Upoznao se sa o. fra Bonom Laborom, tadašnjim župnikom, i izrazio se da bi želio biti fratar.

Kad su opazili kninski hrišćani da mali ide u katoličku crkvu, navale na Stevana da ga digne iz one obitelji, jer da će se „pobunjevčiti“. Otac ga premjesti u drugu katoličku obitelj i strogo mu zaprijeti da ne ide u katoličku crkvu. Radi teške očeve prijetnje odsada je išao u hrišćansku, ali nije ni katoličku zaboravljao.

Kad je svršio pučku školu, otac ga posla u Zadar da uči za hrišćanskog sveštenika. Ne primiše ga, jer je – tobože – prešao godine. Nekoliko mjeseci kasnije povede ga otac u manastir sv. Arkandela na Krki da izuči za kaluđera. Prime ga, ali već prve godine oboli od groznice, pa ga pošalju kući na oporavak, ali mali tvrdo odluči da neće više natrag. Preko praznika se dobro oporavi u kući svoga prvoga skrbnika Šimunovića. Ovaj svijetova Stevana da ga pošalje u fratre jer kod hrišćana i onako ne uspijeva. Stevanu to bilo teško sa više razloga, a najviše ga mučilo kako bi se mogao od stida pokazati pred hrišćanima. Napokon odluči da će ga poslati pa što bilo!

Kako se dobro poznavao sa fra Mijom Bronićem, tadašnjim sinjskim gvardijanom, a koji je dugo vremena bio župnik u Vrpolju (blizu Knina), pisao mu: Bi li primio njegova sina i uzgajao za fratra. Gvardijan se rado odazva, tim više, što je maloga lično poznavao. Tako Nikola dođe u Sinj godine 1880. u svojoj četrnaestoj godini. Domalo otac gvardijan primi ga u krilo sv. Crkve. Poče pohađati gimnaziju i svrši pet razreda. Zatim stupa u Red i iz ljubavi prema svome dobročinitelju fra Miji, uze ime fra Mijo. Prvu sv. Misu reče 1890. godine uz asistencu svoga dobročinitelja fra Mije.

Prvi svećenički žar okuša kao pomoćnik u Drnišu, gdje ostade tri godine. Zatim ga premjestiše u Kijevo za župnika odakle je služio jedno bosansko selo Uništa udaljeno pet sati. (O. Petrov) Poglavari, videći njegov uspješni rad, a osobito jaku volju za radom, povjeriše mu šire polje rada premjestivši ga 1899. u Imotski za gvardijana i nadžupnika. Godine 1905. dođe za gvardijana u Sinj i otada ostaje u Cetini sve do svoje smrti. Godine 1908. imenovaše ga župnikom u Otok i Udovičiću, gdje ostade sve do 1917. Sad ga, eto, opet u Sinj za gvardijana do 1923. Tada predade gvardijansku čast drugome, a on se zauze svom dušom da podigne Hrvatskokatolički dom u Sinju. Ali prije negoli ga potpuno dovrši teže oboli i pohiti u Zagreb da nađe pomoć. Ne našav je preminu u Gospodinu na 2. osmoga 1926. oplakan ne samo od braće redovnika, nego i od svih onih koji su ga poznavali. Njegove su posljednje riječi: „Radite za Boga i Hrvatsku!“ Njegovi smrtni ostaci bili su preneseni u Sinj gdje je pokopan upravo kraljevski. Njegov svečani prijenos i pogreb pokazali su koliko je ovaj čovjek bio čašćen i ljubljen. Dvanaest po izbor govornika vinuše njegov golemi rad i neprolazne razloge za naš narod.

2. Materijalni i moralni rad

a) Materijalni rad

Gdje je god bio kao župnik ili kao gvardijan svagdje je ostavio neizbrisive tragove svoga rada. „On podiže crkve i kapele, obnavlja ili iz temelja zida svećeničke stanove, ukrašuje Božje hramove, stara se za smrtna počivališta pokojnika. Radi se o školama, o gospodarskom napret-

ku, o pomoći siromasima, ama o bilo kojem boljitku maloga puka (naroda) fra Mijo ne poznaje umora: radi, svjetuje, nastoji, ne miruje.“ (v. Petrov, Gl.) Tako dok je bio u Kijevu, obnovio je crkvu i podigao dvije kapele. U Imotskome uredio je unutra ukusno prostranu crkvu, nabavio pet mramornih oltara i velike orgulje. U Sinju je podigao novo krilo samostana, sazioao veliki Hrvatsko-katolički dom i pod njegovom upravom sazioano je i naše sjemenište u Sinju.

U Otoku je obzioao prostrano groblje, popravio crkvu, nabavio 1 oltar i podigao 3 kapele. U selu Udovičićima sagradio lijepu crkvu.

Nije manji njegov rad i u materiji podizanju seljaštva: svjetuje ih i nagovara da obrađuju dosada zapuštena polja i livade, bare i močvare, da zašumljuju gola brda i glavice, da podižu sebi pristojne stanove, a da se okane više primitivnoga življenja koje je bilo opravdano za turskoga zuluma, a sada se može jedino lijenosti upisati.

Uvijek je bio pripravan da ih u ovom svjetuje, pa i pomogne koliko je mogao. Njegova predanost prema siromasima i nevoljnima nešto je neobično. Ispred njegove sobe često si mogao vidjeti mnoštvo odrpanih, nevoljnih i potlačenih kao da je on nekakav državni blagajnik, a njegova priprosta sobica kao da nekakva blagajna. Da, bio je on više nego blagajnik, jer nije nikoga otpustio prazna. Kad ne bi mogao da ih pomogne novcem, njegova ljubav izmišljala je druge žrtve. Ta njegova zauzetost prema njima osvojila je njihova srca te su oni u njemu gledali svoga vrijednog prijatelja, dobra oca i brižnu majku, a to je on zapravo i bio. Njegovo široko srce sve je obuhvatalo i ljubilo. On je bio jednako pripravan da govori s jednim siromaškom kao i sa bogatašem, sa seljakom kao i sa gospodinom. U radu nije gledao kako lijepo opaža dr. Janko Šimrak na vjeru, nego na bijedu i nevolju.

b) Moralni i prosvjetni rad

Zato je puno propovijedao, ispovijedao, poučavao i odgajao. Radi velike revnosti za slavom Božjom i iz želje da podigne narod, dok je bio u Kijevu naruši, jednom za uvijek, svoje zdravlje. Ipak, njegova željezna volja davala mu je snage da ne klone i sva sredstva poduzimao samo da ga podigne. Služio se podizanjem kapelica u čast Gospe i sv. Ante, osnivao je i vodio razna društva

i eno on prvi vodi hodočašće iz Otoka i Udovičića u Sinj Gospi na poklon. U imotskome je podigao pobožnost prema sv. Anti na zamijetan način. U Sinju podiže veliki Hrvatsko-katolički dom kao centralu prosvjetnoga rada u našim krajevima, gdje će se pomladak odgajati za vjeru i dom.

3. Politika

Fra Mijo je dobro poznao koliko štete može da nanese kriva politika pa je nastojao da svoj narod upozori na kriva politička načela i da mu dade zabrana (politička načela) tj. ona koja su sa razumom, crkvenim odredbama i pravima. Njegovo političko geslo: „Bog i Hrvati“ nije bilo samo puka fraza bez ikakva značenja, nego to je bio njegov ideal za kojim je svim silama težio i bio upravan da svaki čas za nj i život dade. Po mišljenju o. Šimraka bio je jedan od najznačajnijih u redovima Hrvatsko-Katoličkog Pokreta. Pri svakom zamišljenom pothvatu uvijek se pitalo: što o tome misli fra Mijo. Njegov upliv kod naroda u zagorskoj Dalmaciji toliki je bio da je on za više decenija odlučivao narodnom politikom.

Da se o tome uvjerimo dosta se je sjetiti dvaju vikara za carevinsko vijeće, i to od god. 1907. i 1911. u kojima je svoje političke protivnike, upravo, hametice porazio. Zato su (oni) krivim okom gledali na njega i smišljali kako da mu se osvete. Tako g. 1918. prijaviše ga da je „mrtvi austrijanac“ i da radi proti narodnoga jedinstva. Dođe do suda, gdje on sebe obrani i dokaza kako su baš oni „mrtvi austrijanci“ koji su njega optužili: kao učitelj Tičinović, Vice Grabovac i drugi. Na koncu su mu to priznali i molili ga za oprostjenje. Kad na taj način nisu mogli da dođu do svog cilja, prihvate (late) se nasilja. God. 1918. izvuku ga, noću, bolesna iz kreveta, odvedu u Split i interniraju. On opet dokaza svoju nevinost, a oni ostadoše ponovno posramljeni. Dugo bi bilo sve njegove borbe i pobjede nad njima iznašati, nego prijedimo na njegovu borbu i pobjedu nad sinjskim pašama.

4. Borba sa sinjskim pašama

Sinjski paše – općinska uprava – za dugo i dugo gnjavili su, isisavali i varali priprosti cettinski puk. Tako pred same izbore dolazili bi k njemu – kao vuk u ovčjoj koži – i laskavim riječima obećavali bi mu da će urediti polje, pro-

biti općinske putove, urediti „Gaškube“, da će učiniti ovo i ono a poslije izbora – ništa – pače ugnjetavanje gore nego prije.

Čim je fra Mijo vidio kako bijedni seljak trpi radi egoistične i nepravedne Uprave nekolicine, poče raditi kako bi zbacio te nepravedne Uprave nekolicine, pače raditi kako bi zbacio te nepravedne upravitelje, a postavio ljude koji će vršiti svoju časnu službu ne samo na korist svoju nego i na korist sviju. Naravno teško je bilo dirati u njihovu čast koja se, da tako kažem, bila priljepila uza nje. Petar Tripalo bio je punih 30 godina načelnikom u Sinju. Braća Grabovci mislili su, možda, da i ne može biti ko drugi za činovnika, osim njih nisu znali – jadni – da im se radi o glavi. Tek nakon carevinskih izbora uvjeriše se da bi mogli izgubiti općinu – „njihovu glavnu miljenicu“ (otac Kotaraš) iz ruku. Jer su znali da je fra Mijo najviše kriv što su ovako malo glasova dobili na glasovanju za Carevinsko Vijeće, stadoše se u „Novo Doba“ nabacivati na njega kojekakvim doskočicama i porugama u nadi da će tako paralizirati njegov upliv na prvim općinskim izborima. Znajući on kud to smjera, dobaci im da je proti volji naroda drže, a ako im je narod svojom slobodnom voljom opet preda u ruke na prvim općim izborima neka im bude berićetno!

Nije prošlo dugo i njihov se početni strah pretvori u krutu realnost. God. 1908. zamače njihova sveta zvijezda sa obzorja i ne pokaza se sve do g. 1918. Ovaj poraz silno je djelovao na njih.

„Kletva strašna na obadva svijeta. Na krajinu na nebesa sveta. Sa njihove strane. Narod tani u naselja mala, svetoga dana slavi novu zoru dana.“

Pisali su proti njega svega i svašta što je moglo da izriga njihovo opako srce. Tako su u 73. broju „Zastave“ pisali da je „zločinac i krvopija naroda“. U „Cetinsk. Glas.... br. 5 „da bi ga se moralo strpati radi njegovih zlodjela u kakovu samostansku tamnicu gdje se okajavaju grijesi i opačine“. „Da je uglavljeni denuncijant“ (Novo doba); „Da bi ga ... sva Cetina morala proklinjati“ (Zastave), „da je silno omražena osoba ... i da je svako proti njemu“ itd. (Obračun – Tič.)

Napokon fra Miji dodija njihovo klevetanje i ocrnjivanje, pa izjavi: „Gle, pa dobro da se jednom dođe do pravoga uvjerenja da li sam ja na čistacu ili oni predlažem pred svom javnošću:

da moji napadači izaberu svoja dva pouzdana čovjeka, a ja ću svoja dva, pa neka sva četvorica ujedno pođu ... od kućnoga do kućnoga starješine doli u Sinju toli po svoj Cetini kupeći potpise da li sam ja baš onakav čovjek kakvim me hoće moji bezdušni napadači, ako li sa svojim vlastitim potpisima i križevima izjave da jesam, spreman sam tada – javno – u novinama pitati proštenje u naroda što sam ga sablaznio, a moga ću starješinu Provincijala zamoliti: neka me odmah digne iz Sinja i pošalje ako hoće u Sibiriju. Sad je čas! Ko je junak na ždrijelo! Ali znajte, na svršetku im veli: u najvećim progonstvima izvrćanjima i ocrnjivanjima čista savjest svakoga čovjeka krijepi i veseli“. (Obrač. Tič.)

Na ovu vitešku ponudu ostadoše ko olovom zaliveni, a to je za fra Miju i njegove pristaše bilo dosta.

Da svoj bijes iskale na njemu nije im bilo dosta samo da ga ocrnjuju, nego su i nečega (krupnijega) tvrđega hvatali. God. 1908., na sami dan općinskih izbora, zaletješe se četvorica u njega i da ne priskočiše Glavičani, fra Mijini pristaše ode „kud za vazda gre se“. Malo kasnije neki pristaša Grabovčeve stranke sred Sinjskog trga dade mu pljusk. Dva puta su u Hrvacima pucali u njega iz revolvera. Srećom od toga mu ništa nije bilo, ali se tužio kako su isprebijali na Vojskavi.

Uza sve to fra Mijo nije klonuo duhom nego je sve do svoje smrti neumorno radio za veću slavu Božju i korist svojih Cetinjana koji su ga blagoslivili kao svoga osloboditelja od domaćeg pašaluka.

Ne samo da se nije predao pred svojim protivnicima nego im je jasno govorio: „Varaju se svi moji napadači, pa koje vele bili, da ću ja usljed njihovih dosadašnjih i budućih napada i ocrnjivanja klonuti duhom, prestati raditi za Boga i narod, a to pak ne, već naprotivno ja postajem svježiji, jači i ustrajniји. Na mene ne može nikada da upliviše ona: ili mi se pokloni ili ukloni! – Njihovih prijetećih tužaba i istraga ne bojim se, čekam ih na poprištu vedra čela i mirne savjesti. A dosada protivu meni ... ne dokazaše mi bilo što sramotna, nepoštena, nezvanična, neredovničkoga, nesvećeničkoga i ni bilo što nerodoljubna“. ... „i o sada ću, ... uz pomoć Božju, gdje bio da bio, raditi odvažno i ustrajno za sveta katolička i Hravtska načela i prava, a

osobito za korist maloga puka, pa makar me to i sto puta glave stalo“. Kad se fra Mijo ovoliko zauzimao za seljačke prava i njihovu korist, onda nije čudo što su i oni prigodom njegove smrti govorili: „Eto ode jedini zaštitnik u teškim danima“. „Bio je naš čovjek.“

5. Borba sa Demokratima – Naprednjacima

Iz ove borbe vidjet ćemo kako je fra Mijo budnim okom pazio na rad protivnika naše svete vjere i kao pravi vođa svoga naroda upozoravao ga da se klone one stranke koja ubija u njemu vjeru, to nebesko blago koje ga čini zadovoljnim i sretnim na ovome i drugom svijetu. Na ovu raspravu mnoge su se katoličko-hrvatske političke novine osvrnule sa praktičnim zaključcima. Tako: „Hrvatsko Pravo“, „Hrvatska Kruna“, Serafinski perivoj“ i mnogi drugi listovi.

Demokrati – Naprednjaci više puta u svojim liberalnim novinama: „Pokretu“, „Hrvatskom Đaku“, „Hrvatskoj Misli“ i drugim nabacivali su se na istine naše svete vjere. Tako su godine 1906. u „Pokretu“ br. 178 pisali su o Isus kao o takvom lopovu, a o Gospi kao o nepoštenoj ženi. Nije čudo što su ovi krivi proroci izazivali svakog pravog kršćanina, osobito čuvare zakona Božjega – svećenike. Među prvim svećenicima susrećemo fra Miju i fra Barišu Adžiju. Na 4 i 5 lipnja god. 1911. oni su javno govorili narodu da se klone Naprednjaka – Demokratske stranke, jer ta stranka huli na Boga i Gospu. Kad su to dočuli Naprednjaci podigoše hajku na ova dva redovnika jer da su ih – tobože – ocrnili pred narodom. Prijave ih sudu. Dan rasprave bi određen za 4 rujna. Oni imenuju – Demokrati – svojim zastupnikom vođu Dal. Demokrata dr. J. Smodlaku, ali on nije došao na raspravu nego poslao dr. Grisogono. Ne samo u Sinju i Vrlici, nego po čitavoj Dalmaciji sa nekom zebnjom očekivalo se na svršetak ove borbe. Rasprava je trajala, uz mali prekid, skoro cijeli dan. Fra Mijo je sa „Pokretom“ u ruci izvodima iz raznih novina i brošura junački brani svoju tvrdnju. Toliki snop izvadaka i dokaza donese da je sam dr. Grisogono rekao: „Ta to je čitava biblioteka“. Žilavo je branio svoje štićenike (demokrate) i dr. Grisogono i htio dokazati da je sve to bilo napisano satirično, ali sve mu je bilo zaludu kad

sudac progovori: „U ime Njegova Veličanstva rješava se fra Mijo Kotaraš svoje optužbe, sve je potpuno uspio svojim dokazima“. Prisutni pravaši prirediše mu ovacije, a dr. Grisogona popratitiše poklicima: „Ej plemiću pokisnu ti perje“.

Ovaj poraz silno je djelovao na živce demokrata. Za više mjeseci, veli dr. Šimrak, nijesu se usudili pojaviti na površini. Jedan demokrat reče da je teži nego gubitak dvaju kotara.

6. Značaj

Iako se otac Kotaraš posvetio vanjskom radu (živio aktivnim životom), ipak nije zaboravio ni unutrašnjega. Kao pravi Franjevac znao je uzdržati harmoniju između jednoga i drugoga. Zato su potpuno krivo držali neki kad su govorili da je Kotaraš čovjek kojemu je samo stalo do politike, stranačke borbe i pobjede.

Prije svega on je bio pravi redovnik i čestit svećenik. Takvim su ga držali, između ostalih Imočani, njegovi župljani, kad su govorili: „... Mnogopoštovani Oče! ... svojom požrtvovnošću ... radom, a osobito čelik – značajem ... ostavili ste među nama nezaboravnu uspomenu ...“ Pucali su u njega, ali nitko i nikada nije se na nj nabacio blatom nečistoće. Niko i nikada nije mogao ma bilo što reći proti njegovu svećeničkom značaju i redovničkom životu.“ (Krž. G.S.)

U radu je bio ustrajan, gvozdene volje, pred protivnicima meke ruke, stajao je nepomičan kao hrast i bio pripravan da daje život za istinu.

U politici bio je načelan, a ne ličan, a mogao je to i biti, jer kako kaže dr. Šimrak, nije bio „politik iz oportunizma, ni iz želje za slavom, veličinom ni udobnošću“, nego duboko uvjeren da u vršenju svoje dužnosti nije pokazivao nikakva kompromisa. To su mu priznavali i njegovi protivnici. Tako dr. Grisogono hvali ga „kao svećenika, rodoljuba, jednoga od najinteligentnijih fratara, samo jedno nije mu mogao oprostiti što se miješa u politiku, što je pravaš koji, gdje dopire, obara u prah sve što naprednjaci radom (a i novcem) sazidaše“ (Naprednjaci – Demok., str. 36).

A možda nitko ljepše to mu nije priznao kao onaj hrišćanski sveštenik kadno ga u Koljanima (kod Vrljike) pred narodom poljubi u čelo govoreći: „Primi u tvoje junačko čelo moj poljubac namjesto revolverškoga hitca!“.

7. Zaključak

Živimo u vrijeme, sigurno gore nego je živio naš fra Mijo bilo u materijalnom a bilo u moralnom pogledu. I mi – sutra – kao vođe naroda dužni smo da to dvostruko zlo suzbijamo. I baš stoga one iste borbe „za Krst časni i slobodnu zlatnu“ koje su njega pratile i nas – kao brane Križa – neizbježno čekaju. Ipak, pred njima ne predajmo, već junački istupajmo gdje se radi o načelima i pravima Crkve i naroda pa „makar nas to i sto puta glave stalo“. Za to živimo i umiremo! A prije svega nastojmo da ono svojim životom popratimo što drugima riječju govorimo.

Nastojmo da i proti nama niko ne dokaže „bilo što sramotna, nepoštena, nezvanična, neredovnička, nesvećenička i ne rodoljubna“. I na taj način – stalan sam – najbolje ćemo doprinijeti poboljšanju nevolje u svijetu i najbolje ćemo odgovoriti našem uzvišenom redovničko-svećeničkom zvanju. Non sibi soli vivere sed etiam et aliis proficere.

U tome neka nam je uzor – fra Mijo!

Čime sam se poslužio:

Gospa Sinjska, br. 9 g. 1926

Gospa Sinjska, br. 8 g. 1927

Katolički list br. 31. g. 1926

Katolički list br. 32. g. 1926

Knjižica „*Jesu li naprednjaci–demokrati bezvjerci?*“ (Kotaraš)

Knjižica „*Pogledajmo se bolje u oči!*“ (Kotaraš)

Obračun sa učiteljem Tičinovićem

Zaslužni Hrvati

Jadran br. 33, 1926

Jadran br. 34, 1926

Vlastito iskustvo i što sam čuo od pametnih svjedoka.

Fra Jerko Lovrić

Makarska, 16. I. 1935. g

NAŠI POKOJNICI

† **STOJA KULOVIĆ** – Dana 13. listopada 2025. preminula je Stoja Kulović (1939.) majka fra Josipa Kulovića. Sprovod je bio 15. listopada 2025. u 15 sati na mjesnom groblju u Budaku (Stankovci).

Počivala u miru Božjem!

ADRESAR FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOG OTKUPITELJA

PROVINCIJSKE USTANOVE

PROVINCIJALAT SPLIT

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel: 021/ 348 182; Tajnik
098 920 4554
Tel: 021/ 362 649 Ekonom
098 651 153
E mail: provincijalat.franjevaca@gmail.com

SJEMENIŠTE SINJ

21230 SINJ
Fratarski prolaz 4
Tel: 021/ 826 519 Ravnatelj

GIMNAZIJA SINJ

21230 SINJ
Franj. klasične gimnazije 22
Tel/Fax: 021/ 821 809 tajništvo
Tel: 021/ 825 009 zbornica

POSTULATURA IMOTSKI

Fra Stjepana Vrljića 21
Tel: 021/ 841 178
Fax: 021/ 671 070

KLERIKAT SPLIT

21000 SPLIT
Put iza Nove bolnice 10c
Tel: 021/ 541 700; 541 702

“PLANINA I MORE“

21300 MAKARSKA
Franjevački put 1
Tel: 021/ 611 256

“PANIS VITAE”

21000 SPLIT
Put iza Nove bolnice 10c

“KAČIĆ”

22324 DRINOVIĆI
Visovac
Tel: 022/ 775 416

“MARIJA”

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel/Fax: 021/ 348 184
list.marija@gmail.com

“DOBRI OTAC ANTIĆ”

10000 ZAGREB, Vrbanićeva 35
Tel: 01/ 466 00 31
Fax: 01/ 464 97 93
sluga.bozjdoa@gmail.com

“SLUŽBA BOŽJA”

21000 SPLIT
Put iza Nove bolnice 10c
Tel: 021/ 541 722
021/ 308 301
sluzbabozja@st.htnet.hr

OSTALE USTANOVE

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Udružena ustanova Splitsko-makarske metropolije i Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja
21000 SPLIT
Zrinsko Frankopanska 19
Tel/Fax: 021/ 386 144

NJEMAČKA

Iz Hrvatske pozivni broj 0049 ne birati 0 od gradskog predbroja

HRVATSKI DUŠOBRIŽNIČKI URED U NJEMAČKOJ

FRANKFURT

An den Drei Steinen 42d
60435 FRANKFURT/M
Tel: 069/ 95 40 480 ured
Fax: 069/ 95 40 48 24
Tel: 069/ 95 404 811 stan

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

BERLIN

Feldstrasse 4
13355 BERLIN
Tel: 030/ 261 15 40;
030/ 261 15 49
Fax: 030/ 262 83 97

BIETIGHEIM BISSINGEN

Uhländplatz 1;
74321 Bietigheim – Bissingen
Tel: 07142/ 7739473
Fax: 07142/ 7739473

Sv. Ante Padovanski – Vahingen Enz

Goethestr. 54; 71665 Vaihingen/Enz
Tel: 07042/ 816870
Fax: 07042/ 5562

Sv. Ilija prorok – Illingen

Eichwaldstr.
35; 75428 Illingen
Tel: 07042/ 827872

DARMSTADT

Feldbergstr. 32
64293 DARMSTADT ured
Tel: 06151/ 89 62 66
Fax: 06151/ 85 15 22
Stan: Dieburgerstr. 75
64287 DARMSTADT
Tel:

DÜSSELDORF

Van Douven Str. 8
40227 DÜSSELDORF
Tel: 0211/ 78 41 21 ured
Tel: 0211/ 78 44 53 stan
Fax: 0211/ 8892 742

ESSLINGEN

Untere Beutau 8-10
73728 ESSLINGEN
Tel: 0711/ 35 58 07
Fax: 0711/ 35 57 94
Stan: Lindenstr. 93
73760 OSTFILDERN
Tel: 0711/ 96894576

FRANKFURT

Niedenau 27
60325 FRANKFURT/M
Tel: 069/ 72 31 25
Fax: 069/ 72 33 63

FREISING

Domberg 7
85354 FREISING
Tel: 08161/ 73 59
Fax: 08161/ 417 57

KELKHEIM

Am Kirchplatz 6
65779 KELKHEIM
Tel: 06195/ 97 66 71
Fax: 06195/ 97 66 72

KÖLN

Am Rinkenpfuhl 10
50676 KÖLN
Tel: 0221/ 33778510
Fax: 0221/ 337 78 515

LUDWIGSBURG

Schorndorfer Str. 31
Marktplatz 5. 71634 LUDWIGSBURG
Tel.: 07141/1411-609 i -/1411-602
Stan: Mozart str. 10
71640 Ludwigsburg
Tel: 07141/ 26 79 117

MAINZ

Emmeransstr. 17
55116 MAINZ
Tel: 06131/ 22 94 54
Fax: 06131/ 22 94 62

MÜNCHEN

Schwanthalerstr. 96/98
80336 MÜNCHEN
Tel: 089/ 17 95 810
Fax: 089/ 17 95 81 11

OFFENBACH

Marienstraße 38
63069 OFFENBACH/M
Tel: 069/ 845 749
Fax: 069/ 848 497 64
Stan: Schäferstraße 20
63069 OFFENBACH/M
Tel: 069/ 84 66 29

ROSENHEIM

Heilig Geist Straße 46
83022 ROSENHEIM
Tel: 08031/ 34 181
Fax: 08031/ 58 98 23
Stan: Aventinstraße 16/II
83022 ROSENHEIM
Tel: 08031/ 14 686

RÜSSELSHEIM

Im Kleinen Ramsee 21
65428 RÜSSELSHEIM
Tel: 06142/ 1 22 70

SINDELFINGEN

Bleichmühlestr. 11/2
71065 SINDELFINGEN
Tel: 07031/ 87 31 33
Fax: 07031/ 87 90 75

HKZ - Herrenberg

Schickhardtstr. 7
71083 Herrenberg
Tel: 07032/ 201 37

HKZ - Leonberg

Sveti Nikola Tavelić
Marienstr. 3
71229 Leonberg
Tel: 07031/ 873 133

HKZ - Sindelfingen

Bleichmühlestr. 11/2
71065 Sindelfingen
Tel: 07031/ 873 133
Fax: 07031/ 879 075
Stan:
Königsbergerstr. 14
71065 Sindelfingen
Tel: 07031/ 877 366
Mob: 0176 1040 7639

STUTTGART - ZENTRUM

Heusteigstr. 18
70182 STUTTGART
Tel: 0711/ 6 40 30 40
Tel: 0711/ 6 40 30 49
Fax: 0711/ 6 49 32 78
Stan: Stafflenbergstr. 46
70184 STUTTGART
Tel: 0711/ 1 64 54 71

STUTT. - BAD CANNSTATT

Waiblinger Str. 17
70327 STUTTGART
Tel: 0711/ 9561919
Fax: 0711/ 9561918
Stan:
Tel: 0711/ 39101993;
Tel: 0711/ 39121254
Fax: 0711/ 65227945

WAIBLINGEN

Marienstr. 16
71332 WAIBLINGEN
Tel: 07151/ 15 2 22
Fax: 07151/ 59 9 00
Stan: Lenzhalde 18
71332 WAIBLINGEN
Tel: 07151/ 98 16 104

WUPPERTAL

Am Deckershäuschen 94
42111 WUPPERTAL
Tel: 0202/ 30 10 89
Fax: 0202/ 30 61 45

ITALIJA

Iz Hrvatske pozivni broj 0039 birati 0 od gradskog predbroja

RIM

Collegio "Antoniano"
Via Merulana 124
00185 ROMA
Tel: 06/ 70 373 9 centrala
Fax: 06/ 70 373 614
Fax: 06/ 70 373 716
06/ 70 373 726 Hrvatsko bratstvo

ENGLESKA

Iz Hrvatske pozivni broj 0044

LONDON

17 Boutflower Road
London, SW11 1RE, UK
Tel/Fax: 0/ 207 2233 530

KANADA

Iz Hrvatske pozivni broj 001

VANCOUVER

3105 E. 1st Avenue
VANCOUVER - B. C., V5M 1B6
Tel: 604/ 253 2089
Fax: 604/ 254 5198

SAD

Iz Hrvatske pozivni broj 001

SAN JOSE

901 Lincoln Avenue
S. JOSE, California 95126
Tel: 408/ 279 0279
Fax: 408/ 292 5868

ADRESAR FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOG OTKUPITELJA

SAMOSTANI

21260 IMOTSKI

Fra Stjepana Vrljića 21
Tel: 021/ 841 178
Fax: 021/ 671 070

KARIN

Donji Karin 196, 23452 KARIN
Tel: 023/ 687 613

KNIN

22300 KNIN
Zvonimirova 46
Tel: 022/ 660 160
Fax: 022/ 660 046

MAKARSKA

21300 MAKARSKA
Franjevač ki put 1
Tel.: 021/ 612 259 samostan
Tel: 021/ 616 681 gvardijanat
Fax: 021/ 616 681
Tel/fax: 021/ 611 416

OMIŠ

21310 OMIŠ
Put Skalica 16
Tel: 021/861 083;
862 355
Fax: 021/862 400

SINJ

21230 SINJ
Fratarski prolaz 4
Tel: 021/ 70 70 10 samostan
Tel: 021/ 70 70 17 gvardijanat
Fax: 021/ 70 70 20

SPLIT - DOBRI

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel: 021/ 340 190
Fax: 021/ 344 988

SPLIT - TRSTENIK

21000 SPLIT
Put iza Nove bolnice 10c
Tel: 021/ 541 700, 541 701
Fax: 021/ 380 315

SUMARTIN

21426 SUMARTIN
Fra Andrije Dorotića 1
Tel: 021/ 648 100

ŠIBENIK - SV. LOVRE

22000 ŠIBENIK
Kačićeva 11
Tel: 022/ 332 763

ŠIBENIK - ŠUBIČEVAC

22000 ŠIBENIK
Bana Ivana Mažuranića 9
Tel: 022/ 214 294; 311 470
312-661

VISOVAC

22324 DRINOVC
Tel: 022/ 775 416, 775 700
Fax: 022/ 775 732

ZAGREB

10000 ZAGREB
Vrbanićeva 35
Tel: 01/ 46 60 030;
Fax: 01/ 46 60 555

ZAOSTROG

21334 ZAOSTROG
Obala hrv. rodoljuba 36
Tel: 021/ 629 200
Tel/fax: 021/ 678 059

ŽIVOGOŠĆE

Porat 137, 21329 IGRANE

ŽUPE

BAČINA - Brist

BAJAGIĆ

Bajagić 52 B, 21241 Obrovac Sinjski
Tel: 021/ 839 840

BANJEVCI

Banjevci 167
23 422 Stankovci
Tel: 023/ 632 025

BAST - BAŠKA VODA

Obala sv. Nikole 73
21320 Baška Voda
Tel: 021/ 620 353

BILICE

22000 Šibenik
Bana Ivana Mažuranića 9
Tel: 022/ 311 471
Mob: 098/187 4205

BLIZNA

21228 Blizna Donja

BRIST

21 330 Gradac
Tel: 021/ 629 255

BRISTIVICA

Domazeti 1, 21228 Blizna Donja

BRŠTANOVO

21202 Lečevica

CRIVAC

21229 Crivac
Tel: 021/ 810 077

ČISTA VELIKA

Ulica I/27, 22213 Pirovac
Tel: 022/ 489 080

ČVRLJEVO

Fratarski put 2, 22323 Unešić

DANILO

Riderska 15, 22000 Šibenik
Tel: 022/ 779 581

DRAŠNICE - Igrane

DRNIŠ

22320 Drniš
Kardinala Utišinovića 14
Tel/fax: 022/ 886 137

DRVENIK - samostan Zaostrog

DUBRAVA

22000 Šibenik
Bana Ivana Mažuranića 9
Mob: 098/ 902 7717
Tel: 022/311 472;

DUBRAVICE

Srida Dubravica 1, 22222 Skradin
Tel: 022/ 775 477

GALA

21241 Obrovac/Sinjski
Tel/fax: 021/ 839 999

GRAB

21242 Grab
Tel: 021/ 828 064

GRAČAC

Kneza Branimira 1
23440 Gračac
Tel: 023/ 773 090

GRADAC Drniški

Put crkve 20, 22 320 Drniš
Tel: 022/ 872 781

GRADAC n/m

Sv. Roka 1, 21330 Gradac
Tel: 021/ 697 588

HRVACE

21233 Hrvace
Tel: 021/ 829 222

IGRANE

Igrane 163, 21329 Igrane
Tel: 021/ 627 874

IMOTSKI - samostan

KADINA GLAVICA

Dučići 1, Siverić, 22320 Drniš
Kard. Utišinovića 14

KARIN - samostan

KIJEVO

Bajani 46, 22310 Kijevo
Tel/Fax: 022/ 681 015

KLJACI

22322 Ružić
Tel: 022/ 874 111

KNIN - samostan

KONJEVRATE

Uz cestu 51, 22000 Šibenik
Tel: 022/ 778 855
Mob: 091/ 530 79 66

KRUŠEVO

23450 Obrovac
Tel: 023/ 636 411

LEČEVICA

Hrvatskih mučenika 31
21202 Lečevica
Tel: 021/ 250 055

LIŠANE

Lišane Ostr. 227, 23 420 Benkovac
Tel: 023/ 661 015

LOVINAC - Gračac

LOVREČ-OPANCI

F. Tuđmana 10, 21 257 Lovreč
Tel: 021/ 723 255

METKOVIĆ

20350 Metković
Ante Gabrića 27
Tel/Fax: 020/ 681 818

MILJEVCI

Dr. F. Tuđmana 20, Drinovci
22 320 Drniš
Tel/Fax: 022/ 882 055

MIRLOVIĆ

22323 Unešić
Tel: 022/ 869 800

NEVEST

22323 Unešić
Tel: 022/ 860 829

OGORJE

Ogorje 21, 21 203 Donji Muć

OTOK

Sv. Luke 10, 21238 Otok Dalm.
Tel/Fax: 021/ 834 144

PIRAMATOVCI

22222 Skradin
Tel: 022/ 767 605

PLINA - STABLINA

20340 Ploče, p.p. 59
Tel: 020/ 679 420

PODACI - samostan Zaostrog

PODBABLJE

Trg dr. F. Tuđmana 2, Drum
21262 Kamenmost
Tel: 021/ 848 475

POLJICA KOZIČKA- Slivno

POTRAVLJE

21233 Hrvace
Tel: 021/ 818 555

PRGOMET

Put M. Motike 18, 21201 Prgomet
Tel: 098 187 4205

PRIMORSKI DOLAC

21227 Primorski Dolac
Tel: 021/ 899 390

PROLOŽAC

Sv. Mihovila 15, 21264 Proložac
Tel: 021/ 846 025

PROMINA

22303 Oklaj
Tel: 022/ 881 306

PRUGOVO

21231 Klis
Ivana Pavla II. 53

Mob: 098/9242 274

RADOŠIĆ - Lečevica

RUNOVIĆI

Runović 90, 21261 Runovići
Tel: 021/ 849 000

RUPE

22222 Skradin
Tel: 022/ 775 477

SINJ - samostan

Tel: 021/ 823 100;
707 041

SITNO DONJE

Nova II br. 3, Sitno Donje
22000 Šibenik
Tel: 022/ 772 333

SIVERIĆ

Dučići 1, 22320 Drniš
Tel: 022/ 885 416

SLIVNO

Slivno 309, 21272 Slivno
Tel/fax: 021/ 855 100

SPLIT - samostan

STANKOVCI

Stankovci 150, 23422 Stankovci
Tel: 023/ 380 071

STAŠEVICA

Jezerska 2, 20345 Staševica
Tel: 020/ 695 200

STUDENCI

Podgreda 5, 21265 Studenci
Tel/fax: 021/ 725 506

SUMARTIN - samostan

ŠIBENIK - METERIZE

22000 Šibenik, Trg sv. Jeronima 1
Tel: 022/ 332 043
Mob: 097/ 6768 108

ŠIBENIK - ŠUBIČEVAC

v. samostan

ŠIBENIK - VAROŠ

22000 Šibenik
Fra Stjepana Zlatovića 14
Tel: 022/ 212 577
Fax: 022/ 212 305

TUČEPI

Podgradac 2, 21325 Tučepi
Tel: 021/ 623 251

TURJACI

21230 Sinj, p.p. 76
Tel: 021/ 836 100

UNEŠIĆ

22323 Unešić
Tel: 022/ 860 800
Mob: 091/ 516 68 25

VELIKO BRDO

21300 Makarska
Trg sv. Jeronima 1
Tel: 021/ 612 259

VINJANI

Donji Vinjani 175, 21260 Imotski
Tel: 021/ 841 791

VRGORAC

Splitska 23, 21276 Vrgorac
Tel: 021/ 674 212

VRLIKA

Petra Mišure 2, 21236 Vrljika
Tel/Fax: 021/ 827 200

VRPOLJE

22300 KNIN
Tomislavova 172
Tel: 022/ 662 270

ZAGREB - samostan

ZAOSTROG - samostan

ZLOPOLJE - Ogorje

ZMIJAVCI

Ivana Pavla II. 56, 21266 Zmijavci
Tel: 021/ 840 148

ŽIVOGOŠĆE - Zaostrog